

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE OKUL
BAĞLILIĞININ ANNE BABA TUTUMU VE ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Saffet SÖZÜGÜZEL

İstanbul
Mart-2022

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE OKUL
BAĞLILIĞININ ANNE BABA TUTUMU VE ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Saffet SÖZÜGÜZEL

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Enver ULAŞ

İstanbul
Mart-2022

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Enver ULAŞ

.....

Üye Prof. Dr. Müge YÜKSEL

.....

Üye Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Ortaokul Öğrencilerinde Okul Bağlılığının Anne Baba Tutumu ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Saffet SÖZÜGÜZEL

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığının anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmamın amacına ulaşmak için tecrübesi ile bana yol gösteren, sunduğu geri bildirimlerinden ve katkılarından dolayı tez danışmanım Dr. Enver ULAŞ'a teşekkürlerimi sunuyorum. Tez çalışmamda gösterdiği destekten ve yardımdan dolayı değerli arkadaşım Ayşe TURANLI'ya, benim bugünlere gelmemi sağlayan, başarılı olacağıma her daim inanan, desteklerini maddi-manevi hiç esirgemeyen annem Nargül SÖZÜGÜZEL'e ve babam Muhsin SÖZÜGÜZEL'e, her koşulda yanımda olup destekleriyle bana güç veren kardeşlerime ve ağabeylerime, yine tez yazma süreci boyunca yanımda olan, manevi desteğini her zaman yürekten hissettiğim sevgili eşim Dilara SÖZÜGÜZEL'e teşekkür ederim.

Saffet SÖZÜGÜZEL

İstanbul-2022

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE OKUL BAĞLILIĞININ ANNE BABA TUTUMU VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Saffet SÖZÜGÜZEL

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Enver Ulaş

Mart-2022, 134 Sayfa

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığının anne baba tutumu ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde, ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık ve anne baba tutumlarının çeşitli değişkenlere göre aralarındaki anlamlı farklılık araştırılmıştır. Araştırmada nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu 2020-2021 eğitim ve öğretim yılı içerisinde İstanbul ili Sultanbeyli İlçesindeki ortaokullarda öğrenim görmekte olan 285 kız, 187 erkek toplam 472 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada “Okul Bağlılığı Ölçeği”, “Anne-Baba Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Veri seti normal dağılım gösterdiği için ikili grupların karşılaştırılmasında t testi, ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Verilerin yordanmasında aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin okula bağlılığı ile kabul-ilgi alt boyutu ve denetleme alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki, okul bağlılığı ile psikolojik özerklik alt boyutu pozitif yönde yüksek bir düzeyde ilişki bulunmuştur. Ortaokul öğrencilerinin kabul- ilgi alt boyutunun okula bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğu, toplam varyansının %22’sini açıkladığı sonucuna varılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin psikolojik özerklik alt boyutunun okula bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğu, toplam varyansının %74’ünü açıkladığı sonucuna varılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin denetim alt boyutunun okula bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğu, toplam varyansının %77’sini açıkladığı sonucuna varılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri kardeş sayısı, doğum sırası, sosyo- ekonomik düzey, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermezken; cinsiyet ve sınıf

düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ortaokul öğrencilerinin kabul/ ilgi düzeyleri kardeş sayısı, doğum sırası, sosyo- ekonomik düzeye göre anlamlı farklılık göstermezken; cinsiyete, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ortaokul öğrencilerinin psikolojik özerklik ve denetim düzeyleri kardeş sayısı, doğum sırası, sosyo- ekonomik düzey, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermezken; cinsiyet, sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Bağlılığı, Anne Baba Tutumu, Bağlılık.

ABSTRACT

EXAMINING MIDDLE SCHOOL STUDENTS' SCHOOL ENGAGEMENT IN TERMS OF PARENTAL ATTITUDE AND VARIOUS VARIABLES

Saffet SÖZÜGÜZEL

Master, Guidance and Psychological Counseling

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Enver ULAŞ

March-2022, 134 Pages

In this study, it was aimed to examine the relationship between school engagement and parental attitude in middle school students. Within the framework of this main purpose, the significant difference between middle school students' school engagement and parental attitudes according to various variables was investigated. In the research, the relational survey model, one of the quantitative research models, was used. The study sample, on the other hand, consists of 285 girls and 187 boys, a total of 472 students in the Sultanbeyli District of Istanbul in the 2020-2021 academic year. "School Engagement Scale", "Parental Attitude Scale" and "Personal Information Form" were used in the research. Since the data set has a normal distribution, the t-test was used for the comparison of binary groups, and one-way analysis of variance (ANOVA) was used to compare groups of more than two variables. If the difference was found to be significant, Tukey test was applied. As a result of the research, a moderate positive relationship was found between middle school students' school engagement, acceptance-interest sub-dimension and supervision sub-dimension, and a high-level positive relationship between school engagement and psychological autonomy sub-dimension. It was concluded that the acceptance-interest sub-dimension of middle school students was an important predictor of school engagement, explaining 22% of its total variance. It was concluded that the psychological autonomy sub-dimension of middle school students is an important predictor of school engagement, explaining 74% of its total variance. It was concluded that the supervision sub-dimension of middle school students was an important predictor of school engagement, explaining 77% of its total variance. While the level of school engagement of middle school students does not differ significantly according to the number of siblings, birth order, socio-economic level, mother's education level and father's education level; There are significant differences according to gender and grade level. While the acceptance/ affinity levels of middle school students did not differ significantly

according to the number of siblings, birth order and socio-economic level; gender, grade level, mother's education level and father's education level differ significantly. While the psychological autonomy and control levels of middle school students do not differ significantly according to the number of siblings, birth order, socio-economic level, mother's education level and father's education level; gender differed significantly according to grade level.

Keywords: School Engagement, parent attitudes, commitment

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Problemi	1
1.2.Araştırmanın Amacı	6
1.3.Araştırmanın Önemi.....	7
1.4.Varsayımlar	7
1.5.Sınırlılıklar	8
1.6.Tanımlar	8

İKİNCİ BÖLÜM.....	9
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Okul Bağlılığı.....	9
2.1.1. Okul Bağlılığının Boyutları	11
2.1.1.1. Fredricks, Blumenfeld ve Paris'in Sınıflaması	12
2.1.1.2.Meyer ve Allen'in Sınıflaması	15
2.1.2. Okul Bağlılığı ile İlgili Kuramsal Çerçeve	16
2.1.2.1. Sosyal Kontrol Kuramı	16
2.1.2.2. Sosyal Gelişim Modeli.....	17
2.1.2.3. Katılım- Özdeşim Modeli	17
2.1.2.4. Uyumlu-Uyumsuz Biliş ve Davranış Modeli.....	18

2.1.3. Okul Bağlılığını Etkileyen Faktörler.....	19
2.1.4. Okul Bağlılığı ile İlgili Araştırmalar.....	22
2.2. Anne- Baba Tutumu.....	24
2.2.1. Anne-Baba Tutumuna İlişkin Öne Sürülen Modeller.....	29
2.2.1.1. Psikanalitik Model.....	29
2.2.1.2. Davranışçı Model.....	29
2.2.1.2. Baumrind'in Sınıflaması.....	29
2.2.1.3. Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli.....	31
2.2.1.4. Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush'un 3 Boyutlu Bakışı.....	33
2.2.2. Yaygın Anne-Baba Tutumları.....	33
2.2.2.1. Demokratik- Eşitlikçi Anne Baba Tutumu.....	34
2.2.2.2. Otoriter – Baskıcı Anne Baba Tutumu.....	35
2.2.2.3. İhmalkâr Anne Baba Tutumu.....	36
2.2.2.4. Aşırı Hoşgörülü/ Müsamahakâr Anne Baba Tutumu.....	37
2.2.2.5. Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu.....	37
2.2.3. Anne-Baba Tutumları ile İlgili Araştırmalar.....	38
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	41
YÖNTEM.....	41
3.1.Araştırma Modeli.....	41
3.2. Araştırma Grubu.....	41
3.3. Veri Toplama Araçları.....	44
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	44
3.3.2. Okula Bağlılık Ölçeği.....	44
3.3.3. Anne- Baba Tutum Ölçeği.....	45
3.4. Verilerin Toplanması.....	46
3.5. Verilerin Analizi.....	47
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	49
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	49
4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılık Düzeyleri ile Anne-Baba Tutumlarının Kişisel ve Demografik Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	49
4.2.Öğrencilerin Anne-Baba Tutumları ile Okula Bağlılık arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin bulgular.....	63

4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Okula Bağlılıklarını Yordayıp Yordamadığına ilişkin bulgular.....	63
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	65
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	65
5.1. Tartışma.....	65
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	81
KAYNAKÇA	86
EKLER.....	111
ÖZGEÇMİŞ.....	118

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1: Baumrind'in Ebeveyn Tutumuna İlişkin Sınıflaması.....	30
Tablo 2.2: Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli.....	32
Tablo 3.1: Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	41
Tablo 3.2: Çalışma Grubunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3.3: Çalışma Grubunun Kardeş Sayısına Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3.4: Çalışma Grubunun Doğum Sırasına Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3.5: Çalışma Grubunun Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı.....	43
Tablo 3.6: Çalışma Grubunun Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	43
Tablo 3.7: Çalışma Grubunun Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	43
Tablo 3.8: Okula Bağlılık Ölçeği ve Anne-Baba Tutumları Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Verilerin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Basıklık ve Çarpıklık Değerleri.....	47
Tablo 4.1: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.2: Ortaokul Öğrencilerin Anne-Baba Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları.....	50
Tablo 4.3: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	51
Tablo 4.4: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	51
Tablo 4.5: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	53
Tablo 4.6: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.7: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Doğum Sırasına Göre incelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.8: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Doğum Sırasına Göre incelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.9: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Algılanan Sosyo-ekonomik Düzeye Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	57

Tablo 4.10: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Algılanan Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre ANOVA Testi Sonuçları	57
Tablo 4.11: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Anne Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	59
Tablo 4.12: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	59
Tablo 4.13: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Baba Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.14: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.15: Öğrencilerin Anne-Baba Tutumları ile Okula Bağlılıkları arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Momentler Çarpımı Testi sonuçları.....	63
Tablo 4.16: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba tutumlarının Okula Bağlılıklarını Yordayıp Yordamadığına ilişkin Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	64

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1: Motivasyon ve Bağlılık Döngüsü

19

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS : (Statistic Packets For Social Seciencies) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

Akt. : Aktaran

ev. : Çeviren

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

PISA : Ulaslararası Öğrenci Değerlendirme Programı

Vd. : Ve Diğerleri

TDK : Türk Dil Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problemi, yapılan araştırmanın konusuyla ilgili genel literatür, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmanın tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.Araştırmanın Problemi

İnsan dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren çevresiyle sosyal ilişki kurma çabasıdadır. Bu etkileşim önce ailede başlar. Çocuğun anne- baba ve aile içindeki diğer bireylerle kurduğu etkileşim daha sonra gireceği sosyal çevrelerde etkili olmaktadır. Bu sosyal çevrelerin en önde gelenleri arasında aile ve okul vardır.

Doğum sonrası, anne baba ve ailenin diğer üyeleri ile geliştirilen iletişimler oldukça büyük öneme sahiptir. Çocuğun pek çok duyguyu tanınması, taklit etmesi ve içselleştirmesi bu dönemde gerçekleşmektedir. Bu dönemde oluşacak krizler çocuğun sonraki yaşamını etkilemektedir. Bu nedenle bireyin aile içinde oluşturacağı olumlu bağlılık ve bağlanma, kişilik gelişimi için önemlidir (Çelik, 2010: 7). Bağlanma, çocuğun bakımını üstlenen kişilere karşı geliştirdiği olumlu ya da olumsuz duyguların olduğu bir bağlıdır (Bowlby, 1973: 89). Bağlılık ise bireyin yer aldığı topluluğa ya da kuruma karşı duygu, düşünce ve tutumlarının etkilenmesidir. Türk Dil Kurumunda, bağlılık sözlük anlamıyla bir topluluğa, gruba ya da bir kümeye ait olmak şeklinde tanımlanmaktadır. (TDK, 2012). Bağlılık; ilgili olmak, etkisine almak anlamındadır (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004: 60).

Bireyin etkisinde olduğu aynı zamanda ait olduğu ve çocukların, aileden sonra en fazla zaman geçirdikleri gruplardan biri okuldur. Okul eğitim-öğretimin düzenli bir şekilde gerçekleşmesi için gerekli olan en önemli ortamdır. Eğitim; bireyin sosyal, duygusal, fiziksel gelişimi ile birlikte düşünce dünyasının gelişimi olarak tanımlanmaktadır. Eğitimin amacı topluma katkı sağlayan, düşünsel ve fiziksel olarak uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmektir (Yeşilyaprak, 2015: 3). Okul yıllarıyla birlikte okuldaki etkinliklere aktif bir şekilde katılım göstermeyen, okulla özdeşim kurmayan öğrenciler suça sürüklenme ve okulu bırakma eğiliminde

olabilmektedir (Finn, 1989). Okula bağılı hisseden öğrenciler riskli davranışlar göstermekten kaçınırlar; çünkü toplumun kendilerinden bir beklentileri olduğunu bilmekte ve öğretmenleriyle olan ilişkilerinin olumlu şekilde devam etmesini istemektedirler (Wang ve Fredricks, 2014). Öğrencilerin okula karşı geliştirecekleri bağılılık eğitim hayatlarını olumlu ya da olumsuz etkileyecektir (Sarı, 2007: 8).

Okula bağılılık kavramı araştırmacılar tarafından birçok şekilde tanımlanmıştır: Fredricks vd. (2004: 60) okul bağılılığını, okula karşı geliştirilen pozitif duygular, okul içinde ve okul dışında okul ile ilgili etkinliklere katılma isteği ve akademik etkinliklere harcanan zamanın bütünü olarak ifade etmektedir. Maddox ve Prinz (2003: 39)'e göre bağılılık, öğrencilerin eğitim yaşamı boyunca hedefledikleri başarılarla ulaşmadaki ilişkilerin tamamıdır. Okul bağılılığı ile öğrencilerin öğretmenlerine, akranlarına, okul idaresine ve ulaşmak istenen hedeflerle olan ilişkideki bağ ifade edilmektedir. Okula bağılılık; okuldaki etkinliklere katılım, akademik başarı, okul dışında derslere ayrılan zaman, eğitime en iyi şekilde hazırlanma durumudur (Evelo vd., 1996: 30). Yapılan bir tanıma göre ise okul bağılılığı öğrencilerin okul ortamında kendilerini mutlu hissetmeleri, evden çıkarken neşeli ayrılmaları, yeni bir şeyler öğrenirken zevk almaları olarak tanımlanmaktadır (Turgut, 2015). Silins ve Mulford (2004: 444), okul bağılılığını okulda devamlılığı, ders dışında olan aktivitelere katılmayı, okulda etkinliklere ekstra vakit ayırmayı, okulda kendini baskı altında hissetmeden duygu ve düşüncelerini sınıf ortamında aktarabilmeyi, bağılı olduğu akran grubuyla iletişime geçebilmeyi, okulda aldığı eğitimin okul dışında işe yarayacağını bilerek güdülenme seviyesinin yüksekliği şeklinde belirtmektedir.

Payne, Gottfredson ve Gottfredson (2003: 751) öğrencilerin okul bağılılığının okul içi ve okul dışı davranışlarını inceledikleri bir araştırmada okula bağılılık gösteren öğrencilerin okul başarılarının yüksek, suça karışma oranlarının ise düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine baktığımız zaman ait olma -sevgi basamağının aynı zamanda okul bağılılığı ile ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Öğrenciler okulda oldukça uzun vakit geçirmektedirler. Bundan dolayı öğrencilerin bulunduğu okula, sınıfına aitlik hissetmesi önem arz etmektedir. Öğrenci kendini sınıfa ve okula ait hissederse okula bağılılığı daha yüksek olacaktır (Voelkl, 1997; Osterman, 2000). Ait olma basamağını tamamlayan öğrencilerin

hiyerarşide sonraki basamaklara ulaşmasının da önü açılmış olacaktır (Maslow, 1987: 59).

Alan yazında okul bağlılığı ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır (Fredricks vd., 2004; Arastaman, 2009; Payne, Gottfredson ve Gottfredson, 2003). Bu çalışmalarda okul bağlılığı davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olarak ele alınmıştır. Davranışsal boyut, öğrencilerin akademik faaliyetlerini içermektedir. Bilişsel boyut öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme süreçlerini ve zorlandıkları durumlarla nasıl başa çıktıklarını ele almaktadır. Duyuşsal boyutta ise öğrencilerin okula, derslere, öğretmenlere ve arkadaşlarına karşı sergiledikleri tepkiler ölçülmektedir. (Fredricks vd., 2004).

Martin'e (2007) göre okul bağlılığı birçok değişkenden etkilenmektedir. Öğrencilere verilen eğitim, öğretmenlerle geliştirilen ilişkiler, akranlarla olan ilişkiler, okul ve sınıf iklimi, öğrencilerin hedefleri, kontrol duygusu, anne-baba tutumu ve beklentileri; okula bağlılığı ve öğrenci motivasyonunu etkilemektedir (Martin, 2007: 416). Öğrencilerin birbirlerine karşı olan saygı ve sevgisi sınıf içerisinde sosyal bir ortam oluşmasını sağlamaktadır (Furlong ve Rebelez-Ernst, 2014).

Sağlıklı kişiliğe sahip olan çocuk topluma birey olarak kazandırılacaktır. Aile içinde gerçekleşen eğitim, toplumun eğitim düzeyini belirlemektedir. Okullar ve sosyal yaşantı, bu olguların temeli ile oluşmaktadır. Aile, sosyal yaşantının bir yansıması olarak topluma üyeler yetiştirir. Toplum da bireylere otorite kullanmayı, başarılı olmayı, ortak hedefler için hareket etmeyi öğretir. Anne babalar çocuklarını yetiştirerek topluma katkı sağlarken onlara davranışları, tutumları ve değerleri öğretirler (Satir, 2001:374).

Çocuğun büyüüp gelişmesiyle birlikte duyguları, düşünceleri ve davranışları üzerinde çevre etkili olmaktadır. Bu çevrede ona en yakın olan ailedir. Ailenin birey üzerindeki etkisi daha dünyaya gelmeden başlar. Anne- babanın dünya görüşü, sosyo-ekonomik düzeyi, ailenin yaşadığı çevre, anne –babanın duygusal çevresi çocuk üzerinde etkili olmaktadır. Çünkü çocuk iletişime geçmeyi aileden öğrenir, öğrendikleri ile sosyalleşmeye başlar. Aile içindeki bireylerle sosyalleşmeyi öğrenirken aynı zamanda bu süreçle birlikte kişiliği de oluşmaya başlar (Yavuzer, 2000: 135). Aile ve aile içindeki etkileşim kurulan diğer bireyler çocuğun gelişiminde önemli bir paya sahiptir (Büyüksahin-Çevik ve Atıcı, 2009).

Anne- baba ve çocuk arasındaki temel ilişki sevgiye dayanmalıdır. Sevgiye, koşulsuz kabule dayalı olan aile içi ilişkiler, çocukta güvenli bağlanmayı sağlamaktadır (Yavuzer, 1986: 39). Anne baba tutumu; çocuğa yaklaşımın, tutumların, beklentilerin ve davranışların bütün olarak ele alınmasıdır (Darling ve Steinberg, 1993: 488). Başka bir tanımda ise anne baba tutumu doğumdan itibaren çocuğun dünya görüşünü etkilemektedir. Anne baba tutumu; çocukların sosyal uyumu, davranış problemleri, okul başarısı üzerinde etkilidir (Özyürek, 2017). Çocukların yapmış olduğu davranışların doğru ya da yanlış olması, doğru olmayan davranışların düzeltilme şekli ya da yanlış davranış karşısındaki tepki, anne babalara göre değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenlik anne babanın benimsemiş olduğu tutumlara göre farklılık gösterir (Hortaçsu, 2003). Anne babanın benimsemiş oldukları tutumların esasında iki önemli durum vardır. Bu durumlar ebeveynlerin bir beklentiye sahip olmaları, çocuklarının davranışlarına süreklilik sağlamaları veya duyarlı olmalarıdır. Çocukları için beklenti içinde olan anne babalar, çocuklarının sosyal yaşantıda yer edinmesi için destekleyici olmaktadır. Duyarlılık gösteren anne babalar ise çocuklarına özerklik sağlayarak birey olduklarını kabul etmektedir (Darling ve Steinberg, 1993: 488).

Anne babanın benimsemiş olduğu ebeveyn tutumu ile çocuğun kişilik gelişimi arasında yüksek bir korelasyon olduğu ortaya çıkmıştır, anne babanın sağlıklı bir tutuma sahip olması çocuğun kişilik gelişiminin de sağlıklı olmasını sağlayacaktır. (Aral, 1991). Baumrind (1991) 'in ortaya koymuş olduğu demokratik, otoriter ve izin verici anne baba tutumu sonraki çalışmalara temel oluşturmuştur. Baumrind'in ortaya koymuş olduğu bu tutumlar kontrol, açık iletişim, olgunluk beklentisi ve bakım boyutlarının kesişmelerinden ortaya çıkmıştır. Maccoby ve Martin, Baumrind'in sınıflamasından yola çıkarak anne baba tutumlarını talepkarlık ve duyarlılık boyutu ile açıklamıştır. Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush ise Baumrind, Maccoby ve Martin'in çalışmalarından yararlanarak anne baba tutumunu kabul- ilgi, kontrol-denetleme ve psikolojik özerklik boyutu olarak incelemişlerdir (Yılmaz, 2000). Kabul- ilgi boyutu, anne babaların çocuklarını kabul edip onlara ilgili davranmasıdır. Kontrol- denetleme boyutu, çocukların sürekli denetlenmesi ve kontrol altında tutulmasıdır. Psikolojik özerklik boyutu ise ebeveynlerin ne kadar demokratik olduğu ile ilgilidir. Demokratik ebeveynler çocuklarını önemser onları bir birey olarak kabul eder ve gelişimlerine yardımcı olur (Yılmaz, 2000).

Steinberg, Elmen ve Mounts (1989) yapmış olduğu araştırmada sağlıklı bir anne baba tutumu olan demokratikliği benimseyen anne babaların çocuklarının akademik başarılarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Otoriter ebeveynler ise katı ve kuralcıdır. Koydukları kuralın dışına çıkılmasını istemezler. İstenmeyen bir davranışta davranışı düzeltme yoluna gitmeden ceza verirler (Yılmaz, 2000: 21). Anne- babaların çocuk yetiştirme tutumları, çocuklarının eğitimlerinde olduğu etkilidir. Başarı için çocuklarına baskı kurabilirler ya da çocuklarını ihmal ederek eğitimlerini önemsemeyebilirler. Anne baba tutumları çocuklardan yeteneklerinin üzerinde performans beklemeleri, onların başarılarını başkaları ile kıyaslamaları gibi davranışlarla görölmektedir (Kapıkıran, 2016). İzin verici ebeveynler çocuklarına aşırı bir hoşgörü gösterirler ve bu durum onları ihmale kadar varabilir. Çocuklarına sevgiyle yaklaşıyor olsalar bile sınırsız bir özgürlük tanırırlar (Yılmaz, 2000: 21).

Baumrind (1998) yapmış olduğu bir çalışmada anne babalarından daha çok ilgi gören öğrencilerin daha az ilgi gören çocuklara göre daha özgüvenli, yeterliliklerinin yüksek olduğu, daha bağımsız olmayı arzuladıklarını bu durumunda onların okul başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrenim ağı içerisindeki çocuklar zamanının çoğunu okulda geçirmektedir. Ebeveynler çocuklarının okul saatleri içerisinde neler yaptıklarını, arkadaşları ve öğretmenleri ile ilişkilerini düşünmektedirler. Ebeveynler çocuklarının okula göndererek dinlenebileceklerini, evde onların çalışmalarına yardımcı olamayacakları endişesi içerisinde de olabilirler. Ebeveynlerin bu durumla başa çıkmaları için çocukları ile etkili bir iletişim kurmaları, kaliteli vakit geçirmeleri gerekmektedir.

Bu araştırmanın temel kavramları olan ‘anne-baba tutumu ve okul bağlılığı’ pek çok araştırmacı tarafından özellikle 20 ve 21.yy’da incelenen bir konu olmuştur. Anne-baba tutumu ve okul bağlılığının öğrencilere dair etkilerinin hangi yönde geliştiği toplum açısından önem arz etmektedir. Zaman içerisinde kentleşme, eğitim seviyesinin yükselmesi, eğitim sisteminde meydana gelen değişimler, bilgi ve enformasyon toplumunun ortaya çıkması ve teknolojinin hızla gelişmesi gibi olgular gelişim sürecini hızlandırmıştır. Toplumsal yapının değişimiyle ebeveynlerin çocuklarına olan tutumları değişiklik göstermiştir. Aileler ebeveyn olma sorumluluklarını; uzman kişiler, okul psikolojik danışmanları, çocuk gelişimciler veya kitaplardan destek alarak yürütmeye başladığından ebeveynlik modern bir çerçeveye yeniden inşa edilmiştir. 21. yy’da çocuk yetiştirmek geleneksel dünyanın

aksine ‘başarı’ merkezli olmuştur ve bu durum ebeveyn tutumlarının değişen yapı içerisinde yeniden araştırma konusu haline getirmiştir. Başarı merkezli bu yapı eğitim sistemi ve özellikle okulların önemini arttırmıştır. Bilgi çağı olarak adlandırılan bu çağda okulun önem kazanması, okul bağlılığı kavramının da aynı derecede ehemmiyetli olmasını sağlamıştır. Bundan ötürü, bu çalışma anne-baba tutumları ile okul bağlılığının çocuğa yansımalarını saptamak amacıyla birtakım sorulara cevap aramaktadır. Aynı zamanda ortaokul öğrencilerinin okul bağlılığı ve ebeveyn tutumların çeşitli değişkenler açısından incelemek de amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın temel problemi okul bağlılığının anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığı ve anne baba tutumu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları doğum sırasına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
7. Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları baba eğitim durumun göre farklılaşmakta mıdır?
8. Ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığı ve anne baba tutumu arasında ilişki var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Okul, öğrencinin aileden sonra eğitim aldığı ve eğitim- öğretim hayatının en büyük payını oluşturan yerdir. Öğrencinin okula karşı oluşturmuş olduğu bağ okulda yapmış olacağı ve yapacağı birçok durumu etkilemektedir. Okul öğrencinin akademik olarak gelişmesiyle birlikte sosyal, duygusal gelişimini de sağlamaktadır.

Aileden sonra en fazla zaman geçirilen okul ortamında, öğrenci eğitim- öğretimin dışında farklı bireylerle de etkileşim içindedir. Öğrencinin okul çatısı altında edindiği bilgiler, edindiği arkadaşlıklar, öğretmenleriyle ve diğer okul çalışanları ile kurduğu iletişim okuldaki tüm aktiviteler onun hayatında büyük bir yer kaplamaktadır. Bu yönden baktığımızda okul bağlılığı öğrencinin hayatının gelişiminde oldukça önem arz etmektedir (Dilmaç, Karababa ve Oral, 2018). Öğrencilerin okuldan uzaklaşmaları geçmişte araştırma konusu olduğu gibi artan okul terkleri sonrası günümüzde de araştırılmaktadır. Okul bağlılığı, öğrencilerin akademik kariyerini devam ettirebilmesi ve bununla birlikte sosyal bir ortam oluşturması açısından gereklidir. Öğrenciler üzerinde okul dışında anne babanın büyük bir etkisi vardır. Anne babaların çocukları ile kurmuş olduğu sağlıklı etkileşim onların gelişim süreçlerini iyi bir şekilde devam ettirmesine katkı sağlayacaktır (Candemir, 2000). Okul ortamında öğretmenin öğrencisiyle yakınlığı, aile içerisinde ise anne babanın çocuğu ile kurmuş olduğu ilişki oldukça önemlidir. Ülkemizde ayrı ayrı anne baba tutumu ve okul bağlılığını inceleyen araştırmalara rastlanılmaktadır. Fakat anne baba tutumu ve okul bağlılığı ilişkisini inceleyen çalışmalara rastlanılmamıştır.

Bu doğrultuda okul terklerinin görüldüğü günümüz dönemlerinde anne baba tutumu ile okula bağlılık ve diğer değişkenler ile arasındaki ilişkiyi ortaya koyacak olması, yapılan araştırmalarda yurtiçinde ve yurtdışında benzer bir çalışmanın olmaması özgün bir araştırma olacağını göstermektedir. Araştırma bulgularının araştırmacılara, anne babalara, öğretmenlere, okul yöneticilerine öğrencilerin okul bağlılığı artırıcı yönde yol gösterici olacağı söylenebilir.

1.4.Varsayımlar

Araştırmaya katılan katılımcıların ölçme araçlarını tarafsız ve samimi bir şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Araştırmada incelenen değişkenler okul bağlılığı “Okul Bağlılığı Ölçeği”, anne-baba tutumu “Anne- Baba Tutumu Ölçeği” nin kapsamındaki niteliklerle sınırlıdır.
2. Araştırmanın sonuçları, çalışmanın yürütüleceği İstanbul ili Sultanbeyli İlçesinde Millî Eğitim Bakanlığı’na (MEB) bağlı resmi ortaokullarda 2020-2021 eğitim öğretim yılında eğitim gören öğrencilerle sınırlıdır.
3. Öğrencilerin vermiş olduğu bilgiler araştırmacının hazırlamış olduğu “Kişisel Bilgi Formu” ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Bağlılık: Bireyin kendinden güçlü gördüğü başka bir bireye, topluluğa ya da bir kuruma karşı yapılması gerekli olan zorunluluktur (Mercan, 2006).

Okul Bağlılığı: Öğrencinin öğrenmeye ve bulunduğu eğitim kurumuna verdiği değer, gösterdiği ilgi, okul kurallarını benimsemesi, okula devam etmesi, okulda aktif olmasını içeren bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları olan bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Fredricks vd., 2004).

Tutum: Bireyin bir objeye, olaya ya da başka bir birey hakkında duygu, düşünce ve davranış eğilimleridir (Kağıtçıbaşı, 1999).

Anne- Baba Tutumu: Ebeveynlerin çocuğun sosyal, ruhsal ve kişilik gelişimlerini etkileyecek şekilde bir tepkide bulunma eğilimidir (Yavuzer, 2012).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde okul bağlılığının tanımı açıklanmaya çalışılmış, okul bağlılığının boyutlarına yer verilmiştir. Okul bağlılığı kuramsal açıdan da ele alınarak incelenmiştir. Anne baba tutumu ve anne baba tutumuna ilişkin öne sürülen modeller açıklanmaya çalışılmıştır. Okul bağlılığı ve anne baba tutumuna ilişkin yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Okul Bağlılığı

Okul; aileden sonra öğrenmenin başladığı, geçmişten günümüze kadar öğrencilere belli hedeflerin kazandırıldığı yerdir (Önen, 2014: 221). Okul, öğrenciyi sosyal, bilişsel ve duygusal yönden geliştiren oldukça önemli bir ortamdır. Çocukların okul çağına gelmesiyle anne babaların çocuklarına verdikleri eğitim, ailenin dışına çıkarak okulu da içine alan geniş bir alana yayılmaya başlar (Çelenk, 2003: 29).

Öğrenci okula başladığı zaman devamsızlık yapar ise okuldaki öğrenme ve sosyal yaşantıya aktif bir katılım göstermez. Bu durumda okul ile arasında etkili bir bağ oluşmaz. Okula bağlı hissetmeyen öğrenciler başarılarının düşmesinin yanı sıra birçok sorunla da karşılaşmaktadır (Finn, 1989: 118). Bağlılık, toplumu oluşturan duyguların var olduğu içsel bir ifade şeklidir. Bireye, kuruma, topluluğa ya da bireyin kendisinden üstün gördüğü bir şeye karşı yerine getirmesi gereken bir zorunluluğu anlatır (Mercan, 2006: 9). Bağlılık geliştirilen kurumlardan biri de okuldur. Okul, öğrencilerin içinde bulundukları toplumun yaşantısı, kültürleri hakkında birtakım bilgiler edindiği, sosyalleştiği, spor- sanat etkinlikliklerine katıldığı bir ortamdır. Okul ortamı, aynı zamanda öğrencilerin kimlik kazanmalarına da yardımcı olmaktadır. Bu ortam okula başlama yaşından ergenlik döneminin sonuna kadar öğrencileri gelişimin tüm yönleriyle etkilemektedir (Wigfield vd., 2006: 687). Okulun öğrenci üzerindeki etkisinin bu kadar önemli olduğu göz önüne alındığında okula bağlılık kavramı ön plana çıkmaktadır. Okul bağlılığı kavramı artan okul terkleri, öğrencilerin eğitim ortamlarında sıkılması ve öğrencilerin

öğrenme süreçleri gibi durumları iyileştirmek için araştırılmaya başlanmıştır (Reschly ve Christenson, 2012).

Okula bağlılık alanyazında farklı tanımlarla ele alınmıştır. Osterman (2000: 3) okula bağlanmayı ait olma basamağından yola çıkarak psikolojik bir gereklilik olarak ortaya koymaktadır. Grubu oluşturan kişilerin aidiyet duygusu yaşadığında var olduğunu, akademik olarak başarılı olanların okula bağlılık geliştirenler olduğunu belirtmiştir. Osterman' e (2000) göre okuldaki eğitimin kalitesi ile öğrencinin okula bağlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Zyngier' e (2008: 1767) göre okul bağlılığı, sadece sınavlarda başarılı olmak ve sosyal etkinliklere katılmak değildir. Okul bağlılığı, başarılı öğrencilerle bir arada olup yaşamda gerekli olan tüm becerilerin temelini atılmasına katkı sağlamaktır. Okula bağlılık gösteren öğrenciler gönüllü olarak katıldığı aktivelerde kapasitesini en üst düzeyde kullanmaktadır (Martin, 2007: 240). Okul bağlılığı, öğrencinin eğitim öğretim hayatının gerektirdiği ödevleri isteyerek yapmasıdır (Chapman, 2003: 2). Skinner ve Pitzer (2012: 22) okul bağlılığını, öğrencinin okul ortamında aktif olması ve okuldaki diğer kişilerle etkileşimi olarak açıklamaktadır. Newmann, Wehlage ve Lamborn' e (1992: 12) göre ise öğrencinin öğrendiklerini içselleştirdiği, yeteneklerini kullandığı ve gelişmesini zorlaştırıcı engelleri kaldırdığı çabalar bütünüdür.

Öğrencilerin eğitimlerinin süreklilik kazanması için okula devam etmeleri oldukça önemlidir. Bazı öğrenciler okul yaşantısını olumlu bulup severken bazıları ise okulu hoş olmayan yorucu bir yer olarak görmektedir (Eccles ve Roeser, 2011). Şirin ve Ulaş (2015: 295) yaptıkları çalışmada öğrencilerin aktif olarak katıldıkları, yaparak yaşayarak öğrenme sürecine dahil olduklarında kendilerini daha iyi hissettikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrenci ne kadar etkin bir katılım gösterirse öznel iyi oluşu da o kadar artmaktadır. Kendi okulunu benimseyen öğrenciler okulu hayatının bir parçası haline getirir ve bir özdeşim kurarlar. Kurdukları bu özdeşim öğrencilerin akademik başarılarını artırır ve öğretmenleriyle etkili bir iletişim kurmalarını sağlar (Finn ve Voelkl, 1993: 225).

Okula bağlılık belli süreçleri içeren bir yapıya sahiptir. Öğrenciler bazı durumlarda dışarıdan bakıldığında okula bağlılık gibi gözükse fakat anı kurtarmaya yönelik etkinliklerde bulunabilirler. Öğrencinin verilen görevleri eksiksiz bir şekilde yerine getirmesi, hedeflerine ulaşmaya çalışması, okulda olumlu davranışlar sergilemesi bu süreçlerden geçtiğini göstermektedir (Schlechty, 2011: 87). Okul bağlılığının düşük

olduğu durumlarda öğrencilerde yalnızlaşma ve gruptan kopmalar olmaktadır. Bu durumlarda okulu tamamen bırakmayla birlikte erken yaşta sigara kullanımı, suç işleme oranlarının arttığı görülmüştür (Caraway vd., 2003: 420). Ulaş (2017: 74) ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada madde kullanan öğrencilerin arkadaşlarının bir suça bulaştığı ve daha önceden madde kullandıkları, babaları ile ilgili problem yaşadıkları ve aile içinde iyi bir iletişimin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Okul bağlılığı, ev ve okuldaki sosyal çevre ile doğal bir bağlantı oluşturarak birleştirici bir güce sahiptir (Reschly ve Christenson, 2012: 4).

Öğrencilerin okula bağlılığı; okul koşulları daha iyi hale getirildiğinde, okul ortamındaki eğitim ve sosyal ihtiyaçları giderildiği takdirde artacaktır. (Sarı, 2013: 147). Türkiye’de zorunlu eğitim sistemiyle öğrencilerin üniversiteye kadar kesintisiz bir eğitim alması planlanmaktadır. Bu sistemin okula zorunlu devam ederek, okula bağlılığı artırıcı olduğu düşünülmesi tam olarak doğru bir düşünce olamaz. Çünkü öğrencinin okula bağlılık geliştiren süreçleri tam olarak yaşayarak olumlu davranışlar edinmesi gerekir (Önen, 2014: 223).

Kalaycı ve Özdemir (2013: 308) yaptıkları bir araştırmada okula bağlılığı düşük olan öğrencilerin akademik olarak başarılarının düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çoğu ülke uyguladığı programlarla okula bağlılığı arttırmaya çalışmaktadır. Uygulanan programlarda okula bağlılıkla birlikte doğal olarak akademik başarıyı da arttırmak amaçlanmaktadır (Fredricks, 2011: 330). Türkiye’de birtakım programlar ve değişiklikler ile bu durumu sağlamaya çalışmaktadır. Türkiye PISA 2018’de PISA 2015’e göre fen ve matematik alanlarında ortalama puanını en çok arttıran ülke olmuştur (MEB, 2019: 27).

2.1.1. Okul Bağlılığının Boyutları

Bu bölümde okul bağlılığının boyutları ele alınmıştır. Alanyazına baktığımızda okul bağlılığını Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) tarafından davranışsal bağlılık, bilişsel bağlılık ve duyuşsal bağlılık olmak üzere 3 boyutta incelemiştir. Meyer ve Allen (1997) ise duygusal bağlılık, normatif bağlılık ve devamlılık bağlılığı boyutları ile incelenmiştir.

2.1.1.1. Fredricks, Blumenfeld ve Paris'in Sınıflaması

Fredrick, Blumenfeld ve Paris (2004) okul bağlılığını davranışsal bağlılık, bilişsel bağlılık ve duyuşsal bağlılık olarak ele almıştır.

a) Davranışsal Bağlılık

Davranışsal bağlılık, öğrencilerin akademik olarak derse katılımını içermektedir. Öğrencilerin gözlenebilen davranışlarıdır. Davranışsal bağlılık, verilen ödevlerin yapılıp yapılmadığını, sorumlulukların yerine getirip getirilmediğini içermektedir. Davranışsal bağlılık, öğrencilerin zorluklar karşısında sorumluluklarını yerine getirip getirmediğine bakılarak ölçülmektedir (Linnenbrink ve Pintrich, 2003: 123). Öğrencilerin derse katılımı, devamsızlık yapmamaları, soru sormaları ve okuldaki sosyal etkinliklere katılımları davranışsal bağlılığın göstergelerindendir. Aynı zamanda okulda yapılan aktivitelere harcanan enerji ve verilen emeği içermektedir (Fredricks vd., 2004: 62). Bu boyutta öğrenci spor ve sosyal aktivitelere etkin bir biçimde katılım sağlamaktadır. Öğrenci, sosyal etkinliklerde aktif olup, akademik anlamda da yüksek başarı göstermektedir (Jimerson, Campos ve Greif, 2003: 9).

Davranışsal bağlılık üç şekilde tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan birincisi öğrencilerin okul içerisindeki kurallara bağlı olması, disiplinsiz davranışlardan kaçınmasıdır. Olumlu davranışlar sergileyerek, eğitim hayatını uyumlu bir şekilde sürdürmesidir. İkincisi, öğrencinin öğrenme ortamlarında aktif bulunması, derslere katılım göstermesi ve akademik olarak verilen görevleri yerine getirmesidir. Üçüncüsü ise sanat ve spor etkinliklerinde bulunması ve katılım göstermesini içermektedir (Fredricks vd., 2004: 63).

b) Bilişsel Bağlılık

Bilişsel bağlılık öğrencilerin okulda öğrenilen bilgilerin niçin öğrendiklerini ve ne işe yarayacaklarını bilmesidir (Arastaman, 2009: 104). Öğrenci, öz düzenlemesini en iyi şekilde planlayarak üzerine düşenleri yapmasıdır. Bir sonraki günün derslerine hazırlık yapması, okulda verilen görevleri en iyi şekilde yerine getirmesi, öğrenme süreciyle ilgili enerjisini doğru bir şekilde kullanmasıdır (Lippman ve Rivers, 2008: 3). Öğrencinin kapasitesinin farkında olması ve belirlediği hedefleri gerçekleştirme

düneyidir (Archambault vd., 2009: 655). Bilişsel okula bağıllık, öğrencinin güdülenmesinin yüksek olması bu bağlamda öğrenmeyi daha istekli hale getirmesidir (Ergün, 2014: 4).

Bilişsel bağıllık öğrencinin problemle karşı karşıya kaldığı zaman verdiği tepkiyi, istediği başarıyı elde edemediği zaman bu duruma bakış açısını, karşısına çıkan engellerle ilişkilendirilmektedir. Aynı zamanda öğrencinin öğrenmeye verdiği değeri ve içsel motivasyonunu vurgulamaktadır (Fredricks vd., 2004: 64). İçsel motivasyonu yüksek olan öğrenciler öğrenmeye karşı daha istekli olurlar. Öğrencinin öğrenilen konunun neden öğrendiğini bilmesi, derinden bir anlama yapması, öğrendikleri konu hakkında eleştiri ve sentez yapabilmesi bilişsel bağıllıkta istenen durumdur (Linnenbrink ve Pintrich, 2003: 124). Hedeflerine ulaşmaya çalışan öğrenci performansına odaklandığı zaman, öğrenmeye ve öğrendiklerini içselleştirmede daha etkili olmaktadır (Fredricks vd., 2004: 64).

Bilişsel bağıllıkta iki durum üzerinde durulmaktadır. Bu durumlardan biri öğrenmeye yapılan yatırım diğeri ise öğrenmede kullanılan beceri ve stratejilerdir (Fredricks vd., 2004). Bilişsel bağıllığı yüksek olan öğrencilerin metabilişsel becerileri yüksek olur. Bu durum başarı ile olumlu yönde bir ilişki içinde olmasını sağlamaktadır. Okula bilişsel bir bağlanma geliştirebilen öğrencilerin öz düzenlemesi yüksektir, sorumluluklarının farkındadır. Bu süreçte öğrenciler öğrenmeyi öğrenme gibi üst düzey bilişsel becerileri kullanmaktadır. Öğrenciler, konuları öğrenmede ve anlamlandırma etkili olan teknik ve stratejileri aktif bir biçimde kullanmaktadır (Fredricks vd., 2004: 64).

c) Duyuşsal Bağıllık

Duyuşsal bağıllık, öğrencinin okulda bulunmaya karşı istekli olması, okula bağıllık geliştirmeyi isteme durumudur. Öğrencinin okul ve sınıf ortamında; mutluluk, üzüntü, kaygı gibi oluşan duygusal tepkileridir. Okula karşı olumlu duygular içinde olması, öğrenmeden haz alması, başarıya ulaşmasını kapsamaktadır. Okulda bulunan diğeri kişilerle olumlu duygular ve etkili bir iletişim kurması, okul ortamına karşı merak içinde olması ve ilgisini ifade etmektedir. Yapılan ilk çalışmalar öğretmenini sevip sevmediği, derslere olan ilgi, okula karşı tutum, arkadaşlarıyla olan sosyal çalışmalarla ilgili olmuştur. Duyuşsal bağıllık öğrencinin okulla kurduğu özdeşimi

içerir (Fredricks vd., 2004: 63). Duyuşsal bağıllık, öğrencilerin okulda olmaktan, sorumluluklarını yerine getirmekten mutlu olması, okuldayken sıkılmaması gibi durumlarla ilgilidir (Lippman ve Rivers, 2008: 3). Öğrenciler okula karşı olumlu duygular hissettikleri zaman öğretmenlerinin, eğitim yöneticilerinin ve diğer okul personelinin kendileriyle daha ilgili olacağı düşüncesi içerisinde olurlar ve bunun sonucunda kendilerini daha özel hissederler (Furlong vd., 2003: 101).

Newmann (1992: 2)'e göre duuşsal bağıllık, öğrencinin sadece bedenlen değıl ruhsal anlamda enerji harcayarak okul ile özdeşim kurarak öğrendiklerini içselleştirmesidir. Bu tanıma baktığımızda duuşsal bağıllığı yüksek olan öğrencilerin öğrenmek için güdülenmeleri yüksek olur. Öğrenciler öğrenme ortamına girmeden önce güdülenmeleri yüksek olmalıdır. Öğrenecekleri konuyu neden, nasıl öğrenecekleri hakkında bilgi sahibi olması ve ders ya da konuya karşı olumlu duygular içinde olmaları öğrenme düzeylerini etkilemektedir. Öğrenci hedeflerine odaklanarak verilen görevi mutluluk içinde tamamlar (Schlechty, 2001: 68).

Connell ve Wellborn (1991: 56) duuşsal bağıllık düzeylerine göre öğrencileri içe kapanık öğrenciler, asi öğrenciler, uyumlu öğrenciler, tuzağı düşürölmüş öğrenciler, yenilikçi öğrenciler olarak ayırmıştır. İçe kapanık öğrenciler, sınıf içerisinde pasif olan öğrencilerdir. Etkinliklere katılmazlar motivasyonları düşüktür. Yapılan işlerden heyecan duymazlar. Öğretmen içe kapanık öğrencilere söz hakkı verdiği zaman katılım sağlarlar. Sınıf içinde varlıkları ve yoklukları belli değildir. Verilen görevleri heyecan duymadan sadece yapmış görünmek için yaparlar. Sınıf içerisinde olumsuz bir duruma sebebiyet vermezler. Asi öğrenciler, sınıf içerisinde her şeye karşı çıkmaktadır. Verilen görevleri zorla yapmaktadır. Öğretmenin ve okulun koyduğu kurallara uymazlar ve direnç gösterirler. Kuralları kendi oluşturduğu izlenimi vererek kendi kurallarına uyduğunu hissettirmeye çalışır. Uyumlu öğrenciler, kapasitesinin farkında olan kendini geliştiren öğrencilerdir. Öğrenme süreçlerinde aktif bir şekilde rol alırlar. Kurallara uyarlar ve uymaktan memnuniyet duyarlar. Tuzağı düşürölmüş öğrenciler, sürekli kaygı içerisindeyler. Okulda verilen ödevlerle ilgililerler fakat çalışmalarına rağmen yapamadıklarından şikâyet ederler. Yenilikçi öğrenciler, akademik olarak başarılı öğrencilerdir. Başarıya kendilerine has yöntemlerle ulaşırlar. Yaratıcılık yönleri gelişmiştir. Öğrenmeye karşı oldukça isteklidirler (Connell ve Wellborn, 1991: 57).

2.1.1.2.Meyer ve Allen'in Sınıflaması

Meyer ve Allen'in sınıflaması örgüt içinde oluşan bağlılığı anlatmaktadır. Meyer ve Allen (1997) bağlılığı duygusal bağlılık, normatif bağlılık ve devamlılık bağlılığı boyutları ile incelenmiştir.

a) Duygusal Bağlılık

Meyer ve Allen (1997: 41)' e göre duygusal bağlılık bağlı bulunduğu örgüte aitlik hissetmesi ve bundan mutluluk duymasıdır. Bireyin duygusal anlamda bir yönelmesini ifade etmektedir. Bireyin hedeflerinin içinde bulunduğu örgütle aynı doğrultuda olması duygusal bağlılık düzeyini arttırmaktadır. Duygusal bağlılığın örgüt içindeki bireylerde bulunması örgütü hedeflerine ulaştırmada oldukça önem arz etmektedir (Afşar, 2011: 186). Duygusal bağlılığa sahip olan bireylerin içsel motivasyonları yüksektir. İçsel motivasyonları sayesinde içinde bulundukları örgütü hedeflerine daha hızlı ulaştırırlar ve kendileri de hedeflerine ulaşmış olurlar (Meyer ve Herscovitch, 2001: 316).

b) Normatif Bağlılık

Normatif bağlılıkta örgütte bulunan bireyler örgüte karşı olan sorumlulukları yerine getirerek bağlılık oluştururlar. Bu bağlılıkla örgütte kendilerine kalıcı bir yer oluştururlar. Örgütün ahlaki değerlerini benimseyerek bu yönde bir çaba içerisinde bulunurlar. Örgüte karşı aitlik duygusuyla birlikte motivasyon sağlamaya çalışırlar (Meyer ve Allen, 1997: 61).

c) Devamlılık Bağlılığı

Devamlılık bağlılığında bireyin bulunduğu örgütten ayrıldığı zaman karşısına çıkacak maliyet sonucunda karşılaşabileceği olumsuzluklardan bahseder. Örgüt içinde kalmak istedikleri süre boyunca orda kalmaya devam etmesidir. Bireylerin yapmış oldukları yatırımların karşılığını almaya devam etmesi, bulunduğu örgüte bağlılığı devam etmesini sağlamaktadır (Meyer ve Allen, 1997: 56).

2.1.2. Okul Bağlılığı ile İlgili Kuramsal Çerçeve

Okul bağlılığı geçmişte olduğu gibi günümüzde de tartışılmaktadır. Öğrencilerin okulda edinmesi gereken kazanımların okula devam etme ve bağlılık süreçlerini tam olarak sağlamasıyla olabileceği görüşleri ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda okul bağlılığı farklı şekillerde ele alınmıştır. Sosyal kontrol kuramı, sosyal gelişim modeli, Katılım- özdeşim modeli ve uyumlu- uyumsuz biliş ve davranış modeli okul bağlılığını ele alan bazı kuramlardır.

2.1.2.1. Sosyal Kontrol Kuramı

Sosyal kontrol kuramı, bağlılığı toplumsal normlar ve toplumdaki değerler açısından ele alır. Bu kurama göre öğrenci okula bağlılık sağladığı zaman suç işleme oranı azalarak toplumsal değerlere uygun hareket etmektedir. Tam tersi bir durum olduğu zaman ise toplumsal değerlerinde koparak okula bağlılığı azalarak suç işleme oranı artmaktadır. Okullar sosyal olarak bağlanmanın olması veya olmaması adına önem arz etmektedir. Sosyal kontrol kuramına göre küçük yaşlarda edinilen içsel denetim okul, aile ve diğer sosyal çevrelerde suç işleme oranını azaltmaktadır (Kızmaz, 2006: 165).

Bu kurama göre sosyal bağlılığın etkili olması için dört ana öge vardır (Hirsch, 1969; akt., Kızmaz, 2006: 165).

1. Geleneksel hedeflere bağlılık: Kişilik, harcanan emeği ve zamanı dikkate alma
2. Sosyalleşmiş diğer insanlara bağlılık: Diğer sosyal çevrede insanların neler söylediğine dikkat etmek
3. Geleneksel aktivitelere bağlılık: Suç unsuru oluşturan etkinliklerden kaçınarak daha öze bağlı aktivitelerde bulunmaya dikkat etmek
4. Geleneksel kurallara inanç: Geleneksel ahlaki normlara ne kadar uyulup uyulmadığına dikkat etmek

2.1.2.2. Sosyal Gelişim Modeli

Kontrol kuramının temel düşüncelerinden ortaya çıkmıştır. Sosyal gelişim modeline göre öğrenci olumlu sosyal ilişkiler geliştirdiği zaman suç işleme oranı azalır veya tamamen ortadan kalkmaktadır. Öğrenci okulda öğretmeniyle, arkadaşlarıyla, okul yönetimiyle sosyal ilişkilerini geliştirip iyi ilişkiler içinde bulunursa okula bağlılık geliştirerek suç işleme oranı da azalmaktadır. Öğrencilerin sosyal katılım becerileri sosyal kulüplerle, yaptığı sosyal çalışmalardan dolayı ödül alarak artmaktadır. Öğrenci bir birey olarak böyle bir durumda biricikliğini hisseder ve okula bağlılık geliştirir. Bu bağlılık sosyal ilişkileriyle birlikte akademik başarısına da yansıyacaktır (Hawkins ve Lishner, 1987; akt., Maddox ve Prins, 2003: 35).

2.1.2.3. Katılım- Özdeşim Modeli

Bu model okul bağlılığını okuldan uzaklaşma ve okulu bitirme süreçlerini inceleyerek bunlar üzerinde durmuştur (Reschly ve Christenson, 2012: 5). Özdeşim, öğrencinin katılım sağlarken oluşan duygu durumu üzerinde durmaktadır. Katılımda ise öğrencinin harekete geçmesi yani davranışları üzerinde durmaktadır (Finn, 1989: 123).

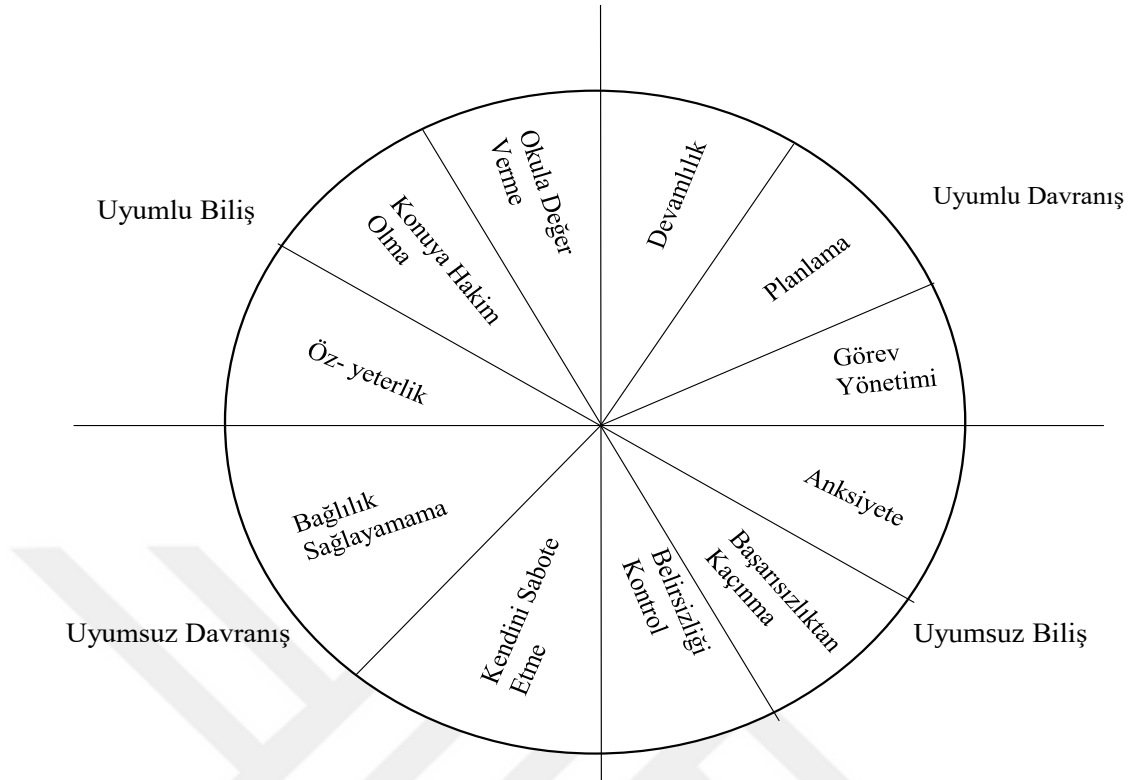
Katılım, öğrencilerin okulda yapılan etkinliklere ve aynı zamanda sınıf içinde yapılan etkinliklere katılımını açıklamaktadır. Öğrencinin okul içi etkinliklere ve derse katılımıyla birlikte artan akademik başarısı üzerinde de durmaktadır. Okul içi ve sınıf içi etkinlikler belli bir aşamayla işler. İlk aşama, öğrencinin ilk olarak sınıf içerisinde pasif durumdan sıyrılarak öğretmenin verdiği görevleri yerine getirmesidir. Öğretmenin sorduğu sorulara cevap vermesi, ders için etkinlikleri tamamlaması, farklı tekniklerle sınıf içerisinde aktif olmasıdır. İkinci aşamada öğrenci sınıf içerisinde etkileşimi başlatan kişi olarak ön plana çıkar. Öğretmenine sorular sorarak konuyu derinlemesine öğrenmek için enerji harcamaktadır. Üçüncü aşamada ise öğrenci ders içi planlanan etkinliklerin dışına çıkarak okul içinde sosyal aktivitelere katılarak özerklik sağlamaktadır. Aynı zamanda ders başarısı düşük olan öğrenciler sosyal etkinliklere katılarak okula bağlılık sağlarlar. Katılımın son aşaması öğrencinin hedeflerini belirlediği, kariyer planı yaptığı, okul kurallarına uyum sağladığı, bazı durumlarda okul yönetimine katkıda bulunduğu aşamayı belirtmektedir (Finn, 1989: 127).

Özdeşim, bir bireyin bir sosyal toplulukta bulunduğu zaman başka bir bireye ya da topluluğa duyduğu hayran olma, taklit etme ya da aitlik duygusudur. Özdeşim ya da özdeşim kurma bireyde her yaşta görülebilir (Özbay, 2004). Okulla özdeşim kurabilen öğrenciler aitlik duygusuyla birlikte okul ortamını içselleştirirler. Bu içselleştirmeyle birlikte okul öğrencilerin yaşam tecrübesine katkı sağlamaktadır (Finn, 1989: 128). Aitlik; öğrencinin okulun bir parçası olduğu, okul tarafından kabul görerek özdeşim kurmasıdır. Özdeşleşme ile öğrencilerin belirli beklentileri oluşacak, faaliyetlere katılacak, değerleri ve inançları oluşacaktır (Voelkl, 1997: 296). Okullar öğrencilerin sosyalleştiği yerlerdir. Öğrenciler arkadaşlık ilişkileriyle birlikte akademik çalışmalara katılarak kendilerini gösterirler. Okul ile arasında aitlik duygusu oluşan öğrenciler, okulda başarısızlık durumuyla karşılaştığında aitlik duygusu öğrencilerde harekete geçirici bir rol oynamaktadır (Bateman, 2002: 66).

2.1.2.4. Uyumlu-Uyumsuz Biliş ve Davranış Modeli

Uyumlu- uyumsuz biliş ve davranış modelinde, okul bağlılığı motivasyon ile birlikte ele alınmıştır. Motivasyon; öğrencinin öğrenme ortamlarında bulunurken istekli olması, ders çalışırken akademik olarak başarı sağlamaya çalışması ve okul ortamından haz almasını açıklamaktadır. Motivasyon başarının vazgeçilmezidir. Başarı ve motivasyon birbirinden etkilenmektedir ve birbirini etkilemektedir. Öğrencinin aile yapısı, arkadaşlarıyla kurduğu ilişki, okul iklimi, okulun bulunduğu konumun sosyo-ekonomik yapısı, sınıftaki kız erkek öğrenci sayısı, öğrencinin genel kaygı durumu, öz-saygı ve hedefler öğrencinin motivasyon ve okul bağlılığına etkisi vardır (Martin, 2007: 414)

Martin (2007), motivasyon ve öğrenme arasındaki ilişkiyi kuramsallaştırarak 4 faktörlü ve 11 alt boyuttan oluşan motivasyon- bağlılık döngüsünü ortaya koymuştur.

Şekil 2. 1: Motivasyon ve Bağlılık Döngüsü (Martin, 2007)

Şekil 2.1’de gösterilen motivasyon ve bağlılık döngüsüne baktığımız zaman uyumlu ve uyumsuz boyutlar görülmektedir. Uyumlu ve uyumsuz boyutlara bakarak bireye yarar sağlayacak ya da onu geriye götürecek motivasyonun farkına varılabilmektedir. Öğrenciler kendi motivasyonlarının farkına vardığında eksikliklerinin de farkına varacaklardır. Bu bağlamda hareket eden öğrenciler başarıya ulaşma yolundaki engelleri kaldıracaktır (Martin, 2007: 415).

2.1.3. Okul Bağlılığını Etkileyen Faktörler

Alanyazın incelendiğinde okul bağlılığı sosyal, ekonomik, kültürel, okul kültürü ve eğitim seviyesi bakımından birçok alandan etkilendiği görülmektedir.

Dersler dışında okul ilgili yapılan çalışmalar okul bağlılığını etkilemektedir. Okul ile ilişkili yapılan sportif, kültürel ve sanatsal çalışmalar okul aidiyetliği sağlamaktadır (Brown ve Evans, 2002: 49). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin öğretim programı dışındaki etkinliklere katıldıklarında okul ile daha fazla bağlılık sağladıkları görülmüştür. Ders dışındaki kültürel faaliyetlerin öğrencilerin sosyal yönünü

geliştirerek öğrencilerde aitlik duygusunu geliştirmektedir (Fredricks ve Simpkins, 2013: 1-17).

Öğretmen Desteği. Öğretmenin öğrencisini desteklemesi öğrenciyi duygusal, davranışsal ve bilişsel yönden etkilemektedir. Sınıf içerisinde öğretmen ve akranlarla kurulan olumlu ilişkiler önemli bir yere sahiptir. Öğretmen ve öğrenci arasında kurulan iletişim şekli öğrencinin katılımını olumlu bir biçimde etkiler ya da öğrencinin okuldan kopmasına neden olabilmektedir (Fredricks vd., 2004: 75). Ders başarısını arttırmak ve sınıf içerisinde olumlu iklim oluşturmak öğretmenin doğal görevleri arasındadır. Öğretmen öğrenci için sınıfta var olduğunu hissettirerek okulun önemli bir üyesi olan öğrencileri her yönden desteklemelidir. Öğretmenler öğrencilerin projelerine ve performanslarına destek olur, okul kurallarını açık bir biçimde öğrencilere ifade eder, öğrencilerin kendi hedeflerine ulaşması için destek olur (Voelkl, 2012: 194-195).

Öğretmen iyi bir gözlemci olmalıdır. Öğrencinin duygusal yönden neler yaşadıklarını fark edebilmelidir. Derste dikkati dağılan bir öğrenci fark edildiğinde bunun altında yatan nedenler öğretmen tarafından araştırılmalıdır. Öğretmen farklı teknikleri kullanarak dikkati dağılan öğrenciyi derse tekrar odaklamaya çalışmalıdır (Pianta, Hamre ve Allen, 2012: 373).

Akran Desteği. Öğrencilerin ergenlik dönemine girmesiyle birlikte ailenin onlar üzerindeki etkisi azalmaktadır. Bu dönemde arkadaşlarının olduğu sosyal çevre öğrenciler üzerinde daha fazla etki göstermektedir (Voelkl, 2012: 197). Ergenlik yıllarında akranların desteğini görmek, akranlar ile bir arada olmak sosyal gelişimi, duygusal gelişimi ve okul başarısını çok fazla etkilemektedir. Bu durumda öğrencinin okul bağlılığı da etkilenmektedir. Akranları tarafından kabul edilmeyen öğrencilerde okula gitmek istememe, içe kapanma, iletişime geçememe gibi davranışlar gözlenebilmektedir (Fredricks vd., 2004: 76). Öğrencilerin kendi arasında kurduğu olumlu iletişim ile kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri, çatışmaları çözüme kavuşturmaları sonucunda daha mutlu bir hava oluşmaktadır (Osterman, 2000: 337). Okula bağlılık gösteren öğrenciler kendileri gibi bağlılık gösterenlerle birlikte olurken bağlılığı zayıf olan öğrenciler kendileri gibi olan öğrencilerle bir arada olmaktadır (Juvonen, Espinoza ve Knifsend, 2012: 390).

Ortaokul öğrencileri ile yapılan bir araştırmada dönemin başında derslere aktif olarak katılan 3 kişilik bir arkadaş grubunun sene sonuna kadar aktif bir biçimde derse

katıldıkları görülmüştür. Dersleri aksatan ilgisiz olan bir grup öğrencinin ise sene sonuna kadar bu şekilde devam ederek olumsuz davranışlar ortaya koymuşlardır (Berndt ve Keefe, 1995: 1325). Ortaokul öğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada, bir arkadaş grubunun okul dışında yaptıkları alkol kullanımı, kavgaya karışma, yalan söyleme gibi olumsuz davranışlar sergiledikleri, bu arkadaş grubunun sınıf içerisinde ise ilgisiz, derslere katılım göstermedikleri görülmüştür (Simons-Morton ve Chen, 2009: 7).

Sınıf Yapısı. Sınıfa yapı olarak baktığımızda öğrencilerden beklenenler açık bir biçimde belirtilerek sınıf içerisinde nasıl davranmaları gerektiğinin ortaya konulmasıdır. Beklenmeyen ve istenmeyen davranışlar ortaya çıktığında sonuçlarının neler olduğu öğrenciler tarafından bilinmesidir. Bu durumlarda öğretmenin bir tutarlılık göstermesi sınıf yapısı ile ilgilidir. Öğrenciden beklenen görevlerin ortaya çıkarılması ilgilerinin canlı tutulması, öğrencilerin okula bağlılığını daha net ortaya koymaktadır (Fredricks vd., 2004: 77). Öğrenciden istenilen davranışlar açık bir biçimde ifade edilmezse öğrencilerin nasıl davranacağını kestirmek güç olabilir. Böyle bir durumda istenmeyen davranışlara yol açabilir (Connell, 1990: 86).

Özerklik Desteği. Öğrencilerin özerkleri sağlandığı takdirde sınıf içerisinde bir şeyler yapmak istediklerinde kendilerini baskı altında hissetmezler, seçme hakları bulunur, dışsal motivasyondan çok içsel motivasyonları etkili olur (Fredricks vd., 2004: 78). Diğer bir taraftan özerklik öğrencilerin duygularını önemseyerek onların seçimlerini dikkate almayı içerir (Connell, 1990: 73). Özerlik desteğinde, dersin içeriği öğrencilerin ihtiyaçları ve güdülerinden yola çıkarak yapılandırılır. Planlamaların değişebilmesi, öğretmenin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarından yola çıkması öğrencilerin özerkliğini arttırmaktadır (Pianta vd., 2012: 370).

Yetkinlik İhtiyacı. Yetkinlik ihtiyacı öğrencinin yakın çevresi ve diğer insanlarla etkileşime geçerken kendini önemsenmiş hissetmesi ile ilgilidir. Öğrencinin üretken olması, yeni bilgiler öğrenmesi ve öğrendiği bilgileri kullanabilmesidir. Yetkinlik ihtiyacında öğrenci, başarısızlık nedenleri bilmelidir. Başarılı olmak için yetkinlik alanını kullanması gerekmektedir. Kendi stratejilerini geliştirip başarı için kendine yeni alanlar açabilmesi yetkinlik ihtiyacı ile ilgilidir (Connell, 1990: 80).

İlişki İhtiyacı. Öğrencinin dış dünyayla olumlu ilişkiler kurarak sevgi ihtiyacını karşıladığı aynı zamanda aitlik hissettiği bir alanın var olmasıdır. Öğrencinin başkaları ile iletişime geçtiğinde kendini mutlu hissetmesi, güvende ve konfor içinde

hissetmesi ilişki ihtiyacının önemini ortaya koymaktadır. Öğrencinin özellikle yakın çevresi olan öğretmeni, ailesi ve arkadaşları tarafından iyi bir iletişim içinde olması onlar tarafından sevilmesini ifade etmektedir. Aynı zamanda ilişki ihtiyacı öğrencinin kendisini algılama biçimi, ideal benliği ve özsaygısını da içermektedir (Connell, 1990: 71).

2.1.4. Okul Bağlılığı ile İlgili Araştırmalar

Okul bağlılığı ilgili gerek yurt içinde gerekse yurt dışında birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalara baktığımızda okul bağlılığı ile aile, akran zorbalığı, akademik başarı, öz yeterlilik algısı, okul yaşamı, aile katılımı ve demografik yapısı ile birlikte ele alındığı görülmektedir.

Newmann (1992) lise düzeyinde yaptığı araştırmada Amerikan okullarında öğrenci bağlılığı ve okul başarısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Newmann yaptığı araştırma sonucunda okulların ruhsal bakımdan öğrencileri çekmesi ve bağlılık duygusunu geliştirmesine katkı vermesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Finn (1993) tarafından yapılan araştırmada okula bağlılık ve risk altındaki öğrenciler araştırılmıştır. Araştırmada okula ve sınıf etkinliklere katılımın okul başarısı ile ilişkisine bakılmıştır. Araştırmaya 737 8.sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda okul ve sınıf katılımının akademik başarı üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

Furrer ve Skinner (2003) çocukların akademik katılımı ve performanslarının okula bağlılık ile ilişkisini araştırmak amacıyla 641 ortaokul ve ilkokul öğrencisi üzerinde çalışma yapmışlardır. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin bağlılık düzeylerinin kız öğrencilere göre düşük olduğu görülmüştür.

Eith (2005) tarafından yapılan araştırmada bireysel özelliklerin ve okul düzeyindeki farklılıkların okul bağlılığına etkisi araştırılmıştır. Araştırma ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri ile ayrı ayrı yapılmıştır. İlkokul ile yapılan araştırmanın sonucuna bakıldığında erkek öğrencilerin okula bağlılık düzeyi kız öğrencilerin okula bağlılık düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Ortaokul ve lise öğrencileri ile olan araştırma sonucunda ise erkek öğrencilerin okula bağlılık düzeyi kız öğrencilerin okul bağlılık düzeyinden düşük olduğu görülmüştür.

Belkıs, Duru ve Buluş (2005) ortaokul öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada, öğrencilerin şiddete yönelik tutumları ile okul bağlılığı, şiddete yönelik inançları ve medya arkadaşları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmayı 11-15 yaşları arasında olan 517 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda şiddete yönelik tutumun okula bağlılık ve öz-yeterlik inancı ile negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yine araştırma bulgularında şiddete yönelik tutum ile medya arkadaşları ve şiddete yönelik inanç arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Woolley ve Bowen (2007), ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada okul bağlılığını destekleyici yetişkinlerle ortaokul öğrencilerinin okul bağlılığını araştırmıştır. Araştırmaya 2001 ve 2003 yılları arasında okuyan 6,7 ve 8.sınıf olan toplam 9041 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yaşamlarında destekleyici olan yetişkinler öğrencilerin okula karşı yüksek psikolojik ve davranışsal bağlılık göstermiştir.

Can (2008) ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerini incelediği araştırmasında okula bağlılığı farklı değişkenler açısından incelemiştir. Okula bağlılığı vakıf ya da devlet okulunda okuyup okumamanın yordayıcısı olup olmadığına bakmıştır. Araştırmanın sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin devlet ya da vakıf okuluna gidip gitmemesinin anlamlı düzeyde farklılık görülmemiştir.

Arastaman (2009) tarafından yapılan çalışmada yurtiçinde okul bağlılığı ile ilgili ölçme aracı geliştiren ilk araştırmacı olarak görünmektedir. 408 9.sınıf öğrencisi, 140 öğretmen ve 48 okul yöneticisi ile yapılan çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek okul bağlılık düzeyi olduğu görülmüştür. Ayrıca daha az gelire sahip olan öğrencilerin yüksek gelire sahip öğrencilerden daha çok okula bağlılık gösterdiği görülmüştür. Yine aynı çalışmada öğretmenlerden kaynaklanan düşük bağlılık nedenleri ise öğretmenlerin dersi çekici hale getirememesi, konuların sıkıcı olması gibi nedenlerin ortaya çıktığı görülmüştür.

Cemalcılar (2010), 799 ortaokul öğrencisi ile yaptığı nitel çalışmada okul iklimi ve öğrencilerin okul bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Okul içinde oluşan öğretmen, öğrenci ve yönetici arasındaki ilişki öğrencilerin okul bağlılığını olumlu yönde etkileyeceği görülmüştür. Ayrıca okulun fiziki durumu, öğrencilerin başarısını arttıracak etkinliklerde bulunulması öğrencilerin okul bağlılığını etkilemektedir.

Ünal ve Çukur (2011) tarafından 3472 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada okula bağlılık, okullarda kullanılan disiplin teknikleri ve okul mağdurluğunun öğrenciler üzerindeki etkisini incelemiştir. Okula olan bağlılığın öğrencilerin sapkın davranışları ile anlamlı negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda araştırma sonucunda okulun bazı öğrencileri istenmeyen davranışlara iterken bazı öğrencilerin istenmeyen davranışları azaltılmasında etkili olduğu görülmüştür.

Gillen-O'Neel ve Fuligni (2013) yaptıkları araştırmada okul bağlılığının akademik başarı ve motivasyon ile ilişkisini incelemiştir. Yapılan araştırmaya 572 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe okula bağlılıklarının azaldığı görülmektedir. Ayrıca okulu eğlenceli bir yer olarak görenlerin okula bağlılığının yüksek olduğu görülmektedir.

Kalaycı ve Özdemir (2013) tarafından yapılan araştırmada okul bağlılığı ile okul yaşamının niteliğine ilişkin algıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma grubunu 410 lise öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda okul bağlılığı ile okul yaşamının niteliğine ilişkin algıları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan araştırmaya göre lise öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının okula bağlılıklarını etkileyen önemli bir değişken olduğu görülmüştür.

Sağlam ve İkiz (2017) ortaokul öğrencileri ile yaptıkları bir araştırmada ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimi ile okula bağlılıklarını incelemiştir. Araştırmaya 400 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya göre öğrencilerin şiddet eğilimleri ile okula bağlılıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Koçak ve Ay (2020), 682 lise öğrencisi ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin demokratik okul kültürü algısı, okul bağlılıkları ve akademik isteklilik arasındaki ilişkide okul bağlılığının etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda demokratik okul kültürü algısı, okul bağlılıkları ve akademik isteklilik arasındaki ilişkide okul bağlılığının aracılık etkisi olduğu görülmüştür.

2.2. Anne- Baba Tutumu

Bir kişiye, nesneye ya da yaşanan olaylara karşı davranışlarımızın değişmemesi, aynı şekilde davranmamız tutum kavramıyla açıklanmaktadır. Tutumun davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olmak üzere üç bileşeni vardır. Olaylara kişilere ve nesnelere

karşı oluşan inançlar, duygular, düşünceler ve davranış biçimi tutumu oluşturan bileşenlerle ilgilidir (Kağıtçıbaşı, 1999: 103). Tutumlar daha sonradan taklit ya da sosyal öğrenme ile öğrenilir. Çocuklar bakımını üstlenen kişileri taklit ederek tutum geliştirirler (Ersoy, 2013: 16). Sosyalleşme ilk önce anne- baba ile gerçekleştiği için çocuk üzerindeki inanç ve davranış biçimlerinde ebeveynlerin etkisi oldukça büyüktür (Demir ve Şendil, 2008: 16). Dış dünyayla yavaş yavaş iletişime geçmeye başlayacak olan çocuk için anne babaların takınmış oldukları tutum gelecekte de yol gösterici olacaktır (Yavuzer, 2016: 32). Aile içindeki iletişimin niteliği, anne baba arasındaki tutarlılık, çocuğun dengeli bir kişilik edinmesini sağlayacaktır. Çocuğun ebeveynleri ile kurduğu güven duygusu ilerleyen yaşlarda çocuğun sosyal ilişkilerine temel oluşturacaktır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005: 65). Yeşilyaprak (1988: 9), çocuk yetiştirme yöntemlerinin oldukça önemli olduğunu belirtmektedir. Anne babanın çocuğunu ihmal etmemesi, merhamet göstermesi, çocuğun hedeflerine ulaşmada yardımcı olması, ergenlik döneminde çocuğun içten denetimli bir birey olmasını sağlayacaktır.

Tek bir çocuk yetiştirme tarzının olmaması çocuğun gözünde ailenin nasıl olduğunu, anne babasından beklentilerini ortaya çıkarmaktadır (Yılmaz, 2001: 86). Çocuk aileyi fizyolojik ihtiyaçlarının karşılandığı, koşulsuz sevildiği, başarılarının ödüllendirildiği, korunduğu bir ortam olarak görmektedir (Yavuzer, 2005). Çocuklarının her istediğini yapan ve sadece verici konumda olan anne-babalar, çocuklarının kendi hayatları ile ilgili karar vermesini, kendilerini yetiştirmelerine engel olmaktadır. Aşırı ilgisiz, ihmalkâr ebeveynler çocuklarının onlara ihtiyaç duydukları anlarda yanlarında olmazlar. Bundan dolayı anne- babalar çocuk yetiştirirken dengeli ve tutarlı olmalıdır. Bu durum çocukların özgüven içinde yetişmeleri, sosyal ve akademik yönden başarılı olmalarını sağlar (Çağdaş ve Seçer, 2010: 127). Yapılan araştırmalarda ebeveynlerin aile içinde iletişimin yüksek olduğu, kardeşler ve diğer aile üyelerinin katılımının yüksek olduğu bir aile ortamında büyüyen çocukların olumlu davranışlar geliştirdiği ve kişilik gelişimlerinin daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır (Kocayörük, 2012: 26). Yapılan başka bir araştırmada ise akademik başarılarının yükselmesi için anne babası tarafından baskı gören çocukların özsaygılarının düşük olduğu, kaygılarının yüksek olduğu ve akademik başarılarının daha da düşmeye başladığı görülmüştür (Ketsetzis, Ryan ve Adams, 1998).

Çocuğun yaşamında ailesel, çevresel ve genetik faktörler kişiliğinin oluşmasında etkilidir. Bireyin yaşayabileceği psikolojik sorunlar kişiliğiyle ilişkili olabilmektedir. (Butcher, Mineka ve Hooley, 2013). Kişilik gelişiminde ailenin içindeki dinamiklerin etkisi çok fazladır. Bir bireyin kişilik gelişimine bakarken içinde yaşanan aile ortamını da bilmek gerekir. Çünkü kişilik gelişimi ile aile arasında bir ilişki olduğunu düşünürüz (Cüceloğlu, 1998: 14). Ebeveyni ya da bakımını yapan kişilerle iyi ilişkiler içinde olamayan çocuklar sonraki yıllarda saldırgan, özgüvensiz ve bağımlı davranışlar gösterebilirler (Önder ve Gülay, 2007: 24). Baumrind (1991) yaptığı bir araştırmalar ebeveynlerin çocuklarına karşı aşırı otoriter ya da aşırı gevşek davranmamaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır. En etkili yöntemin ise çocuklarla kurallar geliştirerek bu kurallara uymalarının en işe yarar yöntem olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Horney (1945), çocuklarıyla iyi bir iletişim içinde olmayan anne babalar tarafından büyütülen çocukların yalnızlık ve güvensizlik duygusuyla yetiştiklerini belirtmektedir. Çocukların ihtiyacı olan sevgiyi görmemeleri ilerleyen yaşlarda umutsuzluk ve depresyona sebebiyet verecektir. Aynı zamanda akranlarıyla problemler de yaşamalarına neden olacaktır.

Çocuğun sağlıklı bir yetişme sürecinde önemli rol oynayan anne baba tutumlarının yanı sıra, çocuğun akranları ile geliştirdiği ilişkiler de çocuğun sosyal ilişkilerinin seviyesini etkilemektedir. Sosyalleşme süreci etkileşimlerle birlikte başlar ve bu şekilde devam etmektedir. Sosyalleşme, anne babanın ve aile içindeki diğer bireylerin sosyalleşme mesajlarını çocuğa aktararak çocuğun bunları içselleştirmesiyle gelişmektedir. Bu sosyalleşme sürecinde anne babaların mesajlarını iletme şekli birbirinden farklı olduğu gibi çocuklarında bunları içselleştirme şekilleri de farklılık göstermektedir (Parke ve Buriel, 1998: 452). Anne babalarının birbiriyle sağlıklı bir iletişim içinde olması ve tutarlı davranmaları çocuklarının arkadaşlarıyla geliştirdiği ilişkilerin daha kaliteli ve sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Tutarlı davranış gösteren anne babalar çocuklarına sevgilerini gösterirler. Sevgi dolu bir ailede yetişen çocukların özsaygıları da yüksek olacaktır. Çocuklarını olumlu duygularla yetiştirerek değerli olduklarını hissettirirler (Morgan, 2011: 297- 298).

Kulaksızoğlu (2001: 118), anne babaların çocuklarına öğrettikleri ve rol model oldukları iletişim becerilerinin ileriki yaşlarda çocukların sosyal yaşantılarında

belirleyici olduğunu belirtmektedir. Çocuk ailenin kendisine yansıttığı sosyal becerileri diğer insanlara yansıtarak sosyalleşme çabası içine girer. Anne babalar çocuklarının sosyal becerilerini geliştirmek için çocuklarına demokratik bir ortam hazırlamalıdır.

Anne babalar, demokratik bir ortamda çocuklarının olumlu davranışları geliştirmelidir. Olumsuz davranışların neden olumsuz olduğu açıklanmalı, çocuklara rol model olunmalıdır. Çocukların bağımsız hareket etmeleri desteklenerek özsayıgıların gelişimine yardımcı olunmalıdır. Başarıları takdir edildiği gibi başarısızlıklarının da desteklenip gelişmesine yardımcı olunmalıdır. Başkalarıyla kıyaslamadan kendi bütünlüğü ve potansiyeliyle gelişmesine olanak verilmelidir. Ebeveynler çocuklarının gelişim dönemi özelliklerini bilmelidir. Gelişim özelliklerini bilen anne babalar çocuklarının ihtiyaçlarına karşı daha duyarlı olacaklardır (Demiriz ve Öğretir, 2007: 109). Annelerin bir ebeveyn olarak kendilerini yetiştirmiş olmaları ve kendilerini bu konuda güçlü hissetmeleri sonucundan çocuklarına yaklaşımları daha iyi olacağı belirtilmektedir. Çocuk yetiştirmedeki olumsuz davranışları kendi tarzında aramayıp çocuklarına yükleyen anneler çocuklarına karşı tutarsız davranışlar sergilemektedir. 20 aylık çocukları olan Amerikalı, Arjantinli, Fransız, İsrailli, İtalyan ve Belçikalı anne babalar ile yapılan bir araştırmada annelerin ebeveyn olmalarına yönelik gayretleri ve yeterliliklerine bakılmıştır. Annelerin ebeveyn olmadaki yeterliliklerini ve yetersizliklerini nelere bağladıklarına bakılmıştır. Araştırma sonucunda kültürün etkisi belirgin olarak ortaya çıkmıştır (Bornstein ve vd., 1998).

Abidin ve Bruner' a (1995: 38) göre anne- baba ve çocuk arasındaki ilişkinin görülmesi ve çocuk yetiştirme tarzlarının daha iyi anlaşılabilmesi için anne baba tutumlarının kültürlerarası karşılaştırılmasının yapılması gereklidir. Anne babaların çocuk yetiştirme tutumu toplumdan topluma kültürden kültüre değişmektedir. Aynı toplumda yetişen çocukların da yetiştirme tarzları aileden aileye değişiklikler gösterebilmektedir. Toplumun yapısına bakıldığı zaman farklı ekonomik koşullara, farklı değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu durum anne- babaların çocuklarını yetiştirme tarzlarını etkilemektedir (Kulaksızoğlu, 2002: 120). Kültürlerarası karşılaştırmaya örnek olarak: Japon kültüründe önemli olan içinde bulundukları toplumun çıkarlarını korumaktır. Bu durum onların pasif olmalarına yönelik bir tutum içinde bulunmalarına neden olmuştur. Amerikan toplumu ise bireyseliği ve

rekabeti ön plana çıkaran ödüllendirici bir yetiştirme tutumu içindedir. Aynı toplumda toplumun genelinden farklı tutumlar da görülmektedir. Amerika’da yaşayan Kızılderili kabilelerinden biri olan Hopiler ve İsrail’de yaşayan topluluk olan Kibutzlar’ın anne babaları, rekabetçi ve bireyseldiliği ön plana çıkardıkları halde çocukları daha toplumsal ve iş birliğini ön plana çıkarmaktadır. Amerika’da sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ebeveynlerin çocuklarına karşı daha otoriter davrandığı görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ebeveynler ise çocuklarına karşı daha demokratik, eşitlikçi ve çocuklarını önemseyen bir tutum içinde oldukları görülmüştür (Mussen, 1973).

Kültürlerarası yapılan başka bir çalışmada ise anne babaların otoriter ya da daha özgürlükçü olduğu, ergenlik döneminde anne baba – çocuk arasındaki çatışmalar incelenmiştir. Yapılan çalışmada otoritenin daha baskın olduğu düşünülen Meksika, Çin, Filipinli Amerikalı ergenler ile Avrupa kökenli Amerikalı ergenlere birtakım sorular sorulmuştur. Avrupa kökenli Amerikalı ergenler Çin, Meksika, Filipli Amerikalı ergenlere göre daha özgürlükçü ve otoriteyi daha az vurguladıkları görülmüştür. Ergenlerin anne-babaları ile olan ilişkileri farklılık gösterse de yaşanan çatışmalar ve bağlılıklar hakkında benzer düşüncelerde oldukları görülmüştür (Fuligni, 1998: 790).

Ülkemizin aile yapısına bakıldığında erkek çocukların ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Kırsal kesimlerde erkek ve kız çocukları arasında demokratik ve eşitlikçi olmayan anne baba tutumları olduğu görülmektedir (Savaşır, 1969). Anne babaların kızlarına karşı daha otoriter ve kısıtlayıcı olduğu, erkek çocuklarına karşı ise daha özerk ve hoşgörülü olduğu görülmektedir (Uluğtekin, 1981: 49). Avrupa ülkelerinde aşırı koruyuculuğun olumsuz olduğu düşünülürken ülkemizde ve asya ülkelerinde aşırı koruyuculuğun olumlu olduğu düşünülmektedir (Sümer, Gündoğdu-Aktürk ve Helvacı, 2010: 55). Ülkemizin gelenekçi aile yapısının daha fazla olduğunu düşünürsek çocuklarına karşı daha korumacı olduğu görülmektedir. Bu durumda anne babaların çocuklarına daha az söz hakkı verdiği iletişimin geri planda olduğu görülmektedir. Bu durum çocukların sosyal açıdan gelişimini de zorlaştırmaktadır (Kulaksızoğlu, 1989). Ülkemizde hâkim olan kültür ve benzeri kültürün hâkim olduğu ülkelerde, anne babaların sergiledikleri otoriter tutum, aile yapısındaki sıcaklığın birbirine zıt olduğu fakat tamamlayıcı bir unsur olduğu düşünülmektedir (Kağıtçıbaşı, 2007: 302).

2.2.1. Anne-Baba Tutumuna İlişkin Öne Sürülen Modeller

Gelişim psikolojisinde anne baba tutumu ile ilgili araştırmalar çok eskiye dayanmaktadır ve günümüzde hala devam etmektedir. Anne babanın birey üzerindeki etkisi o henüz dünyaya gelmeden başlamıştır ve dünyaya geldiğinde kurulan iletişim ebeveyn tutumlarını belirlemektedir. Bu bölümde anne baba tutumuna ilişkin öne sürülen modeller incelenmiştir.

2.2.1.1. Psikanalitik Model

Psikanalitik modele göre çocuğun gelişimi anne babanın istekleri ve dış dünyanın ihtiyaçları arasındaki çatışmalarla ilerlediği belirtilmektedir. Psikodinamik bakış açısında anne baba tutumları; çocuk arasındaki duygusal ilişkiyi, psikoseksüel gelişimi, psikososyal gelişimi ve kişilik gelişimini etkilemektedir (Darling ve Steinberg, 1993: 488). Çocuğun libidal ihtiyaçları ile anne babanın aile içindeki iletişimine göre çocuğun yetişmesi farklılıklar göstermektedir (Anur, 2014: 27).

2.2.1.2. Davranışçı Model

Davranışçı modele göre çocuğun anne babasından ve yakın çevresinden verilen pekiştireç daha önemlidir. Bu model tutumdan çok davranışla ilgilenmiştir, ebeveyn tutumlarını davranışlara göre ayırmıştır. Bu modelde tutumlar çevreyi tanımak adına yapılan davranışlardır. Çocuğun sosyalleşmesinde ebeveynlerinin davranış biçimleri oldukça belirleyicidir (Darling ve Steinberg, 1993: 489). Öğrenme ortamında oluşan farklılıklar çocuğun bireysel farklılıklarının nedenidir (Gelir, 2009: 6).

2.2.1.2. Baumrind'in Sınıflaması

Baumrind'in anne baba tutumu ile ilgili yaptığı çalışmalar bu alanda temel kabul edilip öncü olmuştur. Baumrind laboratuvar ortamı içerisinde ebeveyn çocuk ilişkisine bakmıştır. Baumrind'in ebeveyn tutumlarına bakışı anne babanın sahip olduğu inançlar, değerler ve yapmış oldukları davranışlara göre şekillenmiştir

(Erdoğan, 2013: 37). Baumrind, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirip yaşama dahil etme sürecine bağlı olarak ebeveyn tutumlarını dört boyutta incelemiştir. Baumrind'in ebeveyn tutumlarını ebeveyn kontrolü, ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimin açıklığı, bakım destek boyutu ve olgunluk beklentisi boyutu bakımından incelemiştir. Ebeveyn kontrolü boyutu, ebeveynin birtakım kurallar oluşturduğu ve çocuklarının bu kurallara hangi boyutta uyacağı konusunda ortaya koyduğu davranışlardır. Anne babanın koymuş olduğu kurallara uyma derecelerinin hangi düzeyde olduklarına bakılmaktadır. Açıklık boyutunda, aile içinde bir konu hakkında karar verildiğinde çocuğa fikirlerini sormak, düşüncelerine saygı duymak, çocuğun düşüncelerini ifade etme konusunda teşvik edici olmak vardır. Açıklık boyutu, bir durum veya davranışa sınırlama getirildiğinde bunu çocuğa açık bir şekilde ifade ederek çocuğu önemsediğini göstermektir. Olgunluk beklentisi boyutunda, çocuğu duygusal, davranışsal ve düşünsel olarak gelişimini takip etmek ve çocuğa verilen desteklerin hangi düzeyde olduğunu göstermek vardır. Bakım destek boyutunda ise ebeveynlerin çocukları ile geçirdikleri vakitlerin samimi, sevgi dolu ve sıcak bir ortam olması ile ilgilidir (Baumrind, 1980).

Baumrind bu dört boyutun kesişmesinden demokratik, otoriter ve izin verici olmak üzere üç ebeveyn tutumu olduğunu ileri sürmektedir (Yılmaz, 2000: 20). Baumrind'in anne baba tutumu sınıflaması tablo 2.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1: Baumrind'in Ebeveyn Tutumuna İlişkin Sınıflaması

	Kontrol		Açık İletişim		Olgunluk Beklentisi		Bakım	
	Yüksek	Düşük	Yüksek	Düşük	Yüksek	Düşük	Yüksek	Düşük
Otoriter	*			*	*			*
Demokratik	*		*		*		*	
İzin Verici		*	*			*	*	

Kaynak: Yılmaz, 2000

Tablo 2.1'de görüldüğü üzere bakım ve açık iletişim boyutlarının düşük olması, kontrol ve olgunluk beklentisinin yüksek olması ebeveynleri otoriter olarak adlandırmaktadır. Demokratik anne baba tutumunda kontrol, açık iletişim, olgunluk beklentisi ve bakım boyutları yüksek düzeye sahiptir. Bakım ve açık iletişimin

yüksek, olgunluk beklentisi ve kontrolün düşük olduğu anne baba tutumu ise izin verici olarak isimlendirilmektedir.

Demokratik anne baba tutumu, ebeveynlerin çocuğunun gelişiminde olumlu katkılarının olduğu koşulsuz kabul ve saygı duydukları birey olarak düşüncelerini önemsedikleri sağlıklı olan tutumdur (Kulaksızoğlu, 2011: 118). Demokratik anne baba tutumuna sahip olan ebeveynler, çocuklarının kurallara kendilerinin uymalarını beklemektedir (Yılmaz, 2000: 22). *Otoriter anne baba tutumunda*, ebeveynler çocuklarına karşı katı kurallar ile baskıcı ve otoriter bir tutum içindedir. Çocuklarının düşüncelerini geri plana atar ve kendi ideallerini çocukları üzerinde gerçekleştirmeye çalışır. Bu tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarına verdikleri haklar oldukça azdır. Otoriter anne baba tutumuna sahip ebeveynler, çocuklarını yetiştirirken istenilen hedefe ulaşmak için ödül ve cezadan yararlanır (Kaya, Bozaslan ve Genç, 2012: 210). *İzin verici anne baba tutumunda* ise çocuklarını daha çok şımartan olarak adlandırabiliriz. Bu tutumda anne babalar tutarsız ve kararsız bir tavır içinde olmaktadır. İhmalkâr davranarak çocuklarını çok serbest bırakır ve fazlaca özgürlükçü davranır (Yılmaz, 2000: 22). Bu tutumda ebeveynler çocuklarına aşırı düzeyde ilgi göstermektedir (Sümer vd., 2010: 45).

2.2.1.3. Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli

Maccoby ve Martin, Baumrind'in sınıflamasından yola çıkarak daha etkili bir bakış açısı ortaya koyma çalışmıştır. Maccoby ve Martin, Baumrind'ten farklı olarak ebeveyn tutumunu talepkarlık ve duyarlılık olmak üzere iki boyutta incelemiştir. Birinci boyut anne babanın “duyarlı” olması; çocuğun ihtiyaçlarını karşılaması ve destek verme düzeyidir. İkinci boyut olan “talepkarlık” ise ebeveynlerin çocuktan olgunluk beklemesi ve sorumluluk alan davranışlar için beklenti içerisinde olmasıdır. (Steinberg, 2007). Maccoby ve Martin bu iki boyut üzerinden dört farklı ebeveyn tutumunu ele almıştır. Baumrind'ten farklı olarak izin verici tutumu, izin verici müsamahakâr ve izin verici ihmalkâr olarak ikiye ayırmıştır. Diğer iki ebeveyn tutumu ise demokratik ve otoriter anne baba tutumudur.

Tablo 2.2: Maccoby ve Martin'in İki Boyutlu Bakış Açısı Modeli

		Duyarlık/ Kabul- İlgisi	
		Yüksek	Düşük
Talepkarlık- Kontrol	Yüksek	Demokratik	Kontrol
	Düşük	İzin verici- Müsamahakar	İzin verici- İhmalkar

Kaynak: Maccoby ve Martin, 1983

Tablo 2.2' ye baktığımızda otoriter ebeveyn tutumunda kabul- ilgi düşük, talepkarlık ve kontrol yüksektir. Demokratik ebeveyn tutumunda ise kabul-ilgi ve talepkarlık kontrol yüksektir. Her iki ebeveyn tutumu arasında oluşan farklılıklar kabul-ilginin düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum anne babanın çocuklarının gelişiminde oluşan ilgi farklarının yansımasıdır. İzin verici müsamahakar anne babalar kontrol/ talep düzeyleri düşük, kabul/ilgi düzeyleri yüksektir. İzin verici- İhmalkâr anne babalar ise kontrol/ talep düzeyleri ve kabul/ ilgi düzeyleri düşüktür. İzin verici- ihmalkâr anne babalar; çocuklarına sınırsız özgürlük tanır, çocuklarını ilgisiz ve sevgisiz bırakır. İzin verici müsamahakar anne babalar; çocuklarına hoşgörölü ve sevecen davranarak sınır koymaz. Bu tutumda anne babalar çocuklarından sevgilerini ve ilgilerini eksik etmemektedir. Çocukları üzerinde kontrolleri oldukça azdır ya da hiç kontrol sağlamazlar. Çocukların kendi sorumluluklarını almalarını sağlayarak aldıkları kararlara izin verici bir tutum içinde olurlar. Fakat müsamahakar anne babaların çocukları sorumluluk almaktan, bağımsız davranmaktan kaçınır ve saldırgan olmaktadır (Maccoby ve Martin, 1983).

İzin verici- ihmalkâr anne babalar çocuklarını kontrol etmekten kaçınıp onlarla aralarına mesafe koyarak ilgisiz davranmaktadır. Bu tarz tutuma sahip anne babaların genelde çocuklarına ayıracak vakitleri ve enerjileri yoktur. Çocukların ev ortamı dışındaki hayatından kopuk olurlar, temel ihtiyaçlarını karşılayıp duygusal ihtiyaçlarını karşılamazlar. Çocuğunun yaşamından uzak ve ilgisiz davranan ebeveynlerin çocuklarının akademik başarıları düşük olmakta ve saldırgan özellikler gösterdikleri görölmektedir. Aynı zamanda kötü alışkanlıklara başlama yaşlarının düştüğü görölmektedir. Bu tarz bir ebeveyne sahip olan çocukların kendilerine hedef koymadıkları savurgan yaşadıkları görölmüştür (Steinberg vd., 1989).

2.2.1.4. Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush'un 3 Boyutlu Bakışı

Lamborn vd., (1991) üç boyutlu bakış açısını ortaya koyarken Baumrind'in sınıflamasından, Maccoby ve Martin'in iki boyutlu bakışından ve anne baba tutumu ile ilgili birçok araştırmadan yararlanmıştır. Anne baba tutumunu kabul- ilgi, kontrol- denetleme ve psikolojik özerklik olmak üzere 3 boyutta incelemişlerdir.

Kabul-ilgi boyutu, ebeveynlerin çocuklarına olan davranışlarına, ilgiyle yaklaşım yaklaşmadığına, bir sorun yaşadıklarında ebeveynlerinin verdikleri tepkileri algılama durumlarına bakıldığı boyuttur. Kontrol-denetleme boyutu, çocukların ebeveynlerinin kontrolü altında yaşayıp yaşamadığı, algıladıkları denetleme düzeylerinin yüksek olup olmadığına bakılan boyuttur. Çocuklar hafta sonu arkadaşlarıyla dışarı çıktıklarında ebeveynlerin onların bir yere izin verip vermeme durumudur. Psikolojik özerklik boyutu ise ebeveynlerin hangi düzeyde demokratik olduğu, çocuk bir karar verdiğinde ailenin buna izin vermesi, çocuğun ebeveyni tarafından bir birey olarak görülmesini ifade eder. Aile içerisinde bir karar alındığı zaman çocuğun fikirlerinin önemsenmesi, çocuğa söz hakkı vermek psikolojik özerklik boyutu ile ilgilidir.

Lamborn vd., (1991) ebeveyn tutumları ile ilgili ortaya koydukları kabul-ilgi ve kontrol- denetleme boyutlarından demokratik, ihmalkâr, otoriter ve müsamahakar dört anne baba tutumu belirlenmektedir. Bu dört anne baba tutumu kabul-ilgi ve kontrol denetleme boyutlarından alınan ortanca puanlara göre belirlenmektedir. Kabul- ilgi, kontrol-denetleme ve psikolojik özerklik boyutundan alınan ortanca puanlara göre ise demokratik olup olmadıkları belirlenmektedir.

2.2.2. Yaygın Anne-Baba Tutumları

Alan yazına baktığımız zaman anne baba tutumları ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır ve araştırmalarda anne baba tutumları farklı şekillerde sınıflandırılmış ve isimlendirilmiştir. Bu bölümde alanyazında yaygın olarak karşılaştığımız anne baba tutumlarına yer verilmiştir.

2.2.2.1. Demokratik- Eşitlikçi Anne Baba Tutumu

Çocukların kişilik gelişimi açısından en yararlı olan tutumdur. Çocuklarına koşulsuz sevgi göstererek gelişimine destek olurlar ve denetlerler. Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarını rasyonel bir şekilde yönlendirir, bağımsız bir kişiliğe sahip olmaları için elinden geleni yapmaktadır. Yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmaları için uygun ortamı sağlarlar. Çocuklarla kurulan ilişkilerin temelinde sevgi vardır (Kulaksızoğlu, 2011: 119).

Demokratik- eşitlikçi anne baba tutumunda ebeveynler çocuğu merkeze alarak onun isteklerine cevap vererek çocuğu bir birey olarak kabul eder ve davranışlarını bu şekilde yönlendirir. Çocukları ile güven duygusu geliştirerek saygı duyar ve fikirlerini önemser (Yıldırım, 2010). Demokratik ebeveynler, koşulsuz kabul ve sevgi çerçevesinde çocuklarını tanımaya özen gösterir. Çocuklarının kapasitesinin farkındadır, kapasitelerinin üzerinde bir davranış beklememektedir. Bir birey olarak yetişmelerine destek verir, özerkliklerini sağlamalarına yardımcı olurlar (Schaffer ve Digeronimo, 2009).

Ebeveynler kuralları çocukları ile koyarak sınırları belirler. Çocuklar istenen ve istenmeyen davranışların farkındadır ve bu sınırlar içerisinde özgürce hareket etmektedir. Aile içerisinde alınan kararlarda çocuğun da fikirleri alınır, düşünceleri önemsenir. Demokratik ebeveynler çocuklarının duyarlı bir birey olarak yetişmesini, kendi kararlarını alarak sorumluluk sahibi olmalarını istemektedir (Baumrind, 1991). Bu tarz bir ortamda yetişen ebeveynlerin çocukları özgüvenli, girişken ve kendi sorumluluklarını alan bireyler olmaktadır (Yavuzer, 2012).

Demokratik anne babaların genel özellikleri şöyledir;

- Aile ortamı sevgiye dayalı ve sıcak bir iklim içerisindedir.
- Çocuğun kişilik gelişimi önemsenir, doğru davranışlar onaylanarak gelişimine katkıda bulunulur.
- Çocuklarına zaman ayırmaktan hoşnut olur, kıyaslama yapmaktan kaçınarak başarılarıyla övünç duyar.
- Çocuğun ihtiyaçlarına karşı duyarlıdır, onlara saygı duyarak düşüncelerini önemser.

- Kurallar birlikte konulur, sınırlar bellidir. Koyulan kuralların nedenleri açık bir şekilde ifade edilir.
- Doğru olmayan davranışların neden onaylanmadığını açıkça ifade edilir (Sayar ve Bağlan, 2014).

2.2.2.2. Otoriter – Baskıcı Anne Baba Tutumu

Otoriter- baskıcı anne baba tutumunda, anne babaların çocuğun düşüncelerini önemsemediği, ebeveyn çocuk ilişkisinde tüm kuralların ebeveyn tarafından belirlendiği katı kuralların olduğu bir tutumdur (Çağdaş ve Seçer, 2010: 141). Otoriter- baskıcı anne babalar, çocuğunu dinlemez ve her şeyi bildiği düşüncesine sahiptir. Çocuğun davranışlarından düşüncesine kadar müdahale edilerek kuralları olduğu gibi kabul etmelerini istemektedir (Yavuzer, 2011). Bu tutumda anne baba, aile içerisinde alınan bir kararda çocuğun fikirlerini gereksiz görmektedir.

Otoriter anne babalar, koyulan kurallara çocuklarının sorgusuz bir şekilde kabul etmesini beklemektedir. Kurallara uyulmadığı zaman çocuklarını ceza ile karşı karşıya bırakmaktadır. Çocuklarının fikirlerini önemsemezler onlar için önemli olan konulan kuralların kabul edilmesidir.

Otoriter- baskıcı anne baba, çocuklarına sevgi göstermekten kaçınır onun yerine daha baskıcı, sert davranmaktadır. Anne baba, kurallara uyulmadığı zaman dışlanma, şiddet ya da sevdiği bir şeyden mahrum bırakma gibi cezalar vermektedir (Törüner ve Büyükgönenç, 2017; Çağdaş, Seçer, 2010: 141). Çocukta doğru davranışları otorite oluşturarak değiştirmeye çalışmaktadır. Çocuk anne babasının üzerindeki baskısından dolayı onlar varken davranışını değiştirir fakat anne babası olmadığında davranışını değiştirmez (Yavuzer, 2011).

Baumrind yaptığı çalışmada otoriter ebeveynlerin çocuklarının akranları ile olan ilişkilerinde özgüvenlerinin düşük olduğunu, yüksek düzeyde kaygılarının olduğunu ve mutsuz olduklarını saptamıştır. Bu tutuma sahip ebeveynlerin yetiştirdiği çocuklar kendilerini güçlkle ifade ettiğini, içe kapanık, saldırgan davranışlar gösterdiğini belirtmiştir. Otoriter- baskıcı anne baba tutumu ile yetişmiş çocuklar ikili ilişkilerinde iletişim kurmakta güçlük çeker ve benlik saygıları düşüktür (Maccoby ve Martin, 1983).

Otoriter anne baba tutumuna sahip olan çocuklar özgüvensiz, konuşmaktan çekinen, utangaç, duygusunu ifade edemeyen, manipüle edilebilen, bağımsız davranamayan, başkalarının etkisinde kalabilen bir kişiliğe sahip olmaktadır. Bazı durumlarda bu davranışların yerine çocuklar saldırgan, isyan eden, karşı çıkan, kendinden zayıf olanlara şiddet gösteren davranışlar da sergilemektedir (Sayar ve Bağlan, 2014: Çağdaş ve Seçer, 2010: 141).

2.2.2.3. İhmalkâr Anne Baba Tutumu

Anne babanın çocuğuna karşı sevgisinin az olduğu ya da çocuğunu sevmediği, ilgisinin olmadığı, bakımını üstlenmediği, himayesi altına almadığı, çocuğunun bir an önce kendilerinden kopup bağımsız bir hayat sürmesini istedikleri anne baba tutumudur (Öztürk ve Uluşahin, 2014). Çocuğun gelişiminde anne babanın istekleri ön plandadır. Anne baba kendi arasındaki iletişim ve düşünceleri önemsemektedir. Böyle bir durumda çocuğun duygu ve düşüncelerini fark etmezler ve ihmal etmiş olurlar. Çocukla zaman geçirmekten hoşlanmazlar ve oyunlarına katılmazlar (Yavuzer, 2010). İhmalkâr anne babalar çocuğunun davranışlarını önemsemeyip kendi çevresi dışında tutmaya çalışır. Anne baba tutumları arasında çocuğuna en az ilgiyi ve sevgiyi gösteren tutum olarak bilinmektedir (Yaprak, 2007: 47).

İhmalkâr anne baba tutumu, anne babanın çocuğunu görmezden gelmesi, bir birey olarak kabul etmemesi ve aileden görmemesine kadar gidebilir. Çocuğun duygusal istismarına yol açan bu tutum, okul yaşantısına ve sosyal çevresine zarar verebilecek davranışlara neden olabilir. Aynı zamanda çocuğun suçluluk duygusu geliştirerek kişilik gelişimini etkilemektedir (Yavuzer, 2005). Bu ebeveyn tutumunda anne baba çocuk tarafından rahatsız edilmedikçe herhangi bir sorun yoktur. Böyle bir ailede yetişen çocuklar; sosyal yönlerinin düşük, saldırgan davranışlar gösteren, hayattan beklentileri olmayan ve kötü alışkanlıklar edinen bireyler haline gelmektedir (Özyürek, 2004: 6).

2.2.2.4. Aşırı Hoşgörölü/ Müsamahakâr Anne Baba Tutumu

Aşırı hoşgörölü anne baba tutumuna sahip olan ebeveynlerde, çocuklarına karşı olan sevgi ve ilginin derecesi oldukça fazladır. İlgi ve sevgi ne kadar fazla ise çocuklarını o derece kontrolsüz ve denetimsiz bırakırlar (Steinberg, vd., 1994). Bu anne baba tutumunda çocuğun davranışları yanlış olsa bile müdahale edilmemektedir. Çocuğun davranışlarının doğru ya da yanlış olduğu belirtilmez, sınırsız özgürlük ve hareket alanı verilir. Çocuğun tüm isteklerinin eksiksiz yapıldığı, çocuğun anne babayı etkisi altına aldığı bir tutumdur (Çağdaş ve Seçer, 2010: 137). Dışarıdan bakıldığında anne babaların çocukla ilgili görüldüğü gözükse de çocuk yetiştirmede kontrolü kaybettikleri gibi çocuğun doğru olmayan davranışlarını engellemekte yetersiz kalmaktadırlar (Rao, 2012: 108). Çocuklarına karşı aşırı duyarlıdırlar. Çocuklarından bir istekte bulunmazlar, onların her isteklerini yerine getirirler. Anne babalar çocuklarıyla çatışmaktan kaçınır ve otorite olarak gözükme istemezler (Sayar ve Bağlan, 2012).

Bu anne baba tutumunda ebeveynler ve çocuk arasında sağlıklı bir iletişim yoktur. Tutarsız ve dengelerin olmadığı aşırı bir sevgiyle büyüyen çocuklar doyumsuz bireyler haline gelmektedir. Anne babanın çocukların her isteğini yerine getirmesi sonucunda eçocuklar başkalarını da kendi egemenliği altına almaya çalışarak her istediklerini yaptırmaya çalışmaktadır. Aşırı hoşgörölü bir ortamda yetişen çocuklar davranışlarına sınır koyamamakta ve bu durum sonucunda kendi çıkarlarıyla çatışan bir durum oluştuğunda kendi isteklerinden vazgeçmemektedir. Bu çocuklar her istedikleri yerine getirilen bir ortamda yetiştikleri için yaşamın sonraki zamanlarında bağımlı bir kişiliğe sahip olurlar (Yavuzer, 2012).

Anne babalar çocuklarına aşırı hoşgörölü davranarak çocuklarının kişilik gelişimlerinin daha iyi olacağını özgüvenli olacaklarını düşünmektedirler. Çocukların özgüvenleri yüksek olmadığı gibi uyuşturucu, sigara ve alkol gibi kötü alışkanlıklara yönelmektedir (Milevsky vd., 2007: 41).

2.2.2.5. Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu

Mükemmeliyetçi anne babalar geçmiş yaşantılarında ya da çocukluk çağında imkânsızlıklar yaşayan ulaşamadıkları hedeflerine çocuklarını yönlendirmeye

çalışmaktadır. Mükemmeliyetçi anne baba tutumu, çocuğun yeteneği üstünde beklentileri olan, akranlarıyla kıyaslayarak çocuğu zor duruma düşürecek isteklerde bulunan ve bunlar için sürekli telkinde bulunan anne baba tutumudur. Ebeveynler çocuktan mükemmeliyet bekledikleri gibi kendileri de hayatlarında mükemmeliyetçi davranırlar. Mükemmeliyetçi olmak için otoriter davranırlar. Mükemmeliyetçi anne babalar yapılan işten hoşnut olmaz ve en iyi kendi olduklarını düşünür (Çağdaş ve Seçer, 2010: 138). Kendi kapasitesinin üstünde bir beklenti içinde olan ailede yetişen bir çocukta düşük özgüven, cesaretsiz olma, utangaçlık ve öğrenilmiş çaresizlik gibi davranışlar görülmektedir (Yavuzer, 2011).

2.2.3. Anne-Baba Tutumları ile İlgili Araştırmalar

Anne baba tutumu ilgili gerek yurt içinde gerekse yurt dışında birçok araştırma yapılmıştır. Literatür taramasında anne baba tutumu ve okul bağlılığı ile ilgili araştırmalara rastlanılmamıştır. Yapılan araştırmalara baktığımızda anne baba tutumu ile akademik başarı, bağlanma stilleri, problem çözme becerileri, benlik saygısı, kendilik algısı, karar vermez tarzı, algılanan anne baba bilgisi, kültürlerarası ebeveynlik, psikolojik iyi oluş, kardeş ilişkileri gibi değişkenler ele alınmıştır.

Güneysu ve Bilir (1982), ebeveyn tutumu ve çocukların davranış problemlerini incelediği bir araştırmada 229 ortaokul öğrencisi ile yapmıştır. Araştırma sonucunda çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde çocuğa verilen sevginin azaldığı, sosyoekonomik düzeyin düşük olduğu ailelerde çocukların cezalandırılmasının arttığı, babanın eğitim seviyesi düşükçe algılanan baba sevgisinin yükseldiği, anne eğitim seviyesi azaldığında algılanan anne sevgisinin yükseldiği bulunmuştur.

Steinberg, Belsky ve Meyer (1991) 14-18 yaş arasındaki birbirine yakın sosyoekonomik düzeye sahip 6400 ergenle yaptıkları bir araştırmada otoriter tutuma sahip ebeveynlerin, bu tutumlarının çocukları üzerindeki etkisi üzerinde çalışma yapmışlardır. Ergenlerin önceki 2 yıllık okul performanslarına da ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna baktığımızda otoriter ebeveynlerin çocuklarının diğer çocuklardan daha başarılı oldukları görülmüştür. Otoriter ebeveyn tutumu baskı halinde de okul başarısında olumlu hale gelmiştir.

Akbağ (1994), 712 lise öğrencisi ile yaptığı araştırmada çocukluk döneminden algıladıkları ebeveyn tutumları ile uyum seviyelerine bakmıştır. Araştırma sonucunda anne baba tutumunun öğrencilerin uyum düzeylerine etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğu kabul etmenin ona sevgi gösterilmesinin, hedeflerine ulaşmasına destek olmak, konulan kuralların neden konulduğunun, kısıtlamalarının neden sonuç ilişkisi içinde açıklanması uyumlarının olumlu yönde etkilediğini göstermiştir.

Baldwin (1995) demokratik ebeveyn tutumu ile otoriter ebeveyn tutumuna sahip ebeveynlerin çocukları incelediği araştırmada demokratik tutuma sahip ailede yetişen çocukların daha olumlu bir kişiliğe sahip olduklarını, otoriter tutuma sahip bir aile yetişen çocukların özgüvensiz, kararsız, yaratıcı olmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Sheehan ve Noller (1998), 87 ikiz kardeş ile yürüttükleri çalışmada anne -babaların çocuk kayırma davranışlarının aile içinde nasıl bir etkiye sahip olduklarını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda annenin farklı duygular göstermesi, anne-babanın kontrolünün farklılaşması çocukların aile yaşamına olumsuz duygularla baktıkları gözlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda ebeveyn tutumları her yaşta bireyleri etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Hickman, Bartholomae ve McKenry (2000), ebeveyn tutumları ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada üniversite öğrencilerinin demokratik ebeveyn tutumuna sahip üniversite öğrencilerinin akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Demokratik ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İzin verici ebeveyn tutumu ve otoriter ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocukları ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki bulunmuştur.

Tazeoğlu (2011), 10 – 14 yaş aralığında 300 öğrenci ile yaptığı araştırmada anne babanın kullandığı disiplin yöntemleri ile davranış sorunları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda davranış sorunlarının annenin kullandığı disiplin yönteminden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya, Bozaslan ve Genç (2012) üniversite öğrencilerinin anne baba tutumlarının çocukların problem çözme becerilerine, sosyal kaygılarına ve akademik başarıya olan etkilerini inceledikleri araştırmada demokratik anne baba tutumuna sahip ebeveynlerin eğitim düzeylerinin yüksek olduğu, yine demokratik ebeveynlerin çocuklarının problem çözme becerilerinin yüksek olduğu, sosyal kaygılarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik başarıların ve problem çözme

becerilerin düşük olduğu öğrencilerin ebeveynlerinin tutarsız ve ilgisiz anne baba tutumuna sahip oldukları bulunmuştur.

Mensah ve Kuranchie (2013), 480 ortaokul öğrencisi ile yaptığı araştırmada ebeveyn tutumların çocukların sosyal gelişimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmanın sonucundan ebeveynlerin büyük çoğunluğunun otoriter ebeveyn tutumunu benimsedikleri bulgularına ulaşılmıştır. Ebeveyn tutumlarının çocukların sosyal gelişimini etkilediği sonucuna da ulaşılmıştır. Otoriter ebeveynler çocuklarına katı kurallar koydukları, fiziksel ve sözlü cezalar verdikleri görülmüştür.

Mcdonald, Baden ve Lochman (2013) 4. ve 5.sınıf öğrencileriyle yaptıkları bir araştırmada anne baba tutumları ile çocukların saldırganlıkları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çocuklar incelendiğinde saldırgan davranış sergiledikleri zaman anne babaları tarafından cezalandırılmışlardır. Cezaların daha çok fiziksel şiddet içerdiği ve çocuklar üzerinde kontrol sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dokuyan (2016) ergenlerle yaptığı çalışmada anne baba tutumu ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları anne baba tutumunun cinsiyete göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Erkek ergenlerin kız ergenlere göre anne babalarının tutumunu daha demokratik algıladıkları saptanmıştır. Kız ergenlerin ise anne babalarının daha otoriter bir tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özen (2019), ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumlarının psikolojik sağlamlıkla olan ilişkisini incelediği çalışmasında 165'i kız 225'i erkek olmak üzere toplam 390 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik sağlamlık ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Demokratik ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık alt boyutları arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İçsel ve dışsal koruyucu alt boyutları ile ebeveyn tutumu arasında negatif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Psikolojik sağlamlığın alt boyutu olan okul içi etkinliklere katılım ile koruyucu anne baba tutumu arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Ortaokul öğrencilerinin okul bağlılığının anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırma ilişkisel tarama modeliyle ele alınmıştır. İlişkisel tarama modeli ise bir grubun özelliklerinin ve bu özellikler arasındaki ilişkileri araştıran çalışmalara denilmektedir (Büyüköztürk vd., 2013). İlişkisel tarama modeli, araştırmacının yapmış olduğu araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla yapılan araştırma modelidir (Creswell, 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu pandemi koşulları nedeniyle uygun örnekleme yöntemi kullanılarak 472 kişi olarak belirlenmiştir. Uygun örnekleme, araştırmacının araştırma içi gerekli olan kişiye ulaşması için zaman ve maddiyat açısından en kolay şekilde ulaşarak araştırmanın yapılmasıdır (Büyüköztürk, 2011). Bu doğrultuda çalışmanın grubunu 285 kız (%60.3), 187 erkek (%39.6) toplam 472 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmanın grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özellikleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.1: Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

	N	Yüzde
Kız	285	60.3
Erkek	187	39.6
Toplam	472	100.0

Tablo 3.1'e göre çalışmaya katılanların 285'i (%60.3) kız, 187'si (%39.6) erkektir. Toplam katılımcı öğrenci sayısı 472'dir.

Tablo 3.2: Çalışma Grubunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

	N	Yüzde
5.Sınıf	105	22.24
6. Sınıf	107	22.66
7. Sınıf	118	25
8.Sınıf	142	30.08
Toplam	472	100.0

Çalışmaya katılanların 105'inin (%22.24) 5.Sınıf düzeyinde, 107'sinin (%22.66) 6.sınıf düzeyinde, 118'inin (%25) 7.sınıf düzeyinde, 142'ünün (%30.08) 8.sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. Çalışmaya en çok katılım gösteren grup %30.08'lik oran ile 8.sınıf düzeyi öğrencileridir.

Tablo 3.3: Çalışma Grubunun Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

	N	Yüzde
0 Kardeş	30	6.35
1 Kardeş	107	22.66
2 Kardeş	227	48.09
3 + Kardeş	108	22.88
Toplam	472	100.0

Çalışmaya katılan öğrencilerin 30' unun (%6.35) tek çocuk olduğu, 107'sinin (%22.66) 1 kardeşinin olduğu, 227' sinin (%48.09) 2 kardeşinin olduğu, 108' inin (%22.88) ise 3 ve üzeri sayıda kardeşi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.4: Çalışma Grubunun Doğum Sırasına Göre Dağılımı

	N	Yüzde
Tek	30	6.35
İlk	107	22.66
Ortanca	220	46.61
Son	115	24.36
Toplam	472	100.0

Çalışmaya katılan öğrencilerin 30' unun (%6.35) tek çocuk olduğu, 107'sinin (%22.66) birinci çocuk olduğu, 220' sinin (%46.61) ortanca çocuk olduğu, 115' inin (%24.36) son çocuk olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.5: Çalışma Grubunun Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı

	N	Yüzde
Düşük	110	23.30
Orta	262	55.50
Yüksek	100	21.18
Toplam	472	100.0

Çalışmaya katılan öğrencilerin 110' unun (%23.30) düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğu, 262'sinin (%55.50) orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğu, 100' ünün (%21.18) yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğu çalışmaya katılan öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Tablo 3.6: Çalışma Grubunun Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

	N	Yüzde
İlkokul	230	48.72
Ortaokul	140	29.66
Lisans	60	6.27
Lisansüstü	42	8.89
Toplam	472	100.0

Çalışmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu 230' unun (%48.72) ilkokul mezunu olduğu, 140' ının (%29.66) ortaokul mezunu olduğu, 60' ının (%6.27) lisans mezunu olduğu, 42' sinin (%8.89) lisansüstü mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.7: Çalışma Grubunun Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

	N	Yüzde
İlkokul	200	42.72
Ortaokul	170	36.01
Lisans	62	13.13
Lisansüstü	40	8.47
Toplam	472	100.0

Çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumu 200' ünün (%42.72) ilkokul mezunu olduğu, 170' inin (%36.01) ortaokul mezunu olduğu, 62' sinin (%13.13) lisans mezunu olduğu, 40' inin (%8.47) lisansüstü mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin okula bağlılığını ölçmek için “Okula Bağlılık Ölçeği” anne baba tutumunu belirlemek için “Anne- Baba Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcılara gönüllüğün esas olduğunu ve bilgilerin gizli kalacağı belirtilmiştir. Kişisel bilgilerin kimseyle paylaşılmayacağı katılımcılara açıklanarak güvenle katılmalarına olanak verilmiştir. Veri toplama araçlarına ilişkin detaylı bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile ulaşılmıştır. Kişisel bilgi formu ile katılımcıların cinsiyet, sınıf, doğum sırası, kardeş sayısı, gelir düzeyi, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumuna ulaşılmıştır

3.3.2. Okula Bağlılık Ölçeği

Araştırmada Fredricks, Blumenfeld, Friedel ve Paris (2005) tarafından geliştirilen okula bağlılık ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Çengel, Totan ve Çöğmen (2007) tarafından yapılmıştır. Ölçek 19 maddeden oluşan likert tiplidir. Ölçek, 8 madde "bilişsel (Okulda yaptıklarımız hakkında daha fazla şey öğrenmek için fazladan kitap okurum)", 6 madde "duyuşsal (Okuldaki etkinlikler beni heyecanlandırır)" ve 5 madde "davranışsal (Sınıfta işlerimi zamanında tamamlarım)" olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95'tir. Ölçekte üç madde tersten puanlanmaktadır ve toplamda alınan yüksek puan öğrencinin okula bağlılığının yüksek düzeyde olduğuna, düşük puan ise düşük düzeyde okula bağlılığına işaret etmektedir. Okula Bağlılık

Ölçeği'nin alt ölçeklerinin Cronbach alfa kat sayıları .68 ile .80 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin alt ölçeklerinin Cronbach alfa kat sayıları "bilişsel" alt ölçeği .80, "duyuşsal" alt ölçeği .80, "davranışsal" alt ölçeği .68 olarak bulunmuştur. Cronbach alfa kat sayılarına baktığımız zaman ölçeğin güvenirlik değerlerinin yüksek olduğu tutarlı veriler verdiği görülmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen uyum iyiliği indekslerinin ölçeğin 3 faktörlü yapısı ile uyumlu olduğunu göstermiştir ($\chi^2= 618.90$, $sd= 149$, $\chi^2 /df= 4.15$, $CFI= .96$, $SRMR= .05$). Okul bağlılığı ölçeğinin madde betimsel istatistiklerinde yer alan ortalama puanlar 2,89-4,46 arasında değişkenlik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada ise Okul Bağlılığı Ölçeği'nin Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmış ve .83 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Anne- Baba Tutum Ölçeği

Çalışmada Lamborn vd. (1991) tarafından ortaya konulan anne baba tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek Kabul/ İlgi, kontrol/ denetleme ve psikolojik özerlik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin ülkemiz için geçerlilik ve güvenirlik çalışması Yılmaz (2000) tarafından yapılmıştır. Yılmaz (2000) çalışmaları ilköğretim, lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. "Kabul/ ilgi" 9 madde (Herhangi bir sorunum olduğunda eminim anne babam bana yardım eder), "kontrol/ denetleme" 8 madde (annen baban okul zamanı gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verir mi?), "psikolojik özerklik" (annem babam büyüklerle tartışmamam gerektiğini söylerler) 9 madde ile ölçülmektedir. Kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik boyutu 4 dereceli likert tipli, kontrol/ denetleme boyutu ise ilk iki madde 7 dereceli likert tipli diğer kalan maddeler 3 dereceli likert tiplidir. Öğrencilerin ilk 18 soruya hiç benzemiyorsa (1), benzemiyorsa (2), biraz benziyorsa (3), tamamen benziyorsa (4) olarak yanıt vermeleri istenmekte ve 1-4 arasında puanlanmaktadır. 19 ve 20. sorulara evet (1), hayır (2); 21. 22. ve 23. sorulara hiç çaba göstermez 1 puan, çok az çaba gösterir 2 puan, çok çaba gösterir 3 puan; 24., 25. ve 26. sorular bilgileri yoktur 1, çok az bilgileri vardır 2, çok bilgileri vardır 3 puan olarak değerlendirilmiştir. Ölçek 360 öğrenciye 15 gün arayla iki kez uygulanmıştır. Her alt ölçek için test tekrar test güvenirliğine bakılıp ölçeğin 3 alt boyuttan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı incelendiğinde deneklerin aldıkları puanlar sonucunda Varimax rotasyonu sonrası Temel Bileşenler analizi oldukça sade ve yorumlanabilir bir faktör analizi ortaya çıkarmıştır. Üç faktörlü çözümün denendiği faktör analizi sonucunda

anne baba tutum ölçeğinin üç temel boyutta belirgin şekilde temsil edildiği görülmüştür. Buna göre ilköğretim dönemindeki öğrencilerde birinci faktörün açıkladığı varyans %11.1, ikinci faktörün %9.1, üçüncü faktörün %7.2 ve üç faktörün topluca açıkladığı varyans ise %27.4 olarak bulunmuştur. Yılmaz (2000) Ölçeğin Kabul/ İlgi alt boyutunda, ilköğretim dönemindeki öğrenciler için test-tekrar güvenirlik katsayısını .74 ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayısını .60 olarak bulmuştur. İlköğretim öğrencilerinin ölçeğin kabul/ilgi boyutundan alınabilecek en düşük değer 8, en yüksek değer 32'dir. Kontrol/ Denetleme alt boyutunda test-tekrar güvenirlik katsayısı .93 ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .75 olarak bulmuştur. Denetleme boyutundan alınabilecek en düşük değer 6 en yüksek değer ise 26 dır. Psikolojik özerklik alt boyutunda test-tekrar güvenirlik katsayısı .79 ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .67 olarak bulmuştur. Psikolojik özerklik boyutundan alınabilecek en düşük değer 7 en yüksek değer ise 28 dir. Yapılan bu çalışmada ise Anne-Baba Tutumları Ölçeği'nin alt boyutlarının Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmıştır ve Kontrol/ Denetleme alt boyutunun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının 81 olduğu; Kabul/ İlgi alt boyutunun Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının .79 olduğu ve Psikolojik özerklik alt boyutunda Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .77 olduğu saptanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacı kapsamında araştırmanın temel problemi olan ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığı ve anne baba tutumu arasındaki ilişkiyi incelemek ve anne baba tutumunun okul bağlılığını yordayıp yordamadığına yanıt bulmak amacıyla Okula Bağlılık Ölçeği ve Anne Baba Tutum Ölçeği'ne ulaşıldı. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınıp olup uygulama yapılacak okul belirlendi. Gerekli onaylardan sonra çalışma takvimi oluşturuldu ve uygulamalara 2020-2021 eğitim öğretim yılı 2.döneminde başlandı. Ölçme araçlarının uygulamaları ortalama 15 dakika sürdü ve 45 günde tamamlandı. Ölçme araçlarının çalışma grubuna uygulanması Covid-19 pandemi dönemi kısıtlamaları sebebiyle online olarak gerçekleştirildi. Araştırma yönergesinde öğrencilere isim yazılmaması gerektiği, çalışmanın tamamen gönüllülüğe dayalı olduğu, verilen cevapların bilimsel bir çalışmada kullanılacağı ve cevapların gizli kalacağı belirtildi. Ayrıca çalışma verilerinin gerçekçi olması adına öğrencilerin samimi cevaplar vermesinin önemi

vurgulandı.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışma verilerinin toplanmasının ardından veriler titiz bir şekilde incelenmiştir. Okul Bağlılık Ölçeği, Anne Baba Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formundan toplanan verilerinin incelenmesi ve yorumlanması için SPSS 25 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılmıştır. Verilerin analiz aşamasında ilk olarak elde edilen verilerin analize uygunluğu test edilmiştir. Bu noktada normallik sorgulanmış, basıklık çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir.

Tablo 3.8: Okula Bağlılık Ölçeği ve Anne-Baba Tutumları Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Verilerin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişken	N	$\bar{x}$	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Okula Bağlılık Ölçeği	472	54.78	11.2	-.458	.318
Kabul ilgi	472	25.46	3.81	-.312	.215
Psikolojik Özerklik	472	16.23	3.71	-.331	.345
Denetleme	472	17.44	3.41	-.213	.432

Tablo 3.8’de görüldüğü üzere Okula Bağlılık Ölçeğinin aritmetik ortalamasının ($\bar{x}$) 54, 78 standart sapmasının (Ss) 11.2 olduğu; anne-baba tutumları ölçeğinin alt boyutlarından olan kabul ilgi boyutunun aritmetik ortalamasının ($\bar{x}$) 25.46, standart sapmasının (Ss) 3.8 olduğu; psikolojik özerklik alt boyutunun aritmetik ortalamasının ($\bar{x}$) 16.23, standart sapmasının (Ss) 3.71 olduğu; denetleme alt boyutunun ise aritmetik ortalamasının ($\bar{x}$) 17.44, standart sapmasının (Ss) 3.41 olduğu görülmüştür. Değişkenlerin normal olup olmadığına basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılarak karar verilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında olduğu görülmektedir. Bu değerler verilerin normal dağıldığı ve önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2017). Verilerin normal dağıldığının belirlenmesinin ardından diğer analizler gerçekleştirilmiştir.

İki bağımsız grup arasında karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında karşılaştırılmasında Tek Yönlü (One way) Anova testi kullanıldı. Anova

testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi yapıldı. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulandı. Araştırmanın alt problemi olan "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?" probleminin test edilmesi amacıyla t testi yapıldı. Araştırmanın diğer alt problemleri olan "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?", "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?", "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları doğum sırasına göre farklılaşmakta mıdır?", "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?", "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?", "ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?" problemlerinin test edilmesi amacıyla Tek Yönlü varyans (ANOVA) analizi yapıldı. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi yapıldı. Araştırmanın alt problemlerinden 'Öğrencilerin anne-baba tutumları ile okula bağlılıkları arasında bir ilişki var mıdır?' probleminin test edilmesi amacıyla Pearson Momentler Çarpımı testi kullanıldı. Araştırmanın diğer alt problemi olan "ortaokul öğrencilerinin anne-baba tutumlarının okula bağlılıklarını yordamakta mıdır?" probleminin test edilmesi için aşamalı çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular ve istatistik analizler hakkında bilgiler yer almaktadır. Araştırma için elde edilmiş verilere uygulanan t- testi, varyans analizi (ANOVA), korelasyon hesaplamaları (Pearson Momentler Çarpımı) ve aşamalı çoklu regresyon analizine yer verilmiştir.

4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılık Düzeyleri ile Anne-Baba Tutumlarının Kişisel ve Demografik Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Düzeylerinin; cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, algılanan sosyo-ekonomik düzey, anne babanın eğitim düzeyi gibi kişisel ve demografik özelliklere göre farklılaşma olup olmadığını test edilmesinde betimsel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın alt problemlerinden ‘Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?’ probleminin test edilmesi amacıyla t testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.1: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>S</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Okula Bağlılık	Kız	285	5,16	0,16	472	-3,145	0,00
	Erkek	187	1,07	0,07			

Tablo 4.1’e göre, öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [t (472) = -3,145, p<.05]. Puan ortalamalarına bakıldığında zaman kız öğrencilerin okula bağlılık puanı ($\bar{x}_{kız} = 5,16$) erkek öğrencilerinden ($\bar{x}_{erkek} = 1,07$) daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.2: Ortaokul Öğrencilerin Anne-Baba Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	Cinsiyet	N	SO	S	Sd	t	p
Kabul-İlgi	Kız	285	15,16	8,06	472	-4,145	0,00
	Erkek	187	30,07	6,27			
Psikolojik özerklik	Kız	285	8,16	18,06	472	-5,245	0,00
	Erkek	187	21,07	17,27			
Denetleme	Kız	285	21,16	8,06	472	-3,145	0,00
	Erkek	187	11,07	7,27			

Tablo 4.2’ e göre, öğrencilerin anne-baba tutumlarının kabul ilgi alt boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$t(472) = -4,145, p < .05$]. Puan ortalamalarına bakıldığında zaman erkek öğrencilerin ebeveynlerinin kabul-ilgi puanı ($\bar{x}_{\text{erkek}} = 30,07$) kız öğrencilerinden ($\bar{x}_{\text{kız}} = 15,16$) daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.2’ e göre, öğrencilerin anne-baba tutumlarının psikolojik özerklik alt boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$t(472) = -5,245, p < .05$]. Puan ortalamalarına bakıldığında zaman erkek öğrencilerin ebeveynlerinin psikolojik özerklik puanı ($\bar{x}_{\text{erkek}} = 21,07$) kız öğrencilerinden ($\bar{x}_{\text{kız}} = 8,16$) daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.2’ e göre, öğrencilerin anne-baba tutumlarının denetleme alt boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$t(472) = -3,145, p < .05$]. Puan ortalamalarına bakıldığında zaman kız öğrencilerin ebeveynlerinin denetleme puanı ($\bar{x}_{\text{erkek}} = 21,16$) erkek öğrencilerinden ($\bar{x}_{\text{kız}} = 11,07$) daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın alt problemlerinden ‘Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?’ probleminin test edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.3: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Sınıflar	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	P	Fark Tukey
Okula Bağlılık	5.Sınıf	105	50,12	0,06	1257,11	3 468 471	1219,05	1,122	,000	1-4
	6.Sınıf	107	51,38	0,52						
	7.Sınıf	118	51,57	0,01						
	8.Sınıf	142	52,01	0,26						
	Toplam	472	52,48	0,18						

Tablo 4.3'e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile okula bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin sınıf düzeyleri ile okula bağlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$F(3, 468) = 1,122$; $p < .05$]. Bu anlamlı farka ilişkin yapılan post-hoc testlerinden Tukey'e göre 5. sınıflar ile 8. sınıflar arasında 8.sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyleri arasında düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru sıralama yapıldığında yapıldığında beşinci sınıf ($\bar{x}_{5. \text{Sınıf}} = 50,12$), altıncı sınıf ($\bar{x}_{6. \text{sınıf}} = 51,38$), yedinci sınıf ($\bar{x}_{7. \text{Sınıf}} = 51,57$) ve sekizinci sınıf ($\bar{x}_{8. \text{sınıf}} = 52,01$) şeklindedir.

Tablo 4.4: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Sınıflar	N	SO	SS	Kareler Top.	Df	Kareler Ort.	F	p	Fark Tukey
Kabul-İlgi	5.Sınıf	105	28,12	18,06	3057,15	3 468 471	1019,05	3,111	,026	1-3
	6.Sınıf	107	21,78	17,52						
	7.Sınıf	118	7,57	20,01						
	8.Sınıf	142	21,01	17,29						
	Toplam	472	58,48	18,19						
Psikolojik Özerklik	5.Sınıf	105	07,12	18,06	4057,11	3 468	2019,05	3,122	,016	1-4
	6.Sınıf	107	11,78	17,52						
	7.Sınıf	118	11,57	20,01						

	8.Sınıf	142	31,01	17,26	471					
	Toplam	472	61,48	18,18						
Denetleme	5.Sınıf	105	11,12	18,05						
	6.Sınıf	107	11,28	17,02						
	7. Sınıf	118	08,17	20,01	3067,21	3 468 471	2019,05	2,122	,012	3-4
	8.Sınıf	142	28,01	17,06						
	Toplam	472	59,58	18,14						

Tablo 4.4' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul-ilgi özellikleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin sınıf düzeyleri ile kabul-ilgi özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$F(3, 468) = 3,111; p < .05$]. Bu anlamlı farka ilişkin yapılan post-hoc testlerinden Tukey'e göre 5. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında 5.sınıf öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyleri arasında düşük ortalama dan yüksek ortalama ya doğru sıralama yapıldığında 7.sınıf ($\bar{x}_{7. sınıf} = 7,57$), 8.sınıf ($\bar{x}_{8. sınıf} = 21,01$), 6.sınıf ($\bar{x}_{6. sınıf} = 21,78$) ve 5.sınıf ($\bar{x}_{5. sınıf} = 28,12$) şeklindedir.

Tablo 4.4' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerklik arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin sınıf düzeyleri ile psikolojik özerklik arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir [$F(3, 468) = 3,122; p < .05$]. Bu anlamlı farka ilişkin yapılan post-hoc testlerinden Tukey'e göre 5. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 8. sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyleri arasında düşük ortalama dan yüksek ortalama ya doğru sıralama yapıldığında 5.sınıf ($\bar{x}_{5. sınıf} = 7,12$), 7.sınıf ($\bar{x}_{7. sınıf} = 11,57$), 6.sınıf ($\bar{x}_{6. sınıf} = 11,78$) ve 8. sınıf ($\bar{x}_{8. sınıf} = 31,01$) şeklindedir.

Tablo 4.4' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan denetleme arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir.

Tabloya göre öğrencilerin sınıf düzeyleri ile denetleme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$F(3, 468) = 2,122; p < .05$]. Bu anlamlı farka ilişkin yapılan post-hoc testlerinden Tukey'e göre 7. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 8.sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıflar düzeyleri arasında düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru sıralama yapıldığında 7. sınıf ($\bar{x}_{7. sınıf} = 8,17$), 5. sınıf ($\bar{x}_{5. sınıf} = 11,12$), 6. sınıf ($\bar{x}_{6. sınıf} = 11,28$) ve 8. sınıf ($\bar{x}_{8. sınıf} = 28,01$) şeklindedir.

Araştırmanın alt problemlerinden 'Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?' probleminin test edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.5: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Kardeş Sayısı	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Okula Bağlılık	0 Kardeş	30	3,21	0,11	0,1268	3 468 471	0,1296	0,158	,257
	1 Kardeş	107	2,96	0,11					
	2 Kardeş	227	3,02	0,19					
	3+ Kardeş	108	3,01	0,13					
	Toplam	472	3,01	0,11					

Tablo 4.5' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin okula bağlılık düzeyi ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir. [$F(3, 468) = 0,158; p > .05$].

Tablo 4.6: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Kardeş Sayısı	N	SO	SS	Kareler Top.	Df	Kareler Ort.	F	P
Kabul-İlgi	0 Kardeş	30	13,01	0,61	0,768	3 468 471	0,8296	0,958	,457
	1 Kardeş	107	12,99	0,51					
	2 Kardeş	227	13,02	0,49					
	3+ Kardeş	108	13,01	0,53					
	Toplam	472	13,01	0,51					
Psikolojik Özerklik	0 Kardeş	30	13,01	0,51	0,878	3 468 471	0,8596	0,888	,531
	1 Kardeş	107	12,96	0,53					
	2 Kardeş	227	13,01	0,49					
	3+ Kardeş	108	13,01	0,51					
	Toplam	472	13,00	0,51					
Denetleme	0 Kardeş	30	13,01	0,61	0,878	3 468 471	0,9766	0,768	,541
	1 Kardeş	107	12,96	0,63					
	2 Kardeş	227	13,00	0,59					
	3+ Kardeş	108	13,00	0,51					
	Toplam	472	13,03	0,51					

Tablo 4.6' ya bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin kardeş sayısı ile anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul ilgi arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin kardeş sayıları ile kabul- ilgi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,958; p > .05$].

Tablo 4.6' ya bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin kardeş sayısı ile anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerlik arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin kardeş sayıları ile psikolojik özerlik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,888; p > .05$].

Tablo 4.6' ya bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin kardeş sayısı ile anne-baba tutumu alt boyutu olan denetleme arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin kardeş sayıları ile denetleme arasında istatistiksel olarak bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,768; p > .05$].

Araştırmanın alt problemlerinden ‘Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları doğum sırasına göre farklılaşmakta mıdır?’ probleminin test edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.7: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Doğum Sırasına Göre incelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Doğum Sırası	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Okula Bağlılık	Tek	30	3,11	0,11	0,199	3 468 471	0,166	0,115	,305
	İlk	107	2,99	0,10					
	Ortanca	220	2,99	0,12					
	Son	115	3,02	0,11					
	Toplam	472	3,01	0,11					

Tablo 4.7' ye bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile doğum sırası arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile doğum sırası arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,115; p > .05$].

Tablo 4.8: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Doğum Sırasına Göre incelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Doğum Sırası	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	P
Kabul-İlgi	Tek	30	13,01	0,61	0,399	3 468	0,266	0,515	,605
	İlk	107	12,99	0,50					
	Ortanca	220	12,99	0,52					

	Son	115	13,02	0,51	471				
	Toplam	472	13,01	0,51					
Psikolojik Özerklik	Tek	30	13,02	0,51					
	İlk	107	13,02	0,50					
	Ortanca	220	12,99	0,52	0,499	3 468 471	0,256	0,545	,655
	Son	115	12,99	0,61					
	Toplam	472	13,00	0,51					
Denetleme	Tek	30	13,00	0,51					
	İlk	107	12,99	0,60					
	Ortanca	220	12,99	0,62	0,489	3 468 471	0,556	0,985	,495
	Son	115	13,03	0,61					
	Toplam	472	13,01	0,61					

Tablo 4.8' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin doğum sırası ile anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul- ilgi arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin kabul- ilgi ile doğum sırası arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,515; p > .05$].

Tablo 4.8' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin doğum sırası ile anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerlik arasında anlamlı farkın olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin doğum sırası ile psikolojik özerlik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,545; p > .05$].

Tablo 4.8' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin doğum sırası ile anne-baba tutumu alt boyutu olan denetleme arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin doğum sırası ile denetleme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,985; p > .05$].

Araştırmanın alt problemlerinden ‘Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaşmakta mıdır?’

probleminin test edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.9: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Algılanan Sosyo-ekonomik Düzeye Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	SED	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Okula Bağlılık	Düşük	110	3,09	0,12	280,07	2 468 471	0,169	1,018	,131
	Orta	262	3,00	0,10					
	Yüksek	100	2,6	0,13					
	Toplam	472	3,01	0,11					

Tablo 4.9' a bakıldığında zaman çalışmaya katılan öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile sosyo-ekonomik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile algılanan sosyo-ekonomik düzey arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(2, 468) = 1,018; p > .05$].

Tablo 4.10: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Algılanan Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	SED	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Kabul-İlgi	Düşük	110	13,00	0,52	180,03	3 468 471	0,269	2,018	,134
	Orta	262	13,00	0,50					
	Yüksek	100	12,9	0,53					
	Toplam	472	12,9	0,51					
Psikolojik Özerklik	Düşük	110	13,00	0,51	150,03	3 468 471	0,249	1,018	,654
	Orta	262	13,01	0,49					
	Yüksek	100	12,9	0,53					
	Toplam	472	12,9	0,50					

Denetleme	Düşük	110	13,01	0,51	148,06	3 468 471	0,235	2,021	,474
	Orta	262	12,9	0,50					
	Yüksek	100	12,9	0,53					
	Toplam	472	12,9	0,51					

Tablo 4.10' a bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin algılanan sosyo-ekonomik düzey ile anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul-ilgi arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin algılanan sosyo-ekonomik düzey ile kabul-ilgi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 2,018; p > .05$].

Tablo 4.10' a bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin algılanan sosyo-ekonomik düzey ile anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerlik arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin algılanan sosyo-ekonomik düzey ile psikolojik özerlik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 1,018; p > .05$].

Tablo 4.10' a bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin algılanan sosyo-ekonomik düzey ile anne-baba tutumu alt boyutu olan denetleme arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin algılanan sosyo-ekonomik düzey ile denetleme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 2,021; p > .05$].

Araştırmanın alt problemlerinden ‘Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları anne eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?’ probleminin test edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.11: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Anne Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Anne Eğitim	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Okula Bağlılık	İlkokul	230	3,01	0,61	0,1278	3 468 471	0,216	0,685	,215
	Ortaokul	140	2,99	0,50					
	Lisans	60	2,99	0,52					
	Lisansüstü	42	2,95	0,51					
	Toplam	472	12,98	0,51					

Tablo 4.11' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile anne eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile anne eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(2, 468) = 0,685; p > .05$].

Tablo 4.12: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Anne Eğitim	N	SO	SS	Kareler Top.	Df	Kareler Ort.	F	p	Fark Tukey
Kabul-İlgi	İlkokul	230	31,12	19,06	7867,11	3 468 471	4319,05	3,182	,002	1-4
	Ortaokul	140	11,78	18,52						
	Lisans	60	11,57	19,01						
	Lisansüstü	42	07,31	18,26						
	Toplam	472	61,48	18,18						
Psikolojik Özerklik	İlkokul	230	13,01	1,61	0,678	3 468 471	0,786	0,585	,105	
	Ortaokul	140	12,99	1,50						
	Lisans	60	12,99	1,52						
	Lisansüstü	42	12,95	1,51						
	Toplam	472	12,98	1,51						
Denetim	İlkokul	230	13,02	1,51						
	Ortaokul	140	12,99	1,50						

Lisans	60	13,00	1,52	3
Lisansüstü	42	12,95	1,51	468
Toplam	472	12,98	1,51	471

Tablo 4.12' ye bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul- ilgi arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ile kabul- ilgi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. [$F(3, 468) = 3,182; p < .05$]. Bu anlamlı farka ilişkin yapılan post-hoc testlerinden Tukey'e göre ilkokul mezunu olan anneler ile lisansüstü mezunu anneler arasında ilkokul mezunu olanların lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Anne eğitim düzeyleri arasında düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru sıralama yapıldığında Lisansüstü ($\bar{x}_{\text{lisansüstü}}=07,31$), lisans ($\bar{x}_{\text{lisans}}=11,57$), ortaokul ($\bar{x}_{\text{ortaokul}}=11,78$) ve ilkokul ($\bar{x}_{\text{ilkokul}}=31,12$) şeklindedir.

Tablo 4.12' ye bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerklik arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ile psikolojik özerklik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,585; p > .05$].

Tablo 4.12' ye bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan denetleme arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile denetleme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,536; p > .05$].

Araştırmanın alt problemlerinden 'Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeyleri ve anne baba tutumları baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?' probleminin test edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmış ve bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.13: Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıklarının Baba Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Baba Eğitim	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Okul a Bağlılık	İlkokul	200	3,02	0,21	0,2228	3 468 471	0,3227	0,236	,223
	Ortaokul	170	2,98	0,20					
	Lisans	62	3,01	0,22					
	Lisansüstü	40	2,96	0,21					
	Toplam	472	2,98	0,21					

Tablo 4.13' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri ile baba eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir [$F(2, 468) = 0,236; p > .05$].

Tablo 4.14: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Baba Eğitim	N	SO	SS	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p	Fark Tukey
Kabul-İlgi	İlkokul	200	28,12	19,06	3457,11	3 468 471	4549,05	3,192	,005	1-4
	Ortaokul	170	18,78	18,52						
	Lisans	62	11,57	19,01						
	Lisansüstü	40	09,31	18,26						
	Toplam	472	16,94	18,18						
Psikolojik Özerklik	İlkokul	200	15,01	2,61	0,6543	3 468 471	0,1236	0,555	,345	
	Ortaokul	170	13,99	2,50						
	Lisans	62	13,99	2,52						
	Lisansüstü	40	13,95	2,51						
	Toplam	472	14,23	2,51						
Denetim	İlkokul	200	13,02	1,61						

Ortaokul	170	12,98	1,60	3 468
Lisans	62	13,01	1,62	
Lisansüstü	40	12,96	1,61	
Toplam	472	12,98	1,61	471

Tablo 4.14' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim düzeyi ile anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul- ilgi arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin baba eğitim düzeyi ile kabul- ilgi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir [$F(3, 468) = 3,196; p < .05$]. Bu farka ilişkin yapılan post-hoc testlerinden Tukey'e göre ilkökul mezunu olan babalar ile lisansüstü mezunu babalar arasında ilkökul mezunu olanların lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Baba eğitim düzeyleri arasında düşük ortalamadan yüksek ortalamaya doğru sıralama yapıldığında lisansüstü ($\bar{x}_{\text{lisansüstü}}=09,31$), lisans ($\bar{x}_{\text{lisans}}=11,57$), ortaokul ($\bar{x}_{\text{ortaokul}}=18,78$) ve ilkökul ($\bar{x}_{\text{ilkokul}}=28,12$) şeklindedir.

Tablo 4.14' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim düzeyleri ile anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerklik arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin baba eğitim düzeyleri ile kabul- ilgi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,555; p > .05$].

Tablo 4.14' e bakıldığı zaman çalışmaya katılan öğrencilerin baba eğitim düzeyi ile anne-baba tutumu alt boyutu olan denetleme arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile denetleme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir [$F(3, 468) = 0,516; p > .05$].

4.2.Öğrencilerin Anne-Baba Tutumları ile Okula Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın problemlerinden olan ‘Öğrencilerin anne-baba tutumları ile okula bağlılıkları arasında bir ilişki var mıdır?’ problemine ilişkin bulgular Tablo 4.15’te verilmiştir.

Tablo 4.15: Öğrencilerin Anne-Baba Tutumları ile Okula Bağlılıkları arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Momentler Çarpımı Testi Sonuçları

	1	2	3	4
Değişkenler				
1.Okula Bağlılık	1	,431**	,858**	,650**
2.Kabul-İlgi		1	,338**	,504**
3.Psikolojik Özerklik			1	,539**
4. Denetleme				1
<i>n =472, *$p<.05$, ** $p<.01$</i>				

Tablo 4.15’te öğrencilerin okula bağlılıkları ile anne baba tutumunun alt boyutları olan kabul-ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme arasında ilişkiyi belirlemeye yönelik gerçekleştirilen Pearson Korelasyon analizi sonuçları sunulmuştur. Öğrencilerin okula bağlılıkları ile kabul-ilgi alt boyutu arasında [$r= 0,431$, $p<.01$] pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır. Buna göre kabul-ilgi tutumunun artması okula bağlılık özelliğinin de artması anlamına gelmektedir. Öğrencilerin okula bağlılıkları ve psikolojik özerklik alt boyutu arasında ise [$r= 0,858$, $p<.01$] pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sebeple psikolojik özerkliğin artması okula bağlılığın da artması anlamına gelmektedir. Yine öğrencilerin okula bağlılık ile denetleme alt boyutu arasında [$r= 0,650$, $p<.01$] pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Yani denetleme boyutunun artması okula bağlılığın da artması anlamına gelmektedir.

4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Okula Bağlılıklarını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden ‘Öğrencilerinin Anne-Baba tutumları Okula Bağlılıklarını yordamakta mıdır?’ probleminin test edilmesi amacıyla Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi kullanılmış ve bulgular Tablo 4.16’de verilmiştir.

Tablo 4.16: Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba tutumlarının Okula Bağlılıklarını Yordayıp Yordamadığına ilişkin Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Yordanan Model	B	SH _B	β	t	F	p	R	R ²	Tol.	VIF	Durbin-Watson
(Sabit)	84,392	2,387		31,170	170,753		.461	.221			
Kabul-İlgi	1,442	0,107	0.461	13,444		0.000 ^b			1.00	1.000	
(Sabit)	39,976	1,771		16,927	2020,018		.868	.743			
Kabul-İlgi	.617	0.064	0.197	9,653		0.000 ^c			.886	1,129	
Psikolojik Özerklik	3,486	0.091	0.781	38,369					.886	1,129	
(Sabit)	25,933	1.721		15,065	697,186		.884	.772			2,037
Kabul-İlgi	0.367	0.066	0.117	5,576					0.740	1.352	
Psikolojik Özerklik	3,078	0.096	0.590	32,013		0.000 ^d			0.704	1.421	
Denetleme	,900	0.096	0.223	9,357					0.593	1.687	

a. Bağımlı Değişken: Okula Bağlılık * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Tablo 4.16’ da yer alan R² değerleri incelendiğinde ilk aşamada Kabul İlgi alt boyutunun okula bağlılığın yaklaşık %22’sini açıkladığı görülmektedir [(F1,472): 170.753; $p < 0.01$]. İkinci aşamada ise Psikolojik özerklik boyutunun yordamaya katılması ile açıklanan toplam varyans oranı %74’e yükselmiştir [(F2,472): 2020.018; $p < 0.01$]. Son olarak denetleme boyutunun da yordamaya katılması ile açıklanan toplam varyans oranı %77’ye çıkmıştır [(F3,472): 697.186; $p < .01$]. Aşamalı çoklu regresyon analizi sonucunda ortaya çıkan β değerlerine bakıldığında okula bağlılığını en fazla psikolojik özerklik boyutunun ($\beta = 0.590$) yordadığı görülmektedir. Daha sonra sırasıyla denetleme ($\beta = 0.223$) ve kabul-ilgi boyutları ($\beta = 0.117$) değişkenlerinin geldiği görülmektedir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin yönüne bakıldığında psikolojik özerklik, kabul-ilgi ve denetlemenin öğrencilerin okula bağlılıklarını pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Sonuç olarak, öğrencilerin okula bağlılıklarının açıklanmasında kabul-ilgi, psikolojik özerklik ve denetlemenin önemli düzeyde bir açıklama varyansına sahip olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığının anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler açısından incelenme amacıyla çalışma bulguları alanyazında ulaşılan kaynaklarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. Bulgular öncelikle demografik faktörler ekseninde irdelenmiş olup ardından korelasyon ve regresyon analizine ilişkin veriler tartışılmıştır.

5.1. Tartışma

a) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Cinsiyete Göre Sonuç ve Tartışması

Okula bağlılığının öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız öğrencilerin okula bağlılıkları erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar alanyazında birçok çalışmada desteklendiği görülmektedir. Arastaman (2009)'ın yaptığı bir çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek düzeyde okula bağlılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bellici (2015), yaptığı araştırmada kız öğrencilerin okula bağlılıklarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Alaca (2011), okul yaşam kalitesi ve okula aidiyet duygusunu incelediği araştırmada kız öğrencilerin okula karşı daha yüksek aidiyet duygusuna sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özgök (2013), araştırmasında kızların kendilerini okula daha bağlı hissettiği sonucuna ulaşmıştır. Alanyazında (Mengi, 2011; Nichols, 2008; Hagborg, 1994; Dumont, 2013; Sarı, 2012; Kalaycı ve Özdemir, 2013; Maddox ve Prinz, 2003; Dindar, 2008; Sağlam ve İkiz, 2017; İşeri ve Tabak, 2019) birçok araştırmada benzer sonuca ulaşılmıştır. Mcneely, Nonnemaker ve Blum'un (2002) yapmış olduğu araştırmada ise erkek öğrencilerin okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Okul bağlılığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farkın olmadığı araştırmalarda vardır (Altuntaş ve Sezer, 2017; Somers ve Gizzi, 2001). Fullarton (2002) yaptığı çalışmada

tek cinsiyetli olan okulların, öğrenci sayısı az olan ve ekonomik olarak daha iyi koşullara sahip olan okullarda okuyanların, okula bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Alanyazına bakıldığı zaman cinsiyet değişkeni ile ilgili farklı sonuçların olması, okul bağlılığının ölçüldüğü örnekleme ait özelliklerden kaynaklı olabilir. Ortaokul yıllarına denk gelen ergenlik döneminde öğrenciler özerk davranma eğilimindedirler; fakat özerk davranma eğilimi ebeveynler tarafından sürekli desteklenmez, bu durum çocuk ve ebeveynler arasında bazen çatışmalara neden olur (Laursen ve Collins, 2004). Anne babalar erkek çocuklarının bağımsız davranışlarını desteklerken kız çocuklarına karşı daha kısıtlayıcı olabilmekte, kendi gözetimi altında tutmak istemektedirler (Öngen, 2004). Özellikle annelerin bu şekilde kısıtlayıcı davranması kendilerinin de geleneksel bir tutum içinde yetiştiğini düşündürmektedir (Bumpus, Crouter ve McHale, 2001). Kendilerini baskı altında hisseden kız öğrenciler okulda psikolojik ihtiyaçlarının karşılandığını hissettiklerinde okula karşı daha bağlı olacaklardır (Turgut, 2015). Connell ve Wellborn (1991), öğrencilerin yeterlilik, sosyal bir ilişki içinde olma ve özerklik gereksinimleri okul ortamında karşılandığı için okula bağlılıklarının yüksek olduğunu belirtmektedirler. Bu çalışmada kız öğrencilerin okula bağlılıklarının erkek öğrencilerden yüksek olması, kız öğrencilerin kendilerini okulda daha rahat hissettikleri, sosyalleştikleri bir ortamları (Özgök, 2013) olduğunu düşündürmektedir.

Anne- baba tutumlarının kabul-ilgi alt boyutunun öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla kabul- ilgi puanı anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Erkek öğrencilerin kabul- ilgi puanlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kabul- ilgi alt boyutunda öğrencilerin anne babalarının tutumlarını algılayarak onlara karşı duyulan sevgiyi, ilgiyi hissetmeleri ve onlarla birtakım faaliyetlere katılmayı içermektedir. Çalışmamızda erkek öğrenciler anne babalarını kız öğrencilere göre daha kabul edici ve ilgili bulmuşlardır. Alanyazına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kabul- ilgi puanlarının yüksek olduğu çalışmalara rastlanılmıştır (Subaşı ve Öğretir Özçelik, 2019; Gündoğmuş, 2017; Gönen, 2014).

Psikolojik özerklik alt boyutunun öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla psikolojik özerklik puanı anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Erkek öğrencilerin psikolojik özerklik puanlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışmamızda erkek öğrenciler kız öğrencilere göre anne babalarının demokratikliği ve bireyselliği ön plana çıkararak psikolojik özerklik sağladıklarını belirtmektedir. Alanyazında çalışma sonucumuzdan farklı olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anne babalarının daha demokratik bir tutuma sahip olduğu çalışmalara rastlanılmıştır (Özkan ve Özyürek, 2015; Aktaş, 2011; Çengel, 2021). Ersoy (2013), yaptığı bir çalışmada cinsiyet ile demokratik ve koruyucu tutum arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Denetleme alt boyutunun öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla denetleme puanı anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Denetleme boyutunda anne baba otorite olarak görülmektedir. Bu tutumda anne kız ya da erkek çocuğu fark etmeksizin iletişime kapalıdır. Çocuğuna açıklama yapma gereksiniminde bulunmaz. Böyle bir ortamda büyüyen çocuklar anne- babaları tarafından desteklenmeyeceğini düşünür (Sümer ve Güngör, 1999). Denetleme alt boyutu, otoriter ve denetim altında tutma yaklaşımıyla paraleldir. Bu çalışmada kız öğrencilerin denetleme puanı erkek öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alanyazına baktığımız zaman bazı araştırmaların bu araştırmanın sonucunu desteklediği görülmektedir (Dokuyan, 2016; Usta, 2017; Aydın, 2019). Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre anne baba tutumunu daha otoriter algıladıkları çalışmalara da rastlanılmaktadır (Aktaş, 2011; Yücel, 2013). Alan yazına baktığımız zaman Yıldırım ve Sezer (2018) ve Gönen (2014) yaptıkları çalışmalarda kadınlarda demokratik anne- baba tutumunun yüksek olduğu erkeklerde ise koruyucu- otoriter anne- baba tutumunun yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Toplumumuzda çocuklar yetiştirilirken cinsiyetlerine göre roller biçilmektedir. Myers (2015) toplumsal cinsiyeti açıklarken: Toplumsal cinsiyet kız çocuklarına “köklerini”, erkek çocuklarına ise “kanatlarını” verdiğini söylemektedir. Toplumsal cinsiyet kız çocuklarına bağlı olmayı erkek çocuklarına ise bağımsız olmayı öğretmektedir (Haskan Avcı, 2020). Bu durumdan dolayı kız ve erkek öğrenciler, anne baba tutumlarını farklı algılayabilmektedir. Türk toplumunda erkeklere biçilen roller daha bağımsız hareket etmelerine yöneliktir (Işık Baş, Şahin Acar ve Özen Çıplak, 2018). Bu durum; anne babaların erkek çocuklarına ilgili davrandıklarını, özerkliklerini sağlamaya çalıştıklarını göstermektedir. Toplumsal cinsiyet yerleşmiş bir ilke olarak belirlendiğinde birey üzerinde baskı oluşturabilir (Haskan Avcı,

2020). Kız çocuklarının akşam geç saatlerde dışarı çıkarken zorlandıkları, tehlike altında görüldükleri toplumumuzda ortaokuldaki kız öğrencilerin daha fazla denetlendiği ve baskı altında tutulduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin kendilerini koruyamadıkları düşünen anne babalar daha yasaklayıcı ve kuralcı önlemler alarak denetim altında tutmaya çalışmaktadırlar (Işık Baş, Şahin Acar ve Özen Çıplak, 2018).

b) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Sınıf Düzeyine Göre Sonuç ve Tartışması

Okula bağlılığının öğrencilerin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde 8. sınıf ile 5.sınıf arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. 8. sınıfta okuyan öğrencilerin 5. sınıfta okuyan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin okula bağlılık düzeyi artmaktadır. Daha üst sınıftaki öğrencilerin okula bağlılık hissetmesi öğrencilerin yaşamda daha iyi bir yer edinin ergenlik döneminin getireceği istenilmeyen davranışlara engel olmaktadır. Okulda öğrenme süreçlerinde aktif olmak, etkinliklere katılmak okul bağlılığını olumlu yönde etkilemektedir (Thomson, 2005). Alan yazında araştırma sonucumuzla tutarlı olan daha üst sınıflarda okuyan öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin alt sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu çalışmalara rastlanılmıştır (Gillen-O'Neel ve Fuligni, 2013; Sağlam ve İkiz, 2017). Turgut (2015) yaptığı çalışmada 9.sınıfta okuyan öğrencilerin okula bağlılık düzeyi 11.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alanyazında çalışma sonucumuzla farklı olarak; Marks (2000) yaptığı bir çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça okul bağlılıklarının düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca alan yazındaki birçok araştırmada da rastlanılmıştır (Altuntaş ve Sezer, 2017; Mengi, 2011; Doğan, 2012; Turgut ve Eraslan-Çapan, 2017; Bellici, 2015; Mintz, 2010). Kalaycı ve Özdemir (2013) ilkökul öğrencileri ile yaptığı çalışmada ikinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre okul ile ilgili daha olumlu düşüncelere sahip olduğunu saptamıştır. Savi (2011) kendi geliştirdiği ölçek ile yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşları arttıkça okula olan bağlılıkları, öğretmene ve arkadaşlarına olan bağlılıklarının düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Doğan (2012), üst sınıftaki öğrencilerin okula bağlılıklarının düşük olması öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkilerinin iyi olmadığı, okul idaresinin tutumlarına ters düşmeleri, okul

içerisinde gruplaşmaların olması, okuldaki sosyal etkinliklerden uzaklaşmaları olarak değerlendirilmektedir. Alt sınıftaki öğrencilerin okula bağlılıklarının düşük olması kademe değişikliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu süreçte yeni bir okula geçilmesi, ders sayılarının artması, derslerine giren öğretmen sayısının artması, yeni bir sosyal ortama girilmesi gibi durumlar ilk aşamada öğrenciler için okula bağlılık düzeylerini düşürücü faktörler olabilir.

Anne- baba tutumlarının kabul-ilgi alt boyutunun öğrencilerin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde yedinci sınıf öğrencilerinin beşinci sınıf öğrencilerine oranla kabul- ilgi puanı anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Yedinci sınıf öğrencilerinin kabul- ilgi puanlarının beşinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Psikolojik özerklik alt boyutu ile öğrencilerin sınıf düzeyi ile farklılıkları incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Sekizinci sınıf öğrencilerinin psikolojik özerklik puanlarının beşinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Denetleme tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sekizinci sınıf öğrencilerinin denetleme puanı yedinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek bulunmuştur. Çengel (2021) yaptığı çalışmada araştırma bulgularımızla tutarlı sonuçlar elde etmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinin özerklik puanlarının diğer sınıf düzeylerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sekizinci sınıf öğrencilerinin denetleme tutumunun da diğer sınıf düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Alanyazında anlamlı bir farkın bulunmadığı çalışmalarda vardır (Zengin, 2008; Aydın, 2019). Gündoğmuş (2017) çalışmada anne baba tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bozkurt (2014) yaptığı çalışmada demokratik tutumunun sınıf düzeyi ile anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Koyuncuoğlu (2021) yaptığı çalışmada otoriter ve demokratik anne baba tutumunun yaş ile anlamlı bir farkın bulunmadığı istekçi tutumla yaş arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alan yazına baktığımızda anne baba tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farkın olduğu çalışmalar vardır (Umucu Alpoğuz, 2014; Erginbay, 2014; Eftekin, 2015; Gürler, 2017). Sekizinci sınıf öğrencilerinin denetleme tutumunun diğer sınıf düzeylerinden yüksek olması öğrencilerin gidecekleri liseler için sınava hazırlanmaları gerekliliği, ergenlikle birlikte anne babanın çocukların istenmeyen davranışlarının (zararlı alışkanlıklar, baş kaldır, olumsuz arkadaşlık ilişkileri gibi) ortaya çıkmasını engellemek gibi faktörlerden dolayı denetim altında tutma eğilimi gösterebilirler

(Smetana ve Gaines, 1999; Santrock, 2014). Anne babalar ergenlik döneminde her ne kadar çocuğunu kontrol altında tutmaya çalışsa da sekizinci sınıf öğrencileri dönemin gelişim özelliği nedeniyle özerk davranma eğilimi gösterebilirler (Santrock, 2014). Bu durumdan dolayı sekizinci sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu psikolojik özerklik olabilir.

c) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Kardeş Sayısına Göre Sonuç ve Tartışması

Okula bağlılık ile öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni incelendiğinde aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Mengi (2011) ve Alparslan (2016) yaptığı çalışmada okula bağlılık ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Mengi (2011) ve Alparslan (2016) tarafından yapılan çalışmalar araştırma sonucumuzla tutarlılık göstermektedir. Sağlam ve İkiz (2017) ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeylerini inceledikleri çalışmada okula bağlılık düzeyleri ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Kardeş sayısının fazla olduğu ailelerde çocuklara ayrılan ilgi ve ekonomik destek parçalara bölünmektedir. Anne- babalar çocuklarının akademik olarak başarılı olmalarını istemektedir. Bu durumda anne- babalar; okul ile etkileşim içinde olmalı, eğitimin önemine dair vurgu yapmalı, çocuklar arasında kıyaslama yapmaktan kaçınmalıdır. Anne- babalar böyle davrandıklarında çocukların okula karşı olan ilgileri artacaktır ve akademik olarak daha başarılı olacaklardır (Constantino, 2002). Yapılan çalışmalarda (Willms, 2003; Fredericks vd., 2004; Allen, vd., 2011; Chase vd., 2014) okul bağlılığı ile akademik başarı arasında pozitif ilişkiler bulunmuştur.

Anne-baba tutumlarının alt boyutları olan kabul- ilgi, psikolojik özerklik ve denetim ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazına baktığımızda yapılan çalışmalar araştırma sonucumuzla tutarlı olup anne- baba tutumları ile kardeş sayısının arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Dinçer, 2008; Şahin, 2018). Ekin (2021) yaptığı çalışmada kardeş sayısı ile kabul-ilgi ve sorumluluk arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Beş kardeş olan öğrencilerin kabul-ilgi ve sorumluluk puanları diğer kardeş sayıları göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yaprak (2007) yaptığı çalışmada kardeş sayısının çok olması anne baba tutumunda otoritenin artmaya başladığını, anne babaların demokratik tutumlarının azaldığı sonucuna

ulaşmıştır. Demokratik ailelerde çocuğun biricikliği kabul edilir, düşünceleri önemsenir, aile içinde saygı duyularak verilen kararlarda söz hakkı verilir. Böyle bir anne baba tutumuna sahip olan çocukların kendilerini keşfetmeleri ve potansiyellerini açığa çıkarmaları daha kolay olmaktadır. Çocuğun tüm temel ihtiyaçları karşılanır ve anne babasının onu koşulsuz sevdiğini bilmektedir. Çocuğa aile içinde eşit haklar tanınır, kardeşler arasında ayrım yapılmaz (Şendil, 2003). Çocuk sayısı fazla olduğunda anne babanın tüm çocukları aynı şekilde dinlemesi ve eşitliği sağlaması güç olabilir. Aile içinde duyguların paylaşıldığı, aile üyelerinin birbirlerini tanımaları sonucunda ilişkileri derinleşir ve aile içinde güven ortamı oluşur (Yörükoğlu, 1985). Yavuzer 'e (1995: 137) göre anne – babaların çocuklarına karşı yetiştirme tarzları farklı olabilmektedir. Bazı çocuklara daha sevgiyle yaklaşılmakta, bazılarına otoriter davranılmakta, bazıları evde istenmeyen çocuk olabilmekte, bazılarına ise daha hoşgörölü davranılmaktadır. Bu durum kardeşlerin kişiliklerinin ve sosyal yaşantılarının birbirinden farklı olmasını sağlamaktadır. Aile içinde iyi ilişki kuran çocuklar, daha başarılı ve özgüvenli olmaktadır.

Çalışmamızda anne- baba tutumları ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir bulunmaması; anne- babaların çocuk sayılarının onların tutumlarını etkilemediği tüm çocuklara aynı yetiştirme tarzı ile davrandıkları söylenebilir.

d) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Doğum Sırasına Göre Sonuç ve Tartışması

Kardeş ilişkileri üzerine yapılan çalışmalarda kardeş ilişkileri anne baba tutumunda sonra çocuğun gelişiminde önemli bir rol almaktadır. Kardeşler arasındaki doğum sırası bu ilişkinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır (Minnett, Vandell ve Sandtroek, 1983). Adler, ailedeki kardeşlerin varlığına ve çocuğun gelişimine olan etkisini ortaya koymuştur. Adler'e göre çocukların doğum sırası kendisine özgü bazı problemleri de getirmektedir. Çocuklar, ebeveynleri tarafından koşulsuz bir şekilde kimse ile karşılaştırılmadan değer görmek ister. Başka biriyle karşılaştırıldığında başkası gibi davranmaya çalışır. Çünkü çocuk böyle davranırsa annesi ve babası tarafından sevileceğini düşünür, değerli ve sevgiye layık olan biri olarak görür. Anne- babanın onayına ve sevgisine ihtiyacı olan çocuk başka biriyle karşılaştırıldığında güvensizlik durumu oluşacaktır. Anne- baba çocuğunu kendi yetenekleri ile değil beğendikleri kişinin özelliklerini kazandıklarında sevecektir. Bu

durum çocuğu birtakım düşüncelere itecektir: “Ben ağabeyim gibi başarılı değilim, annem babam bu durumdan dolayı beni sevmiyor. Bana verilen değeri hak etmiyorum. Başarısızım, annem babam bana çok baskı yapıyor”. Kardeşler arasındaki bu tür karşılaştırmalar çocuğa daha çok zarar verir, çocuğun kapasitesini açığa çıkartmaz. Koşulsuz sevgi verilen çocuğun kendisini keşfetmesi daha kolaydır (Kasatura, 2002: 22). Yapılan bu çalışmada okula bağlılık düzeyleri ile doğum sırası arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde okul bağlılığı ve doğum sırasının incelendiği araştırmalara fazla rastlanılmamıştır. Ocak (2004) yaptığı çalışmasında araştırma bulgularımızla tutarlı bir sonuca ulaşmış, okul bağlılığı ile doğum sırası arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anne-baba tutumlarının alt boyutları olan kabul- ilgi, psikolojik özerklik ve denetim ile doğum sırası arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazında araştırma bulgularımızla benzer sonuçlara rastlanılmıştır (İnci ve Deniz, 2015; Aktaş, 2011). Dinçer (2008) yaptığı çalışmasında son çocuk, ortanca çocuk ve ilk çocuk ile anne baba tutumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Şahin (2018) yaptığı araştırmada ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu ile doğum sırası arasında bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gürlar (2017) Ergenlerde anne baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediğı araştırmasında anne- baba tutumu ile doğum sırası arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alan yazında anlamlı bir farkın bulunduğu çalışmalar da vardır (Şendoğdu, 2000). Ekin (2021) yaptığı çalışmasında doğum sırası ile kabul-ilgi ve sorumluluk arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Üçüncü çocuk olan öğrencilerin kabul-ilgi ve sorumluluk puanları diğer doğum sırasına göre daha yüksek olduğı sonucuna ulaşmıştır. Anne- babalar büyük çocuktan yaşın da getirmiş olduğı durumdan dolayı küçük kardeşlerden beklenen sorumluluktan fazlasını beklemektedirler. Büyük çocuk ilerleyen yıllarda da bu durumdan dolayı kendini hep sorumluluk altında hisseder ve hayatını bu şekilde devam eder. Ortanca çocuk arada kalmış ve bu durumdan dolayı kendini ezilmiş gibi hisseder. Bazı ailelerde ortanca çocuk aileyi bir arada tutan ve arabulucu rolünde de olabilirler. En küçük çocuk ailenin şımartılan çocuğudur. Tüm ilgi onun üzerindedir. En küçük çocuklar kendi yollarını bulurlar ve problemler karşısında diğer kardeşlerden daha farklı çözüm yolları bulurlar. Tek çocuk ise en büyük çocuğun bazı özelliklerine sahip olmakla birlikte diğer çocuklarla iş birliği

yapamazlar ve paylaşmayı bilmezler. En küçük çocuklar anne ve babaya bağımlılık gösterebilirler (Corey, 2008: 114).

Anne- baba tutumları ile doğum sırası arasında anlamlı bir farkın bulunmaması; anne- babaların çocuklarının doğum sırası tutumlarını etkilemediği tüm çocuklara aynı yetiştirme tarzı ile davrandıkları söylenebilir.

e) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Algılanan Sosyo- Ekonomik Düzeye Göre Sonuç ve Tartışması

Okula bağlılık düzeyleri ile algılanan sosyo-ekonomik düzey incelendiğinde aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde araştırmanın bulgularıyla tutarlı bir şekilde okula bağlılık ve algılanan sosyo- ekonomik düzey arasında farklılık göstermeyen çalışmalara rastlanılmıştır (Altuntaş ve Sezer, 2017; Sağlam ve İkiz, 2017; Dönmez, 2016; Mengi, 2011). Alanyazında anlamlı farkın bulunduğu çalışmalarda vardır. Arastaman (2009) yaptığı bir çalışmada öğrencilerin gelir düzeyi arttıkça okula bağlılık düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin gelir düzeyi arttıkça okula bağlılık düzeylerinin arttığı çalışmalara da alanyazında rastlanılmaktadır (Erdoğan, 2018; Bellici, 2015; Osterman, 2000). Finn ve Voelkl (2003) yaptığı bir çalışmada sosyo ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının okula bağlanma düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Conchas (2001) yaptığı çalışmada ise akademik olarak başarılı olan düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alanyazında farklı bulguların bulunması farklı çevrelerin sosyo-ekonomik düzeyi olabilir. Araştırma sonucuna baktığımızda okul bağlılık düzeyleri ile algılanan sosyo- ekonomik düzey arasında genellenebilir bir ilişki olmadığını söyleyebilir.

Anne-baba tutumlarının alt boyutları olan kabul- ilgi, psikolojik özerklik ve denetim ile algılanan sosyo- ekonomik düzey arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde bu araştırmanın bulgularıyla tutarlı bir şekilde anne- baba tutumları ile algılanan sosyo- ekonomik düzey arasında anlamlı bir fark göstermeyen çalışmalara rastlanılmıştır (Ersoy, 2013; Erginbay, 2014). Yeniçeri (2020) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada anne baba tutumu ile sosyo- ekonomik düzey arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gündoğmuş (2017) yaptığı çalışmada

sosyo- ekonomik düzey ile otoriter tutum arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Conger vd., (1992) ebeveynlerin çocuklarına sunacağı imkanların gelirlerine göre değişmesi; anne babanın ruhsal durumunu ve aile içindeki etkileşimi pozitif ya da negatif yönde etkilemektedir. Çengel (2021) yaptığı araştırmada denetleme tutumu ile sosyo- ekonomik düzey arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Alanyazında anlamlı farkın bulunduğu çalışmalar da vardır. Umucu Alpoğuz (2014) yaptığı çalışmada ailenin ekonomik seviyesi arttıkça anne- baba tutumlarının demokratikleştiği sonucuna ulaşmıştır. Düzgün (1995) benzer sonuçla, yüksek sosyo- ekonomik düzeye sahip anne- babaların tutumlarının demokratik olduğunu bulmuştur. Çengel (2021) yaptığı araştırmada kabul- ilgi ve psikolojik özerklik tutumlarının sosyo- ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Koyuncuoğlu (2021) çalışmasında yüksek gelir düzeyine ve orta gelir düzeyine sahip olan anne babaların tutumlarının, düşük gelir düzeyine sahip olan anne babaların tutumlarına göre daha demokratik olduğunu; düşük gelir düzeyine sahip olan anne babaların tutumlarının, orta gelir düzeyine sahip olan anne baba tutumlarına göre daha otoriter olduğunu saptamıştır. Berber (1990) 'ın çalışmasında demokratik anne baba tutumuna ve otoriter anne baba tutumuna sahip olan öğrencilerin öğrencilerin başarısını etkilemediğini, demokratik tutuma sahip olan anne babaların çocuklarının biraz daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Anne babaların sosyo-ekonomik düzeyi arttıkça kaygıları azalır ve çocuklarının gereksinimlerini daha kolay bir şekilde karşılarlar. Anne babaların çocuklarına sağladıkları fiziksel imkanlar neticesinde beklentileri oluşmaktadır. Bu durumda anne babalar çocuklarına daha koruyucu ve müdahale edici şekilde davranabilmektedirler (Akkaya, 2008).

f) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Sonuç ve Tartışması

Okula bağlılık düzeyleri ile anne eğitim düzeyleri incelendiğinde aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sağlam ve İkiz (2017) yaptığı çalışma ile bulgularımız ile tutarlıdır. Bellici (2015), çalışma sonucumuzdan farklı olarak, anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Arastaman (2009) yaptığı bir çalışmada, anne eğitim düzeyi arttıkça çocukların okula

bağlılık düzeylerinin düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Erdoğan (2018) yaptığı bir çalışmada, anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin okula daha bağlı oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmamızda okula bağlılık düzeyleri ile anne eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunmaması, okul bağlılığının anne eğitim düzeyi ile ilgili olmadığı, farklı sosyal ve bireysel faktörlerle ilgili olduğu söylenebilir.

Anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul- ilgi ile anne eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin algıladıkları kabul- ilgi tutumu anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Güneş (1982) yaptığı çalışmada, anne eğitim düzeyi düştükçe çocukların algıladığı sevgi düzeyinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Alanyazına baktığımız zaman yapılan çalışmalar araştırma sonucumuzdan farklıdır. Çengel (2021) yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi arttıkça kabul- ilgi puanının arttığı sonucuna ulaşmıştır. Ekin (2021) de yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin kabul puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gökçedağ (2001) yaptığı araştırma eğitim düzeyi yüksek olan anne ve babaların demokratik anne baba tutumu sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerklik ve denetim ile anne eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alan yazında araştırma sonucumuzla tutarlı olup anlamlı bir farkın bulunmadığı çalışmalara rastlanılmıştır (Şahin, 2018; Kalafatoğlu, 2017; Dinçer, 2008; Aydın, 2019). Erginbay (2014)'ın yaptığı çalışmada anne baba tutumlarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Delen (2021) yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi okur yazar olmayan öğrencilerin annelerini daha otoriter algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Ekin (2021) yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğrencilerin denetleme puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğrencilerin algıladıkları kabul- ilgi tutumu puanının düşük olması; annenin iş hayatında olması olabilir. Annenin çalışmasıyla çocuğuna ayırdığı vaktin kısıtlı olabileceği ve çocuğa gösterilen ilginin yeterli olmadığı düşünülebilir. Eğitim düzeyi lisansüstü olan ebeveynlerin yüksek standartlar şemasına sahip olabileceği; kusursuzluğu ve mükemmeliyeti arama peşinde olabileceği düşünülebilir (Köse Karaca ve Ateş, 2009). Ebeveynler mükemmel olma çabasına aşırı zaman harcarlar ve standartlardan uzak olabilirler (Young, Klosko ve Weishaar, 2003' den akt., Köse

Karaca ve Ateş, 2019). Bu şemaya sahip ebeveynlerin çocuklukları incelendiğinde başarı odaklı oldukları, ebeveynleri tarafından kontrol altında tutuldukları, duygusal bakımdan yoksun bırakıldıkları görülmektedir (Young, Klosko ve Weishaar, 2003’ den akt., Köse Karaca ve Ateş, 2019)

g) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Sonuç ve Tartışması

Okula bağlılık düzeyi anne eğitim düzeyi değişkeninde olduğu gibi baba eğitim düzeyi değişkenine göre de bir fark bulunmamıştır. Alanyazına baktığımız zaman Arastaman (2009) da yaptığı araştırmada okul bağlılık ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmamızla benzer sonuca Gül (2019) ‘de ulaşmıştır. Erdoğan (2018) yaptığı bir çalışmada, baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin okula daha bağlı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Baba eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin okula bağlılıklarının yüksek olduğu araştırmalarda vardır (Bellici, 2016). Üniversite mezunu olan anne- babaların çocuklarının okul bağlılık düzeyleri daha yüksek olurken, ilkokul mezunu anne babaların çocuklarının okula bağlılık düzeyinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Fullarton, 2002). Okul bağlılığının anne eğitim düzeyi gibi baba eğitim düzeyi ile de ilgili olmadığı farklı sosyal ve bireysel faktörlerle ilgili olduğu söylenebilir.

Anne-baba tutumu alt boyutu olan kabul- ilgi ile baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin algıladıkları kabul- ilgi tutumu baba eğitim düzeyi olan lisansüstü olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırma sonucumuza baktığımız zaman alanyazında yapılan çalışmalarla tutarsızdır. Demir ve Şendil (2008), Solmaz (2002) yaptıkları çalışmada demokratik tutumları yüksek olan anne babaların eğitim seviyesinde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ekin (2021) yaptığı çalışmada baba eğitim düzeyi ile kabul tutumu arasında anlamlı bir farkın olduğu saptanmış, baba eğitim düzeyi yüksek lisans olan öğrencilerin kabul puanı daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Anne-baba tutumu alt boyutu olan psikolojik özerklik ve denetleme ile baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazında çalışmamızla benzer sonuçlara rastlanılmıştır. Erginbay (2014) yaptığı bir çalışmada anne- baba tutumları ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır (Ulukaya, 2012). Delen (2021) yaptığı çalışmada baba eğitim

düzeyi ile otoriter tutumun farkın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çengel (2021) yaptığı çalışmada baba eğitim düzeyi arttıkça psikolojik özerklik puanlarının da arttığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmalar karşılaştırılırken farklı örneklemelerin olduğu, sosyal çevrelerin farklı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ülkemizde iyi bir eğitim, yüksek statüde bulunma, çok para kazanma ve kolay bir şekilde işe girme olarak görülmektedir (Kapıkıran, 2016). Sınav odaklı ve başarı üzerine kurulu eğitim sistemimiz olduğu düşünüldüğünde bu durum ebeveynleri tarafından sosyal destek görmeyen çocuklar yetiştirmektedir (Kapıkıran ve Özgüngör, 2009). Bu sistemle yetişen ebeveynler çalışma hayatında başarı odaklı olmaya devam ederek çocuklarına olan ilgileri azalıyor olabilir.

h) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ve Anne- Baba Tutumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışması

Öğrencilerin okula bağlılıkları ile kabul-ilgi alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır. Buna göre kabul-ilgi tutumunun artması okula bağlılık özelliğinin de artması anlamına gelmektedir. Öğrencilerin okula bağlılıkları ve psikolojik özerklik alt boyutu arasında ise pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sebeple psikolojik özerkliğin artması okula bağlılığın da artması anlamına gelmektedir. Yine öğrencilerin okula bağlılık ile denetleme alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Yani denetleme boyutunun artması okula bağlılığın da artması anlamına gelmektedir.

Simons-Morton ve Chen (2009) ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada okul bağlılığı, aile tutumları ve akran ilişkilerini arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışma sonucunda ailenin öğrenciye karşı ilgili davranmaması, öğrencinin sorunlu davranış gösteren akranlarıyla vakit geçirmesi okul bağlılık düzeyini düşürdüğü sonucuna ulaşmıştır. Erbay (2016) çalışmasında okul bağlılığı ile aileden ve öğretmenden görülen akademik destek arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Bruyn (2005) yaptığı çalışmada öğrencilerin ortaöğretime geçişi ve akademik başarı üzerindeki rolleri incelediği araştırmasında anne babanın baskısının okul bağlılığını ve öğrencinin okul başarısını düşürdüğü sonucuna ulaşmıştır. Erdoğan (2019) yaptığı çalışmada okula bağlılık ile anne- baba akademik katılım arasında pozitif anlamlı bir

ilişki bulunmuştur. Lamborn vd., (1991) yaptığı çalışmada anne baba tutumlarını otoriter algılayan öğrenciler zayıf benlik kavramına sahip olduğu ve anne babalarına karşı daha itaatkâr oldukları saptanmıştır. Anne babasını aşırı hoşgörölü-müşahamakar algılayan öğrenciler ise aşırı özgüvenli oldukları, okuldan kaçma davranışları gösterdikleri ve okula bağlılıklarının düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Otoriter evlerde yetişen ergenler, yetişkinlerin standartlarına uyma ve itaati endeksleyen ölçümlerde oldukça iyi puan aldılar, ancak diğer gençlere göre nispeten daha zayıf benlik kavramlarına sahiptiler. Buna karşılık, hoşgörölü evlerden gelen ergenler, güçlü bir özgüven duygusu sergilediler, ancak daha yüksek bir madde kötüye kullanımı ve okul suistimali sıklığı bildirdiler ve okula daha az katıldılar.

Fall ve Roberts (2012) öğrencilerin okul terki, okul bağlılıkları ve öz algılarını inceledikleri araştırmalarında aile ve öğretmen desteğinin akademik bağlılık ile davranışsal bağlılığı etkilediğini saptamıştır. Gemici ve Lu (2014) boşanmış anne babaların çocuklarının okula duyuşsal olarak bağlılıkları birlikte olan anne babalara göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çengel (2021) yaptığı çalışmada kabul-ilgi tutumu ile okul etkinliklerinden ve aileden kaynaklı okul tükenmişliği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki, psikolojik özerklik ile okul etkinliklerinden ve aileden kaynaklı okul tükenmişliği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Çapulcuoğlu ve Gündüz (2013) yaptığı çalışmada demokratik tutumların öğrencilerin okul tükenmişliğini azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Anne babanın otoriter davranmasının ise öğrencilerin okul tükenmişliğini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Yaptığı çalışmada kabul ilgi tutumu ile duygusal özerklik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Çengel (2021) yaptığı çalışmada denetleme tutumu ile okula ilginin azalması, okul tükenmişliği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Gündüz (2018) yaptığı çalışmada anne baba tutumunun otoriter algılanmasının öğrencilerin okula olan ilgisinin azalmasına ve okulda yetersizlik yaşamalarına neden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Steinberg vd., (1992) yapmış oldukları çalışmada anne babaların otoriter, baskıcı olup öğrenciler üzerinde denetleyici olduklarında öğrencilerin özerkliklerinin gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir (Özdemir, 2019; Erkmen, 2011).

Ulukaya (2012) yaptığı çalışmada anne- baba kabul-ilgi ile akademik erteleme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yine çalışma sonuçlarına anne baba denetimi arttıkça kabul-ilginin azaldığı sonucu saptanmıştır.

Arcan (2006) yaptığı çalışmada annenin demokratik tutuma sahip olmasının öğrencilerin akademik başarısını demokratik tutuma sahip olmayan annelere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okul bağlılığı yüksek olan öğrencilerin akademik başarısı da artmaktadır (Fredricks, 2011). Özcan (2017) yaptığı çalışmada okul başarısı yüksek olan öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumunun okul başarısı düşük olan öğrencilere göre daha demokratik olduğunu saptamıştır. Aynı zamanda çalışma sonucunda okul başarısı düşük olan öğrencilerin okul başarısı yüksek olan öğrencilere göre algıladıkları anne baba tutumu daha otoriter olduğu bulunmuştur.

I) Anne- Baba Tutumlarının Okula Bağlılığın Yordamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Yapılan çalışmada psikolojik özerklik, denetleme ve kabul-ilgi boyutlarının öğrencilerin okul bağlılık düzeylerini pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Okul bağlılığındaki değişimin %55'i psikolojik özerklik, %3'ü denetleme ve %22'si kabul ilgi tarafından açıklanmıştır. Buna göre okul bağlılığını en fazla psikolojik özerklik boyutu yordamaktadır. Daha sonra sırasıyla denetleme ve kabul-ilgi boyutları gelmektedir.

Alanyazın incelendiğinde okul bağlılığının ve anne baba tutumu kabul-ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme alt boyutları ile birlikte incelendiği çalışmalara rastlanılmamakla birlikte anne-baba tutumlarının, okul başarısı (Duchesne & Ratelle, 2010), ergenlerde kendini gerçekleştirme (Kuzgun, 1973), karar verme becerileri (Eldeleklioğlu, 1996), psikolojik belirtiler (Düzgün, 1995) ve problem çözme becerisi (Arı & Seçer, 2003), kaygı (Kuzgun, 1973), benlik saygısı ve atılganlık düzeyi (Ünüvar, 2007), özerklik gelişimi (Beyers & Gossens, 1999) gibi değişkenlerle ilişkisinin olduğu görülmektedir. Ayrıca Erol ve Turhan (2018) okul bağlılığı ve aile katılımı arasındaki ilişkiye baktıkları bir çalışmada, sosyo-ekonomik durum, öğrencinin yaşı, ebeveynin okula gitme sayısı ile katılımının okul bağlılığının %19'unu yordadığını saptamışlardır. Bilgin ve Taş (2018) okula bağlılık ile okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışmada ise okul ikliminin okula bağlılığı anlamlı bir şekilde yordadığını tespit etmişlerdir.

Alanyazına baktığımız zaman yapılan çalışmalarda anne- babaların psikolojik kontrolleri arttıkça öğrencilerin okula bağlılıkları düşmektedir. Bu durumda öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik başarılarının olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir (Barber, 1996; Sevim, 2014).

İhtiyaroğlu ve Demir (2016) yapmış oldukları bir çalışmada iç denetim odağının okul bağlılığının bir yordayıcısı olduğunu saptamıştır. Zakeri, Esfahani ve Razmjoe (2013) yaptıkları çalışmada kabul-ilgi ve psikolojik özerklik alt boyutunun akademik ertelemeyi anlamlı düzeyde negatif şekilde yordadığını belirtmişlerdir. Deniz vd., (2018) yaptıkları çalışmada kabul-ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme alt boyutlarının sosyal beceri ve saldırganlığı anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır. Eldelikoğlu (2007) yaptığı bir çalışmada anne babanın demokratiklik düzeyinin yükseldikçe çocuğun saldırganlığının azaldığını ortaya koymuştur. Erdoğan (2006) anne babanın tutumlarının çocukta öğrenilmiş çaresizliği yordadığını saptamıştır. Ayrıca anne- babasını otoriter algılayan çocukların demokratik algılayan çocuklara göre daha fazla öğrenilmiş çaresizlik yaşadığı sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2001) çalışmasına göre kabul-ilgi boyutu ilköğretim öğrencilerinde akademik yeterliliği ve davranıştan hoşnut olmayı, psikolojik özerklik boyutu ise davranıştan hoşnut olmamayı yordamaktadır.

Anne-baba tutumlarının, öğrencilerin kişilik ve sosyal gelişimleri başta olmak üzere tüm gelişim alanları üzerinde son derece etkili olduğu yadsınamaz bir durumdur. Araştırmalar, anne-babala tutumları olumlu olan ergenlerin, denetimci ve ihmalkâr olanlara göre okulda daha başarılı, daha özgüvenli, daha az kaygılı, topluma uyum sağlama ve kendine saygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2012). Bununla birlikte öğrencilerin gerek akademik başarısını yükseltmede gerekse okulda vakit geçirmekten ve okul etkinliklerinde bulunmaktan memnun olmalarını başarmak adına, okul bağlılığının önemi oldukça büyüktür. Tüm bu alanyazının mevcut bulguları desteklediği görülmektedir.

Ayrıca bu dönemde ergen pek çok duruma anne baba gözlükleriyle bakmakta, dünyayı anne-babanın algıladığı ve yargıladığı şekilde görmektedir. Çocuğa olumlu tutumlarda yaklaşan ebeveyn için okul önemli bir ortamdır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2012) ve çocuk anne-baba için önemli görülen bu ortamda tutunma, var olma, başarılı olma girişimleriyle bir nevi kendisini ebeveynine kanıtlamaya çalışır ve okula aidiyet duygusu geliştirir. Fakat olumsuz tutum gösteren ebeveynler

için okul ortamı ve çocuğun akademik gelişimi önemli değildir (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2012) bu nedenle ocuk kendini kanıtlama gereği duymaz ve okula aidiyet duygusu geliştirmez.

5.2. Sonuç ve neriler

Bu araştırmada ortaokul ğrencilerinde okul bağlılığı ile anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları aşağıda sıralanmıştır.

- Ortaokul ğrencilerinin okul bağlılıklarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kız öğrencilerin okula bağlılıklarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul ğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, erkek öğrencilerin kabul- ilgi puanlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul ğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile öğrencilerin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, erkek öğrencilerin psikolojik özerklik puanlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul ğrencilerinin anne baba tutumu denetleme alt boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kız öğrencilerin denetleme puanı erkek öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul ğrencilerinin okul bağlılıklarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, sekizinci sınıfta okuyan öğrencilerin okula bağlılıklarının beşinci sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul ğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, yedinci sınıf ğrencilerinin kabul- ilgi puanlarının beşinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul ğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile sınıf düzeyine anlamlı bir farklılık gösterdiği, sekizinci sınıf ğrencilerinin psikolojik özerklik puanlarının beşinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna

ulaşılmıştır.

- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu denetleme alt boyutu sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, sekizinci sınıf öğrencilerinin denetleme puanı yedinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin okul bağlılıkları kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu denetim alt boyutu ile öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin okul bağlılıkları doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile öğrencilerin doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu denetim alt boyutu ile öğrencilerin doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin okul bağlılıkları algılanan sosyo- ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu algılanan sosyo- ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile öğrencilerin algılanan sosyo- ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu denetim alt boyutu ile öğrencilerin algılanan sosyo- ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

- Ortaokul öğrencilerinin okul bağlılıkları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu ile anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, anne eğitim düzeyi ilkököl olan öğrencilerin kabul- ilgi puanı anne eğitim düzeyi olan lisansüstü olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu denetim alt boyutu ile anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin okul bağlılıkları baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu kabul-ilgi alt boyutu ile baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, anne eğitim düzeyi ilkököl olan öğrencilerin kabul- ilgi puanı baba eğitim düzeyi lisansüstü olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu psikolojik özerklik alt boyutu ile baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu denetim alt boyutu ile baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ortaokul öğrencilerin okula bağlılıkları ile kabul-ilgi alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Kabul-ilgi puanları arttıkça okula bağlılık puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıkları ile psikolojik özerklik alt boyutu arasında ise pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Psikolojik özerkliğin puanlarının artması okula bağlılık puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık ile denetleme alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Denetleme puanları arttıkça okula bağlılık puanlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Ortaokul öğrencilerinin kabul- ilgi alt boyutunun okula bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğu, kabul- ilgi alt boyutunun okula bağlılığın toplam varyansının %22'sini açıkladığı sonucuna varılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin psikolojik özerklik alt boyutunun okula bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğu, psikolojik özerklik alt boyutunun okula bağlılığın toplam varyansının %74'ünü açıkladığı sonucuna varılmıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin denetim alt boyutunun okula bağlılığın önemli bir yordayıcısı olduğu, denetim alt boyutunun okula bağlılığın toplam varyansının %77'sini açıkladığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Dünyada ve ülkemizde yaşanan Covid-19 salgın hastalığı dolayısıyla ilan edilen pandemi süreci kapsamında oluşan yasaklar ve önlemler çerçevesinde eğitimlerin kimi zamanlarda çevrimiçi olarak sunulması, öğrencilerin okula bağlılık düzeyinin azalması ve öğrenme kayıplarının giderilmesi için öğrenci ve velilere salgın sürecinde destek olunabilir.
- Beşinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılıklarının düşük olması sınıf rehber öğretmenlerinin ve psikolojik danışmanların oryantasyon sürecini daha iyi planlayarak önleyici çalışmalar yapabilirler.
- Psikolojik danışmanlar ebeveynlere anne- baba tutumu ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili psiko-eğitim verebilir.
- Sınava hazırlanan öğrencilerin ebeveynlerine sınav süreci anlatılarak denetim boyutunun daha kontrollü olması sağlanabilir.
- Öğretmenler ve psikolojik danışmanlar anne babalara kabul- ilgi ve psikolojik özerkliğin çocuklar üzerindeki etkileri ile ilgili seminer yapılabilir.

Araştırmacılara;

- Yapılan araştırma İstanbul İli Sultanbeyli ilçesinde eğitim gören ortaokul öğrencileri ile sınırlıdır. Bundan sonra yapılacak olan çalışmaların farklı bölgelerde ve farklı yaş gruplarıyla yapılarak anne baba tutumunun öğrencilere etkilerinin neler olduğunun daha iyi belirlenmesi için yardımcı olabilir.

- Öğrencilerin beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadarki okula bağlılıkları ve anne baba tutumlarındaki değişimler ile boylamsal çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırma okul bağlılık ile anne baba tutumları ile çeşitli değişkenler arasında yapılmıştır. Okula bağlılık kavramı başka değişkenlerle araştırılarak okula bağlılığın olmadığı durumların belirlenmesine yardımcı olabilir.
- Ortaokul, lise, üniversite gibi farklı yaş veya gelişim dönemlerindeki okula bağlılık ve anne baba tutumu ilişkisini karşılaştıran çalışmaların yapılması farklı yaş ve gelişim dönemlerinde bu değişkenleri anlamak yönünden önemli olabilir.

KAYNAKÇA

- Abidin, R. R. ve Brunner, J. F. (1995). Development of a parenting alliance inventory. *Journal of Clinical Child Psychology*, 24, 31–40.
- Afşar, S. T. (2011). *Çalışma yaşam kalitesinin örgütsel bağlılık düzeyi üzerindeki etkisi: devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenler üzerine nicel bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akbağ, M. (1994). *Liseli ergenlerin anne-baba tutumlarını algılamaları ile uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akkaya S. (2008). *Ortaöğretim (lise) öğrencilerinde rekabetçi tutum ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki düzeyi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aktaş, S. (2011). *9. sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Alaca, F. (2011). *İki dilli olan ve olmayan öğrencilerde okul yaşam kalitesi algısı ve okula aidiyet duygusu ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana
- Allen, J. P., Pianta, R. C., Gregory, A., Mikami, A. Y. & Lun, J. (2011). An interaction- based approach to enhancing secondary school instruction and student achievement. *Science*, 333(6045), 1034-1037
- Alparslan, N. (2016). *Anne babası boşanmış ergenlerin benlik saygısı ve okula bağlılık düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altuntaş, S. ve Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlanmalarının İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1): 83-97.

- Anur, H. (2014). *Anne-babaların Yaşam Tutumu ile Çocukların Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Aral, N. (1991). Ailede Ana-Baba Tutumları. *Ailenin Güçlenmesinde Aile Bireylerinin Sorumlulukları Paneli. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Eğitim Serisi 3. Paneller – Konferanslar*, 1, 35-42.
- Arastaman, G. (2009). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Bağlılık (School Engagement) Durumlarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26): 102-112.
- Arcan, K. (2006). *Özel okullara giden lise düzeyindeki ergenlerin, akademik başarıları ile algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Archambault, I., Janosz, M., Fallu, J. ve Pagani, L. S. (2009). Student engagement and its relationship with early high school dropout. *Journal of Adolescence*, 32(3): 651- 670.
- Arı, R. & Seçer, Z. Ş. (2003). Farklı ana baba tutumlarının çocukların psikososyal temelli problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 451–464
- Aydın, E. (2019) *Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumlarının Benlik Saygısı ve Psikolojik İyi Oluş ile İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Baldwin, A. L. (1995). *Behaviour and Development Childhood*. 2. Edition. New York: The Diwyder Pres
- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*, 67(6), 3296-3319.
- Bateman, H. V. (2002). Students' sense of community: Implications for class size. In M. C. Wang & J. D. Finn (Eds.), *Taking small classes one step further* (pp. 63–75). Greenwich: Information Age Press

- Baumrind, D. (1980). New directions in socialization research. *American Psychologist*, 35(7): 639–652.
- (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1): 56-95.
- Belkıs, M., Duru, E. ve Buluş, M. (2005). Şiddete yönelik tutumların özyeterlik, medya, şiddeteyönelik inanç, arkadaş grubu ve okula bağlılık duygusu ile ilişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 6(2): 81-97.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlanmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 48-65.
- Berber, Ş. (1990). *Sosyo-ekonomik faktörlerin ve ana-baba tutumlarının okul başarısına etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Berndt, T. J. Ve Keefe, K. (1995). Friends' influence on adolescents' adjustment to school. *Child Development*, 66(5): 1312-1329. doi: 10.2307/1131649
- Beyers, W. & Goossens, L. (1999). Emotional autonomy, psychosocial adjustment and parenting: Interactions, moderating and mediating effects. *Journal of Adolescence*, 22, 753–769.
- Bilgin O., ve Taş, İ. (2018). Ergenlerde okula bağlılığın yordayıcıları olarak okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığı. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26): 15- 33. Doi: 10.29329/mjer.2018.172.2
- Bornstein, M.H., Haynes, O.M., Azuma, H., Galperin, C., Maital, S., Ogino, M., Painter, K., Pascual, L., Pecheux, M.G., Rahn, C., Toda, S., Venuti, P., VYT, A. & Wright, B. (1998). A cross-national study of self-evaluations and attributions in parenting: Argentina, Belgium, France, Israel, Italy, Japan and the United States. *Developmental Psychology*, 34: 662-676
- Bowlby, J. (1973). *Seperation: Attachment, Loss, Anxiety And Anger*. Volume I. New York: Basic Books Inc.
- Bozkurt T., M. (2014). *Akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan üstün zekalı ortaokul öğrencilerinin mükemmellik düzeyleri ile algıladıkları anne-*

baba tutumları arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul

Brown, R. ve Evans, W. P. (2002). Extracurricular activity and ethnicity: Creating greater school connection among diverse student populations. *Urban Education*, 37(1): 41- 58. doi:10.1177/0042085902371004

Bruyn, H. D. (2005). “Role strain, engagement and academic achievement in early adolescence”. *Educational Studies*, 31(1): 15-27.

Bumpus, M. F., Crouter, A. C. ve McHale, S. M. (2001) Parental autonomy granting during adolescence: exploring gender differences in context. *Dev Psychol*, 37:163-173.

Butcher, J., Mineka, S. ve Hooley, J. (2013). *Anormal psikoloji*. Çev: O. Gündüz, Kaknüs Yayınları: İstanbul

Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, Spss Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Büyükşahin-Çevik, G., ve Atıcı, M. (2009). Lise 3. sınıf öğrencilerinin benlik saygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1): 339-352.

Can, S. (2008). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Candemir, F. (2000). *Anne-Baba Tutumlarının Çocukluktaki Benlik Kavramının Üzerine Etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Caraway, K., Tucker, C., Reinke, M. Ve Hall, C. (2003). *Self-efficacy, goalorientation, andfear of failure as predictors of school engagement in high school students*. *Psychology in the Schools*, 40(4): 417-427.

- Cemalcılar, Z. (2010). "Schools as socialisation contexts: understanding the impact of school climate factors on students sense of school belonging". *Applied Psychology: An International Review*, 59(2): 243-272.
- Chapman, E. (2003). Assessing student engagement rates. *ERIC Digest*, 1-7.
- Chase, P. A., Hilliard, L. J., Geldhof, G. J., Warren, D. J. & Lerner, R. M. (2014). Academic achievement in the high school years: The changing role of school engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 43(6), 884-896.
- Conchas, G. Q. (2001). Structuring failure and success: understanding the variability in Latino school engagement. *Harvard Educational Review*, 71(3), 475-505.
- Conger, R. D., Conger, K. J., Elder, G. H., Lorenz, F. O., Simons, R. L. & Whitbeck, L. B. (1992). A Family Process Model of Economic Hardship and Adjustment of Early Adolescent Boys. *Children Development*, 63, 526-541
- Connell, J. P. (1990). Context, self, and action: A motivational analysis of self-system processes across the life span. In D. Cicchetti & M. Beeghly (Eds.), *The self in transition: Infancy to childhood* (pp. 61-97). London: University of Chicago Press.
- Connell, J. P. ve Wellborn, J. G. (1991). Competence, autonomy, and relatedness: A motivational analysis of self-system processes. Megan Gunnar & L. Alan Sroufe (Eds.). *Minnesota Symposium on Child Psychology* (p. 43-77). Chicago: University of Chicago.
- Constantino, S. M. (2002). High school student perspectives on the interaction between family involvement and peer relationship on their own school engagement practice, (Unpublished Doctorate Dissertation), the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia
- Corey, G. (2008). Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları (T.Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Çev: S. B. Demir, Eğitimci Kitap: Ankara.
- Cüceloğlu, D. (1998). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Çağan, Ç. (2019). *Kabul ilgi anne baba tutumu ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkide duygusal özerkliğin aracı rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z. (2010). *Anne-Baba Eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çapulcuoğlu, U. ve Gündüz, B. (2013). Öğrenci tükenmişliğini yordamada stresle başa çıkma, sınav kaygısı, akademik yetkinlik ve anne-baba tutumları. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 201-218.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *Elementary Education Online*, 2(2): 28-34.
- Çelik, Ç. B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının kendilik algısı ve boyun eğici davranışlar üzerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Çengel, F. N. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne-baba tutumu arasındaki ilişki* (Master's thesis). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Darling, N. ve Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: Integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3): 487-496.
- Delen, E. (2021). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumu ve sosyal anksiyete ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, E. ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21): 15-25.
- Demiriz, S. ve Öğretir, A. D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1): 105-122.
- Deniz, M., Kapıcıoğlu, S., Yüksel, B. Ö., İçli Özbağır, T. ve Erus, S. M. (2018). Ergenlerde saldırganlık ve sosyal beceri davranışlarının yordayıcısı olarak anne baba tutumları. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1): 1-11.

- Dilmaç, B., Karababa, A. ve Oral, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlılığın yordanmasında algılanan sosyal destek ve değer rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33 (2): 269- 279.
- Dinçer, B. (2008). *Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeyde lise ikinci sınıfa devam eden ergenlerin anne baba tutumlarını algılamaları ile arkadaşlık ilişkilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Dindar, M. M. (2008). *Farklı türdeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin okul iklimi algılarının karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, S. (2012). Lise öğrencilerinin okul iklimi algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10), 55- 92.
- Dokuyan, M. (2016). 12. sınıf öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2): 1-21.
- Dönmez, Ş. (2016). *Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Dumont, R. (2013). Impact of family structure gender on school engagement. *Muskie Scool Capstones*, Paper 12.
- Düzgün, Ş. (1995). *Lise öğrencilerinin psikolojik belirtileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum,
- Eccles, J.S. & Roeser, R.W. (2011). Schools As Developmental Contexts During Adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1): 225–241.
- Eftekin, P. (2015). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Eith, C. A. (2005). *Delinquency, schools, and the social bond*. LFB Scholarly Pub.

- Ekin, H. (2021) *Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu, sınav kaygısı ve matematik kaygısının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.
- Eldeleklioğlu, J. (1996). Karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- , (2007). The relationships between aggressiveness, peer pressure and parental attitudes among Turkish high school students. *Social Behavior and Personality*, 35(7): 975-986.
- Erbay, K. (2016). *DEHB Tanısı Almış Çocukların Algılanan Anne Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı ile Okul Bağlılığı Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Ankara.
- Erdoğan, B. A. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlanmalarının Okul Tükenmişliği ve Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımı Bağlamında İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Erdoğan, G. (2013). *13-18 yaş obez tanısı almış ergenlerin anne-baba tutumu ve sosyal fizik kaygı ile ilişkisinin normal ergenlerle karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğdu, M. (2018). Lise Öğrencilerinin Okula Bağlılık ile Genel Öz-yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (32): 205-227.
- Erdoğdu, Y. (2006). Ana-baba tutumları ile öğretmen davranışlarının çocuklarda öğrenilmiş çaresizlik düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 13: 98-105.
- Erginbay, S. (2014). *Ortaokul 5. ve 8. Sınıflarda Algılanan Anne Baba Tutumları ve Ailelerin Çocuk Yetiştirme Stillerinin Akademik Başarıya Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Ergün, E. (2014). *Ağsal Öğrenme Ortamlarında Sosyal Ağ Yapısı ve Sosyal Olabilmenin Öğrenci Bağlılığı Üzerindeki Etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Erkmen, E. (2011). *Özerkliği destekleyici ve kontrol edici ebeveynlikle bağlantılı ebeveyn özellikleri ve ergenin uyumu arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erol, Y. C. Ve Turhan, M. (2018). The relationship between parental involvement to education of students and student's engagement to school. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(5). doi:10.15345/iojes.2018.05.017
- Ersoy, E. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile benlik saygısı ve depresyon düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Evelo, D., Sinclair, M., Hurley, C., Christenson, S., &Thurlow, M. (1996). Keepingkids in school. *Institute on Community Integration. College of Educationand Human Development. University of Minnesota*.
- Fall, A ve Roberts, G. (2012). High school dropouts: interactions between social context self-perceptions, school engagement student Adolescence. 35, 787-798.
- Finn, J. D. (1993). *School engagement & students at risk*. Washington: National Center for Education Statistics.
- , (1989). With drawing from school, *Review of Educational Research*, 59(2): 117-142.
- Finn, J.D. ve Voelkl, K.E. (1993). School characteristic related to student engagement, *Journal of Negro Education*, 62(3): 249-268.
- Fredricks, J. A. (2011). Engagement in school and out-of-school contexts: A multidimensional view of engagement. *Theory into practice*, 50(4): 327-335.

- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. ve Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of education al research*, 74(1): 59-109.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., Friedel, J., ve Paris, A. H. (2002, April). Increasing engagement in urban settings: An analysis of the influence of the social and academic context on student engagement. *Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association*, New Orleans, LA.
- Fredricks, J. A. ve Simpkins, S. D. (2013). Organized out of school activities and peer relationships: Theoretical perspectives and previous research. *New Directions for Child and Adolescent Development*, (140): 1-17. doi:10.1002/cad.20034
- Fuligni, A. J. (1998). Authority, autonomy, and parent-adolescent conflict and cohesion: a study of adolescents from Mexican, Chinese, Flippino, and European Backgrounds. *Developmental Psychology*, 34: 782-792.
- Fullarton, S. (2002). Student engagement with school: Individual and school-level influences (LSAY Research Report No. 27). Camberwell: ACER
- Furlong, M. ve Rebelez-Ernst, J. (2014). School and student engagement. In A. C. Michalos (Ed.), *Encyclopedia of Quality Life and Well-being Research* (s. 5681 – 5685). Springer: Dordrecht.
- Furlong, M. J., Whipple, A. D., St. Jean, G., Simental, J., Soliz, A. Ve Punthuna, S. (2003). Multiple contexts of school engagement: Moving toward a unifying frame work for education al research and practice. *California School Psychologist*, 8: 99– 114.
- Furrer, C. ve Skinner, E. A. (2003). Sense of relatedness as a factor in children's academic engagement and performance. *Journal of Educational Psychology*, 95(1): 148–162
- Gelir, E. (2009). *Ana Baba Tutumları, Aile Sosyal Atomu ve Cinsiyete Göre İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Öğrenilmiş Çaresizlik ve Akademik Başarılarının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Gemici, S. ve Lu, T. (2014). *Do Schools Influence Student Engagement In The High School Years?.* Longitudinal Surveys of Australian Youth, Adelaide: NCVER.
- Gillen-O'Neel, C. ve Fuligni, A. (2013). A longitudinal study of school belonging and academic motivation across high school. *Child Development*, 84(2): 678-692.
- Gökçedağ, S. (2001). *Lise öğrencilerinin okul başarısı ve kaygı düzeyi üzerinde anne baba tutumlarının etkilerinin belirlenip karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gönen, G. (2014). *Algılanan anne baba tutumunun üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtmaları ve kişilik yapıları ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gül, K. C. (2019). *Ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığı, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve akademik öz-yeterlik arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Gündoğmuş, G. (2017). *Yalnızlık düzeyinin yordanmasında anne baba tutumları ve okul tükenmişliği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Gündüz, Z. B. (2016). *Ortaöğretim öğrencilerinin okul tükenmişliği ile kendine saygı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Güneysu, S., ve Bilir, Ş. (1982). Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeylerine Algılanan Anne Baba Tutumlarının Etkisi. *Psikoloji Dergisi*, 6 (22): 127-131.
- Güneysu, S. (1982). *Ana –babaların çocuklarına karşı tutumları ve çocuklardaki davranış problemleri* (Yüksek lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürler, A. (2017). *Ergenlerde anne baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi: basakşehir örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Hagborg, W.J. (1994). An exploration of school membership among middle and high school students. *Journal of Psychological Assessment*, 12: 312-323.
- Hickman, G. P., Bartholomae, S. andMcKenry, P. C. (2000). Influence of parentingstyles on the adjustmentandac ademic achievement of traditional college freshmen. *Journal of College Student Development*, 41(1): 41-54
- Horney, K. (1945). *Ourinner conflicts*. New York: W.W. Norton &Co., Inc.
- Hortaçsu, N. (2003). *Çocuklukta İlişkiler Ana Baba, Kardeş ve Arkadaşlar*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Işık Baş, H., Şahin Acar, B., ve Özen Çıplak, A. (2018). Anne-ergen çiftlerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algısının içerik analizi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 21(41), 41-56.
- İhtiyaroğlu, N. & Demir, E. (2016). *Farklı Denetim Odası Sahipleri Okul Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi*. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (3): 282-296.
- İnci, M. A. Ve Deniz, Ü. (2015). Baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 57: 1-9.
- Jimerson, S. R., Campos, E., &Greif, J. L. (2003). Toward An Understanding Of Definitions And Measures Of School Engagement And RelatedTerms. *The California School Psychologist*, 8: 7-27.
- Juvonen, J., Espinoza, G., &Knifsend, C. (2012). The role of peerrelationships in student academic and extracurricular engagement. In S. L. Christenson, A. L. Reschly& C.Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement*(pp. 387-401). NewYork, NY: Springer Science Business Media.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insanlar ve insanlar*. İstanbul. Evrim Yayıncılık.
- (2007). Family, self and human developmentacross cultures: Theory and applications. *Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum*.

- Kalafatoglu, M. R. (2017). *8. sınıf öğrencilerinin bazı ailesel değişkenler ile algılanan ana baba tutumlarının iyimserlik düzeylerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kalaycı, H. ve Özdemir, M. (2013). Lise öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının okul bağlılıkları üzerine etkisi. *GEFAD / GUJGEF*, 33 (2): 293- 315.
- Kapıkıran, Ş. (2016). Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği Ölçeğinin psikometrik değerlendirmeleri ve yapısal geçerlik: Ortaokul ve lise öğrencileri. *Ege Eğitim Dergisi*. 17(1): 62-83.
- Kapıkıran, Ş. ve Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 21-30
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasatura, İlkay (2002), Ana Baba Davranışlarının Duygusal Gelişimdeki Rolü www.iticu.edu.tr/kutuphane/dergi/d1/M00002.pdf , 21 Ekim 2007.
- Kaya, A., Bozaslan, H., ve Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 208-225
- Ketsetzis, M., Ryan, B. A. Ve Adams, G.R. (1998). Family processes, parent-child interactions, and child characteristics influencing school-based social adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 60: 374-387.
- Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik suçları kuramlarının suç olayını değerlendirme potansiyelleri için bir değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29 (2), 149-174.
- Kocayörük, E. (2012). Öz-belirleme kuramı açısından ergenlerin anne baba algısı ile duygusal iyi oluşları arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 24-37.

- Koçak, S., ve Ay, M. H. (2020). Lise Öğrencilerinin Demokratik Okul Kültürü Algısı ile Akademik İsteklilikleri Arasındaki İlişkide Okul Bağlılığının Aracılık Rolü. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1): 959-990.
- Koyuncuoğlu, M. (2021). Üniversite öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi. Lisansüstü Enstitüsü.
- Köse Karaca, B. & Gürsoy, M. (2019). Mükemmeliyetçiliği Şema Terapiyle Ele Almak: Bir Vaka Üzerinden Anlatım. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 6 (3).
- Kulaksızoğlu, A. (1989). Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Aile. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğt. Fak., Eğitim Bilimleri Bölümü*, 35-42.
- (2001). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- (2002). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Kuzgun, Y. (1973). Ana- baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5 (1), 57–70.
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (2005). Anne Baba Tutumları Ölçeği. İçinde Y. Kuzgun ve F. Bacanlı (Editör). *PDR'de kullanılan ölçekler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kutlu, M. ve Atlı, A. (2011). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Verilen Mesleki Rehberlik Hizmetlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Education Sciences*, 6(2), 1477-1489.
- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L. ve Dornbusch, S., M. (1991). Otoriter, otoriter, hoşgörülü ve ihmalkâr ailelerden gelen ergenler arasında yetkinlik ve uyum kalıpları. *Çocuk Gelişimi*, 62 (5): 1049-1065.
- Laursen B. ve Collins, W. A. (2004). Parent-child communication during adolescence. In *Handbook of Family Communication* (Ed AL Vangelisti):333 – 348. New Jersey, Erlbaum.

- Linnenbrink, A. E. Ve Pintrich, R. P. (2003). The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. *Reading and writing quarterly*, 19: 119-137.
- Lippman, L. ve Rivers, A. (2008). Assessing school engagement: A guide for out of school time program practitioners. *Research to Results Child Trends*, 39: 1 - 5.
- Maddox, S. J. Ve Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6: 31-49.
- Marks, H. M. (2000). Student engagement in instructional activity: Patterns in the elementary, middle, and high school years. *American Educational Research Journal*, 37(1): 153-184.
- Martin, A. J. (2007). Examining a multidimensional model of student motivation and engagement using a construct validation approach. *British Journal of Educational Psychology*, 77(2): 413-440. doi:10.1348/000709906X118036
- (2008). Enhancing student motivation and engagement: the effects of a multidimensional intervention. *Contemporary Educational Psychology*, 33: 239- 269.
- Maslow, A. H. (1987). *Motivation and Personality*. Harper, New York.
- McDonald, K. L., Baden, E. R. ve Lochman, J. E. (2013). Parenting Influences on the Social Goals of Aggressive Children. *Applied Developmental Science*, 17(1): 29–38
- Mcneely, A. C., Nonnemaker, J., M. ve Blum, R. W. (2002). Promoting school connectedness: evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of School Health*, 72(4), 138-146.
- MEB (2019). PISA 2018 Türkiye Ön Raporu. [Çevrim-içi: http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/PISA_2018_Turkiye_On_Raporu.pdf, Erişim tarihi: 30 Kasım 2020.]
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11.sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlik düzeylerinin okula bağlılıklarıyla ilişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Mensah, M. K. ve Kuranchie, A. (2013). Influence of Parenting Styles on the Social Development of Children. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 2(3): 123-129. doi:10.5901/ajis.2013.v2n3p123
- Mercan, M. (2006). *Öğretmenlerde Örgütsel Bağlılık Örgütsel Yabancılaşma ve Örgütsel Vatandaşlık* (Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Meyer, J. P. Ve Herscovitch, L. (2001). Commitment in the workplace: Toward a general model. *Human Resources Management Review*, 11: 299–326.
- Meyer, J.P. ve Allen, N.J. (1997). *Commitment in the work place. Theory, research and application*. London: Sage Publications.
- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S., ve Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of Child and Family Studies*, 16(1), 39-47.
- Minnett, A. M., Vandell, D. L., and Santrock, J. W. (1983). The effects of sibling status on sibling interaction: Influence of birth order, age spacing, sex of child, and sex of sibling. *Child Development*, 54(4), 1064-1072.
- Morgan, Clifford T. (1984). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*. Çev: S. Karataş vd. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, Ankara.
- Musaoglu, C. ve Güre, A. (2005). Ergenlerde davranışsal özerklik ile algılanan ana-baba tutumları arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55): 79-98.
- Mussen, P. (1973). *The Psychological Development of Child*. New Jersey: Practice –Hall Inc.
- Newmann, F. (1992). Higher-order thinking and prospects for classroom thoughtfulness. *Student engagement and achievement in american Scondary schools*. New York: Teachers College Press.
- Newmann, F., Wehlage, G. G. ve Lamborn, S. D. (1992). The significance and sources of student engagement. F. Newmann (Ed.), *Student engagement and achievement in American secondary schools içinde* (ss. 11–39). New York: Teachers College Press.

- Nichols, S. L. (2008). An exploration of students' belongingness beliefs in one middle school. *The Journal of Experimental Education*, 76(2): 145-169.
- Ocak, B. (2004). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Okula Ait Olma Duyguları ve Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerinin Gösterdikleri İstenmeyen Davranışlarla İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3): 323-367. doi:10.3102/00346543070003323
- Önder, A., ve Gülay, H. (2007). Annelerin kabul red düzeyi ile çocuklarının empati becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2): 23-30.
- Önen, E. (2014). Öğrencinin okula bağlılığı ölçeği: Türk ortaokul ve lise öğrencileri için uyarlama çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42): 221-234.
- Öngen, D. (2004.) Özerklik kazanma sürecinde ergen-anne ile ergen-baba ilişkileri arasındaki farklılıklar. *Eğitim ve Bilim*, 29(131):3-13
- Özbay, Y. (2004). Gelişim ve öğrenme psikolojisi. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Özcan, B. (2017). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinde anne baba tutumu ile depresyon ve sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, Y. (2009). *Ergenlik döneminde benlik kurgusu gelişiminin ana babanın çocuk yetiştirme stilleri açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özen, D. (2019). Ortaokul öğrencilerinin anne-baba tutumlarının psikolojik sağlamlık üzerine etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1428-1449.
- Özgök, A. (2013). *Ortaokul öğrencilerinde okula aidiyet duygusunun arkadaşlara bağlılık düzeyinin ve empatik sınıf atmosferi algısının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Özgök, A. ve Sarı, M. (2016). Ortaokul öğrencilerin okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılık düzeyi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3): 71-86.
- Öztürk, M. O. ve Uluşahin, A. (2014) *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezlerinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- (2017). Okul öncesi çocuğa sahip anne-babalara yönelik “çocuk yetiştirmeye ilişkin anne-baba görüşleri ölçeği” ve “anne-baba tutum ölçeği” geliştirme çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*. 2 (1): 26-38.
- Özyürek, A. ve Özkan, İ. (2015). Ergenlerin okula yönelik öfke düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15(2): 280-296.
- Parke, R. D. ve Buriel, R. (1998). Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives. In Damon, W. (Series ed.) and Eisenberg, N. (Vol. ed.), *Handbook of Child Psychology: Vol. 3. Social, Emotional, and Personality Development*, Wiley, New York.
- Payne, A. A., Gottfredson, D. C. ve Gottfredson, G. D. (2003). Schools As Communities: The Relationships Among Communal School Organization, Student Bonding, And School Disorder. *Criminology*, 41(3): 749-777.
- Pianta, R. C., Hamre, B. K. ve Allen, J. P. (2012). Teacher-student relationships and engagement: Conceptualizing, measuring, and improving the capacity of classroom interactions. In S. L. Christenson, A. L. Reschly & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 365-386). Boston, MA, Springer Science Business Media
- Rao, A. (2012). *Principles And Practice Of Pedodontics*, 3th ed. India, Jaypee Brothers Medical Publishers.

- Reschly, A. L. ve Christenson, S. L. (2012). Jingle, jangle, and conceptual haziness: Evolution and future directions of the engagement construct. In S. L. Christenson, A. L. Reschly & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 3- 19). New York, NY: Springer Science Business Media.
- Sağlam, A. ve İkiz, F. E. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ile Okula Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3): 1235-1246. doi:10.17051/ilkonline.2017.330253
- Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik*. (D. M. Siyez, Çev.). Ankara: Nobel
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: düşük ve yüksek “okul yaşam kalitesi”ne sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- (2012). Sense of school belonging among elementary school students. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1): 1-11.
- (2013). Lise Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusu. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1): 147- 160
- Savaşır, Y. (1969). Çocuk Suçluluğunda Cinsel Suçlar ve Çocuk Yetiştirme Tarzı. *Nöro-Psikiyatri Arşivi*, 4.
- Satir, V. (2001). İnsan yaratmak: Aile terapisinin başyapıtı (1. Baskı). S. Yeniçeri, (Çev.). İstanbul: Beyaz Yayınları
- Savi, F. (2011). “Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *İlköğretim Online*, 10(1): 80-90.
- Sayar, K. ve Bağlan, F. (2014). *Koruyucu Psikoloji Çocuk Eğitiminde Duygusal Rehberlik*. İstanbul: Timaş Yayıncılık,
- Schaffer, C. E., Digeronimo, T. F. (2009). *Anne ve Babalar İçin Çocuk Psikolojisi*. (M. M. Açan, Çev.). İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Schlechty, P. C. (2001). Shaking up the schoolhouse: *How to Support and Sustain Educational Innovation*. San Francisco: Jossey-Bass Wiley imprint.
- (2011). *Okulu Yeniden Kurmak* (Y. Özden, Çev.) Ankara: Nobel Akademik.

- Şendoğdu, M.C. (2000). *Anaokuluna Devam Eden 5–6 Yaş Grubu Çocukların Anne Babalarını Algılamaları ile Anne Babaların Kendi Tutumlarını Algılamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sevim, S. (2014). Leuven Algılanan Ana Babalık Ölçeği Ergen ve Ana Baba Sürümlerinin Uyarlanması. *Düşünen Adam*, 27(4), 291-300.
- Sheehan, G. ve Noller, P. (1998). Adolescents' Perception of Prenatal Favouritizm, Links with Family Functioning. *Family Matters*, 49: 17-19.
- Silins, H. ve Mulford, B. (2004). Schools as learning organisations-Effects on teacher leadership and student outcomes. *School effectiveness and school improvement*, 15(4): 443-466.
- Simons-Morton, B. Ve Chen, R. (2009). Peer and parent influences on school engagement among early adolescents. *Youth & Society*, 41(1): 3-25. doi:10.1177/0044118X09334861
- Skinner, E. A ve Pitzer, J. R. (2012). Developmental dynamics of student engagement, coping, and everyday resilience. Christenson, S. L., Reschly A. L. ve Wylie C. (Ed.), *Handbook of research on student engagement* içinde (21–44). New York: Springer.
- Smetana, J. G. ve Gaines, C. (1999). Adolescent-parent conflict in middle-class African- American families. *Child Development*, 70, 1447- 1463.
- Solmaz, D. F. (2002). *Lise son sınıf öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne baba tutumları algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Somers, C. L. ve Gizzi, T. J. (2001). Predicting adolescents' risky behavior: The influence of future orientation, school involment and school attachment. *Adoles and Family Health*, 2: 3-11.
- Steinberg, R. H. (1985). Interactions between the retinal pigment epithelium and the neural retina. *Documenta Ophthalmologica*, 60(4), 327-346.
- Steinberg, L. ve Silverberg, S. B. (1986). The vicissitudes of autonomy in early adolescence. *Child Development*, 57: 841- 851.

- Steinberg, L. D., Belsky, J. ve Meyer, R. B. (1991). *Infancy, childhood & adolescence: Development in context*. McGraw-Hill.
- Steinberg, L., Elmen, J. ve Mounts, N. (1989). Authoritative parenting, psychosocial maturity, and academic success among adolescents. *Child Development*, 60, 1424- 1436.
- Steinberg, L., Lamborn, S., Darling, N., Mounts, N., ve Dornbusch, S. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65: 754-770
- Subaşı, D. ve Öğretir Özçelik, A. (2019). Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (1): 25-47.
- Sümer, N., Aktürk, Gündoğdu-Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25): 42-59.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 35–58.
- Şahin, Ö. F. (2018). *8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarının matematik başarılarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi) Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Şendil, G. (2003). Çocuk, Ergen ve Anne- Baba. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Şirin, A. ve Ulaş, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Karakter Eğitimi Uygulamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (30), 279-307
- Tazeoğlu, S. (2011). *Çocukların benlik algıları, davranış sorunları ve ana-babaların kullandıkları disiplin yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TDK, (2012). “Türkçe Sözlük”. *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara.

- Thomson, S. (2005). Engaging students with school life. *Youth Studies Australia*, 24 (1), 10 – 15.
- Törüner, E. K. ve Büyükgönenç, L. (2017). *Çocuk Sağlığı: Temel Hemşirelik*. Ankara: Nobel Tıp Kitapevi.
- Tüzel İşeri, E. ve Yavuz Tabak, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının okulun özellikleri ve öğrencilerin kişisel değişkenleri açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (4): 1217-1231. DOI: 10.17240/aibuefd.2019.19.47159-582389
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin, Önemli Yaşam Olayları Algılanan Sosyal Destek ve Okul Bağlılığı Açısından İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Turgut, Ö. ve Eraslan Çapan, B. (2017). Ergen Psikolojik Sağlamlık Düzeyinin Yordayıcıları: Algılanan Sosyal Destek ve Okul Bağlılığı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (44), 162-183.
- Ulaş, E. (2017). *Madde bağımlılarının rehabilitasyonunda eylem araştırma temelli aile yaşam becerileri programının etkililiği*. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uluğtekin, S. (1981). Çocuk Yetiştirme Yöntemleri Açısından Anne-Baba-Çocuk İlişkileri: Anne-Baba Davranışlarıyla Çocuğun Saldırganlığı Arasındaki İlişkiler. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4: 47-61
- Ulukaya, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde akademik ertelemenin yordayıcıları olarak aile bağlamında benlik ve ana-baba tutumları* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Umucu Alpoguz, D. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve türkçe dersi akademik başarılarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Ural, A. ve Kılıç, İ., (2011). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Usta, H. K. (2017). Ergenlerde benlik saygısının algılanan anne-baba tutumları ve olumsuz otomatik düşüncelerle yordanması (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Ünal, H. ve Çukur, C. Ş. (2011). Okula bağlılık, okulda uygulanan disiplin teknikleri ve okulda mağdurluğun lise öğrencilerinin sapkın davranışları üzerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2): 547-570.
- Ünüvar, A. (2007). *Lise öğrencilerinin algıladıkları anne ve baba tutumları ile kendine saygı düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Üredi, ve Erden, M. (2009). Öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının yordayıcısı olarak algılanan anne baba tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (4): 781-811.
- Voelkl, K. E. (1997). Identification with school. *American Journal of Education*, 105(3), 294-318. doi:10.1086/444158
- (2012). School identification. In S. L. Christenson, A. L. Reschly ve C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 193-218). New York, NY: Springer Science Business Media.
- Wang, M. ve Fredricks, J.A. (2014). The reciprocal links between school engagement, youth problem behaviors, and school dropout during adolescence, *Child Development*, 85(2), 722-737.
- Wigfield, A., Eccles, J. S., Schiefele, U., Roeser, R. ve Davis-Kean, P. (2006). *Development Of Achievement Motivation*. In W. Damon (Series Ed.) & N. Eisenberg (Volume Ed.), *Handbook of child psychology*, 6th Ed. Vol.3. Social, emotional, and personality development (pp. 933–1002). New York: Wiley
- Willms, J. D. (2003). Student engagement at school: A sense of belonging and participation: Results from PISA 2000. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- Woolley, M. E. ve Bowen, G. L. (2007). In the context of risk: Supportive adults and the school engagement of middle school students. *Family relations*, 56(1), 92-104.

- Yaprak, B. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumunun diskriminant analizleriyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yavuzer H. (2010). *Mutlu Kuşaklar Yetiştirmek İçin Anne Olmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer H. (2011). *Ana Baba Okulu*. İstanbul, Remzi Kitabevi
- (2000). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- (2005). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- (2012). *Ana Baba Okulu SS*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- (2016). *Çocuk ve suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazzie-Mintz, E. (2010). Charting the path from engagement to achievement: A report on the 2009 High School Survey of Student Engagement. Bloomington, IN: Center for Evaluation ve Education Policy.
- Yeniçeri, S. S. (2020). *Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (1988). *Lise öğrencilerinin içsel ya da dışsal denetim oluşlarını etkileyen etmenler* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- (2015). *21. Yüzyılda Eğitimde Rehberlik Hizmetleri* (26. Basım). Ankara: Nobel Akademi.
- Yıldırım, İ. (2010). *Anne Baba Desteği ve Başarı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, O. ve Sezer, Ö. (2018). Üniversite öğrencilerinin algılanan anne baba tutumlarına göre kendilerini değerlendirmelerinin ve kardeş ilişkilerinin incelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 86-117.
- Yılmaz, A. (2000). *Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- (2001). Çocukların algıladığı anne baba arasındaki uyum, anne baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkiler. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 8(2), 85-93.
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy a practitioner's guide*. New York/London: The Guilford Press
- Yörükoğlu A. (1985), "Gençlik Yılı Oturumu Açış Konuşması", *Türk Hemşireler Dergisi*. 35(2):27- 28.
- Yücel, Y. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarının, benlik saygısı ve öğrenilmiş çaresizlik ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zakeri, H., Esfahani, B. N. ve Razmjoei, M. (2013). Parenting styles and academic procrastination. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 84: 57-60.
- Zengin, E. (2008). *Anne baba tutumları ile adölesan saldırganlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Zyngier, D. (2008). (Re) conceptualising student engagement: Doing education not doing time. *Teaching and teacher education*, 24(7): 1765-1776

EKLER

EK-1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Kişisel Bilgi Formu

Sayın katılımcı, aşağıda sizden cevaplanması istenilen bazı ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelere verdiğiniz cevaplar doğrultusunda içinde bulunduğum bilimsel çalışmama katkıda bulunmuş olacaksınız. İfadeleri eksiksiz cevaplamanızı rica ederim.

Cinsiyet	Kız ☐ Erkek ☐	Sınıf	5.sınıf ☐ 6.sınıf ☐ 7.sınıf ☐ 8.sınıf ☐
Doğum sırası	1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ 4. ☐ 5. ☐ 6. ve üstü ☐	Kardeş sayısı	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ve üstü ☐
Ailenizin gelir düzeyi	3000 TL ve altı ☐ 3001 -6000 TL arası ☐ 6001 TL ve üstü ☐		
Anne eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ve üzeri ☐	Baba eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ve üzeri ☐

EK-2. OKULA BAĞLILIK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,
Aşağıda “Okula Bağlılık” ile ilgili bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadeleri okuyarak sizler için en doğru seçeneğin olduğu bölüme (X) işareti koyarak belirtmeniz beklenmektedir. Çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

	Çok doğru	Çoğu zaman doğru	Bazen doğru	Arada sırada doğru	Hiç doğru değil
1. Okuldaki kurallara uyarım.					
2.					
3. Sınıfta işlerimi zamanında tamamlarım.					
4.					
5. Sınavım olmasa bile evde ders çalışırım.					
6.					
7.					
8. Okulda yaptıklarımızla ilgili televizyon programlarını izlemeye çalışırım.					
9.					
10. Bir kitap okuduğumda, tam olarak kavrayabilmek için kendime sorular sorarım.					
11.					
12.					
13. Okulda yaptıklarımız hakkında daha fazla şey öğrenmek için fazladan kitap okurum.					
14.					
15. Okuduklarımda anlamını bilmediğim bir kelime olursa anlamını öğrenmek için bir şeyler yaparım.					
16. Okuldaki etkinlikler beni heyecanlandırır.					
17.					
18.					
19.					

EK-3. ANNE- BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

ANNE- BABA TUTUM ÖLÇEĞİ	HİÇ BENZEMİYOR	BENZEMİYOR	BİRAZ BENZİYOR	TAMAMEN BENZİYOR
Sevgili Öğrenciler, lütfen aşağıdaki soruları kendi anne ve babanızı düşünerek dikkatle okuyunuz. Aşağıdaki durumun anne ve babanızın davranışına ne kadar benzediğini düşünün. Eğer TAMAMEN BENZİYORSA aşağıdaki cümlelerin sonundaki 4 numaralı kutuyu; BİRAZ BENZİYORSA 3; BENZEMİYORSA 2; HİÇ BENZEMİYORSA 1 numaralı kutuyu işaretleyiniz.				
1. Herhangi bir sorunun olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.	(1)	(2)	(3)	(4)
2.	(1)	(2)	(3)	(4)
3. Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar.	(1)	(2)	(3)	(4)
4.	(1)	(2)	(3)	(4)
5. Annem ve babam bazı konularda sen” kendin karar ver” derler.	(1)	(2)	(3)	(4)
6.	(1)	(2)	(3)	(4)
7. Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardımcı ederler.	(1)	(2)	(3)	(4)
8.	(1)	(2)	(3)	(4)
9. Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar.	(1)	(2)	(3)	(4)
10.	(1)	(2)	(3)	(4)
11.	(1)	(2)	(3)	(4)
12. Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.	(1)	(2)	(3)	(4)
13.	(1)	(2)	(3)	(4)
14. Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.	(1)	(2)	(3)	(4)
15.	(1)	(2)	(3)	(4)
16.	(1)	(2)	(3)	(4)
17. Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.	(1)	(2)	(3)	(4)
18.	(1)	(2)	(3)	(4)
19.Genel olarak annen ve baban okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?	Evet ()		Hayır ()	
Eğer cevabınız Evet ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.				
20.				
Haftanın Cuma ya da Cumartesi akşamları en geç saat kaçta gece dışarıda kalmanıza	20.00'dan önce () 20.00 - 20.59 arası ()			

izin verilir?		21.00 - 21.59 arası () 22.00-22.59 arası () 23.00 ya da daha geç () İstedğim saate kadar ()	
Annen ve baban aşağıdakileri öğrenmek için ne kadar çaba gösterirler?	Hiç çaba göstermez	Çok az çaba gösterir	Çok çaba gösterir
21.	()	()	()
22. Boş zamanlarınızda ne yaptığınızı,	()	()	()
23.	()	()	()
Annen ve babanın aşağıdakiler hakkında ne kadar bilgileri vardır?	Bilgileri yoktur	Çok az bilgileri vardır	Çok bilgileri vardır
24. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğin,	()	()	()
25.	()	()	()
26.	()	()	()

EK-5. VALİLİK İZİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-25093789
Konu : Anket ve Araştırma İzni (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi)

07/05/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.

Araştırmacı	Kurum Yazı Tarihi	Kurum Sayısı	Araştırma Konusu	Araştırma Yeri	Araştırma Kişiler
	28.04.2021	6012		İl Geneli	Resmi ve Özel Tüm Ortaokullarda Görevli Öğretmen ve Yöneticiler
	30.04.2021	6105		İl Geneli	Resmi ve Özel Lise Öğrencileri
	28.04.2021	6011		İl Geneli	Resmi ve Özel Tüm Ortaokullarda Görevli Öğretmen ve Yöneticiler
Saffet SÖZÜĞÜZEL	27.04.2021	5973	Ortaokul Öğrencilerine Okul Bağlılığının Anne Baba Tutumu ve Çeşitli Değişkenler	İl Geneli	Resmi Ortaokul Öğrencileri
	27.04.2021	5870	Acısından İncelenmesi	İl Geneli	Resmi İmam Hatip Ortaokul ve Liselerde Görevli Öğretmen ve Yöneticiler
	05.05.2021	6209		İl Geneli	Resmi ve Özel Tüm Okullarda Görevli Öğretmen ve Yöneticiler
	27.04.2021	5967		İl Geneli	Resmi Tüm Okullarda Görevli Öğretmenler

Yukarıda bilgileri verilen araştırmaların; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında ilgi genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
07/05/2021
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Yazılar ve Ekleri (36 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İnran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 32
E-posta : stratejigelistime34@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/ajb5-ebys>
Bilgi İçin : Yavuz KILIÇ
Unvanı : Şef
İnternet Adresi : <http://istanbul.meh.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 67e7-c15f-3b4b-8b33-9b21 kodu ile teyit edilebilir.

EK-6. ÖLÇEK İZİNLERİ

11.01.2021

Gmail - Okula Bağlılık Ölçeği

Okula Bağlılık Ölçeği

2 ileti

Saffe

12 Eylül 2020 00:03

Alıcı:

Sayın Dr. Meltem Çengel , ben İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Saffet SÖZÜGÜZEL yüksek lisans tezimde kullanmak adına “Okula Bağlılık Ölçeği” kullanım izninizi ve daha detaylı incelemek için ölçek maddelerinizi tarafınızdan istemekteyim. Teşekkür ederim.

Saygılarımla. İyi çalışmalar dilerim.

--

Saffet SÖZÜGÜZEL

Meltem Cengel <

16 Eylül 2020 09:36

Alıcı: Saffet Sözüç

 [Okula_Bagliilik_Olcegi.docx](#)

Merhabalar Saffet Hocam,
İlgili ölçek ve bilgiler ilişiktir.
İyi çalışmalar dilerim.
Meltem

Ölçek kullanım izni

2 ileti

Saffet Sözüğüzel <
Alıcı:

21 Ekim 2020 09:57

Sayın Prof. Dr. Ayşen GÜRE, ben İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Saffet SÖZÜGÜZEL yüksek lisans tezimde kullanmak adına "Anne- Baba Tutumları Ölçeği" kullanım izninizi ve daha detaylı incelemek için ölçek maddelerinizi tarafınızdan istemekteyim. Teşekkür ederim.

Saygılarımla. İyi çalışmalar dilerim.

--

pdr.

Saffet SÖZÜGÜZEL
Psikolojik Danışman

Aysen.
Alıcı: S:

23 Ekim 2020 15:50

Merhaba Saffet,
ABTÖ 10-18 yaşları arasındaki bireyler için uygundur. Başarılar dilerim.
Prof. Dr. Ayşen Güre

ÖZGEÇMİŞ

Saffet SÖZÜGÜZEL

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, İstanbul

Lisans: Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, 2017, Kırşehir

B. İŞ

Millî Eğitim Bakanlığı, Fatih Ortaokulu, Psikolojik Danışman, 2019- Devam, Sultanbeyli, İstanbul